

Załącznik do Uchwały Nr 289/XL/05
Rady Miejskiej w Śremie
z dnia 28 czerwca 2005 r.

ZPORR

Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

Lokalny Program Rewitalizacji

obszaru miejskiego w Śremie

Śrem, czerwiec 2005 r.

Lokalny Program Rewitalizacji obszaru miejskiego w Śremie

Spis treści:

Wstęp.....	3
1. Charakterystyka sytuacji Śremu.....	5
1.1. Położenie i pozycja miasta w regionie.....	5
1.2. System powiązań zewnętrznych.....	7
2. Uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania.....	10
2.1. Użytkowanie gruntów miasta.....	10
2.2. Stan własności miasta.....	11
2.3. Istniejące i projektowane uwarunkowania inwestycyjne.....	12
3. Uwarunkowania geograficzno – przyrodnicze.....	13
3.1. Ogólna charakterystyka przyrodniczo – geograficzna gminy.....	13
3.1.1. Położenie geograficzne.....	13
3.1.2. Rzeźba terenu.....	13
3.1.3. Warunki geologiczno – surowcowe.....	14
3.1.4. Wody powierzchniowe.....	14
3.1.5. Wody głębsze	17
3.1.6. Gleby.....	18
3.1.7. Szata roślinna.....	18
3.2. Zagrożenia stanu środowiska.....	18
3.2.1. Zagrożenia stanu czystości powietrza.....	18
3.2.2. Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych.....	19
3.3. Zasoby i walory środowiska przyrodniczego.....	19
3.4. Historyczno – kulturowe uwarunkowania rozwoju przestrzennego.....	23
3.4.1. Zarys historii Śremu.....	23
3.4.2. Stanowiska archeologiczne.....	28
3.5. Zasoby i walory środowiska kulturowego.....	29
4. Uwarunkowania demograficzno – społeczne.....	33
4.1. Ludność.....	33
4.2. Jakość życia mieszkańców.....	36
4.3. Zasoby mieszkaniowe.....	37
4.4. Edukacja.....	38
4.5. Bezpieczeństwo publiczne.....	39
5. Uwarunkowania rozwoju funkcji gospodarczych.....	41
5.1. Rynek pracy.....	41
5.2. Bezrobocie.....	42
5.3. Sektor publiczny.....	44
6. Turystyka wypoczynkowa i rekreacja.....	45
6.1. Walory kulturowe.....	45
6.2. Biura podróży, informacja turystyczna.....	46
6.3. Obiekty sportowe i rekreacyjne gminy.....	47

6.4.	Szlaki turystyczne.....	48
7.	Uwarunkowania rozwoju systemów technicznych.....	52
7.1.	Komunikacja.....	52
7.2.	Sieć wodociągowa.....	52
7.3.	Sieć kanalizacyjna.....	53
7.4.	Elektroenergetyka.....	54
7.5.	Zaopatrzenie w gaz.....	54
7.6.	Telekomunikacja.....	55
7.7.	Ciepłownictwo.....	55
7.8.	Gospodarka odpadami.....	56
7.9.	Cmentarnictwo.....	56
8.	Uwarunkowania rozwoju sieci osadniczej.....	57
8.1.	Analiza związana z budową Odlewni Żeliwa.....	58
8.2.	Główne problemy przestrzenne i funkcjonalne.....	64
9.	Główne problemy komunikacyjne.....	69
10.	Główne problemy gospodarcze.....	71
11.	Główne problemy społeczne.....	72
12.	Analiza SWOT.....	74
13.	Wytyczne strategii rozwoju województwa.....	82
14.	Wytyczne planu zagospodarowania przestrzennego województwa.....	83
15.	Wytyczne projektu strategii rozwoju gminy.....	86
16.	Wytyczne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.....	88
17.	Wytyczne Planu Rozwoju Lokalnego gminy.....	92
18.	Polityka komunikacji społecznej.....	94
18.1.	Sposób monitorowania i oceny.....	96
19.	Realizacja programu „Bezpieczne miasto”.....	100
20.	Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2005 r.....	101
21.	Realizacja programu „Niskiej emisji”.....	104
22.	Uzasadnienie wyboru terenu do rewitalizacji.....	105
23.	Dotychczasowe działania na opracowywanym obszarze.....	108
24.	Założenia programu rewitalizacji.....	111
25.	Działania kierunkowe w obszarze rewitalizacji.....	112
26.	Kryteria wyboru projektów do realizacji w latach 2005-2006.....	113
27.	Podział na projekty i zadania inwestycyjne.....	121
27.1.	Projekty przewidziane do realizacji w latach 2005-2006.....	122
27.2.	Projekty przewidziane do realizacji w latach 2007-2013.....	133
27.3.	Projekty przewidziane do realizacji po 2013 r.....	138
28.	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć.....	142
29.	Plan finansowy gminy na lata 2005-2006.....	143

Wstęp

Lokalny Program Rewitalizacji jest zintegrowanym, interdyscyplinarnym dokumentem o charakterze operacyjnym, o kilkunastoletniej perspektywie czasowej. Realizowany będzie na obszarze miasta Śrem, granice terenu zostały ściśle określone. Obszar ten wyznaczony został na podstawie przeprowadzonych analiz przestrzennych i demograficzno-gospodarczych, zajmuje powierzchnię ok. 125 ha. Zawiera się niemal w pełni w strefie objętej ochroną konserwatorską.

Granica obszaru zaczynając od skrzyżowania ulic Kilińskiego i Powstańców Wlkp. biegnie na południe wzdłuż ul. Powstańców Wlkp. do zbiegu z ul. Gostyńską, dalej na północ wzdłuż terenu tzw. klasztoru do końca działek i skręca nieco na północny-zachód, by dojść do koryta Warty, przeciąć je i przejść na prawy brzeg; tu granica biegnie dalej w kierunku pn.-zach. Wzdłuż wałów aż do ul. Małej Łazienkowej, dalej wzdłuż ul. Małej Łazienkowej do skrzyżowania z ul. Piaskową, wzdłuż ul. Piaskowej do skrzyżowania z ul. Poprzeczną, wzdłuż ul. Poprzeczej do skrzyżowania z ul. Matuszewskiego, fragmentem ul. Matuszewskiego do ul. Wybickiego, dalej wzdłuż ul. Wybickiego w kierunku pn. do okolic Zespołu Szkół Ekonomicznych, by tam skręcić na zachód i objąć tereny Gimnazjum dobiegając do ul. Piłsudskiego; tam granica obszaru biegnie dalej na pn.-wsch. wzdłuż ul. Piłsudskiego do średniowiecznego grodziska, obejmuje obszar grodziska skręcając za nim na pn. – zach. obejmując fragment Parku Powstańców Wlkp. skręcając na południe na wysokości stadionu sportowego, biegnie dalej na południe do zbiegu z ul. Franciszkańską przy budynku PGKiM; dalej biegnie na północ fragmentem ul. Franciszkańskiej, obejmuje tereny sądu, dochodzi do ul. Dutkiewicza, tam skręca na pn. – zach., biegnie ul. Dutkiewicza do ul. Parkowej, tam skręca na południe, biegnie fragmentem ul. Parkowej do zbiegu z ul. Ogrodową, tam skręca na pd.- zach. Prostopadle do koryta rzeki, przecina rzekę i dobiega dalej prosto do ul. Zachodniej, okrąża obszar dworca PKP i na wysokości ul. Marciniaka skręca dokładnie w kierunku południowym i dochodzi do ul. Gen. Sikorskiego, tu skręca na pd.-wsch., biegnie ul. Gen. Sikorskiego do skrzyżowania z ul. Kilińskiego.

Program w swym podstawowym zakresie odnosi się do okresu realizacyjnego obejmującego lata 2005-2006, odpowiadającego okresowi obecnie wdrażanego Narodowego Planu Rozwoju. W programie zawarte są projekty zaplanowane do realizacji w latach 2007-2013 czyli kolejnym okresie tworzonego obecnie Narodowego Planu Rozwoju, którego misją jest podjęcie i uruchomienie przedsięwzięć zapewniających wysoki wzrost gospodarczy, przy zapewnieniu wyższego poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Program zawiera również projekty do realizacji w dłuższej perspektywie czasu, gdyż program jest również dokumentem strategicznym gminy. Projekty te będą konsekwentnie i kompleksowo

realizowane, mimo wielu zmian kadrowych, w celu osiągnięcia „owoców” LPR w obszarze miejskim.

Program rewitalizacji bazuje na zapewnieniu wieloletniego, określonego co do zasad i wielkości przeznaczenia środków gminy i zewnętrznych źródeł finansowania.

1. Charakterystyka sytuacji Śremu

1.1. Pozycja Śremu w regionie

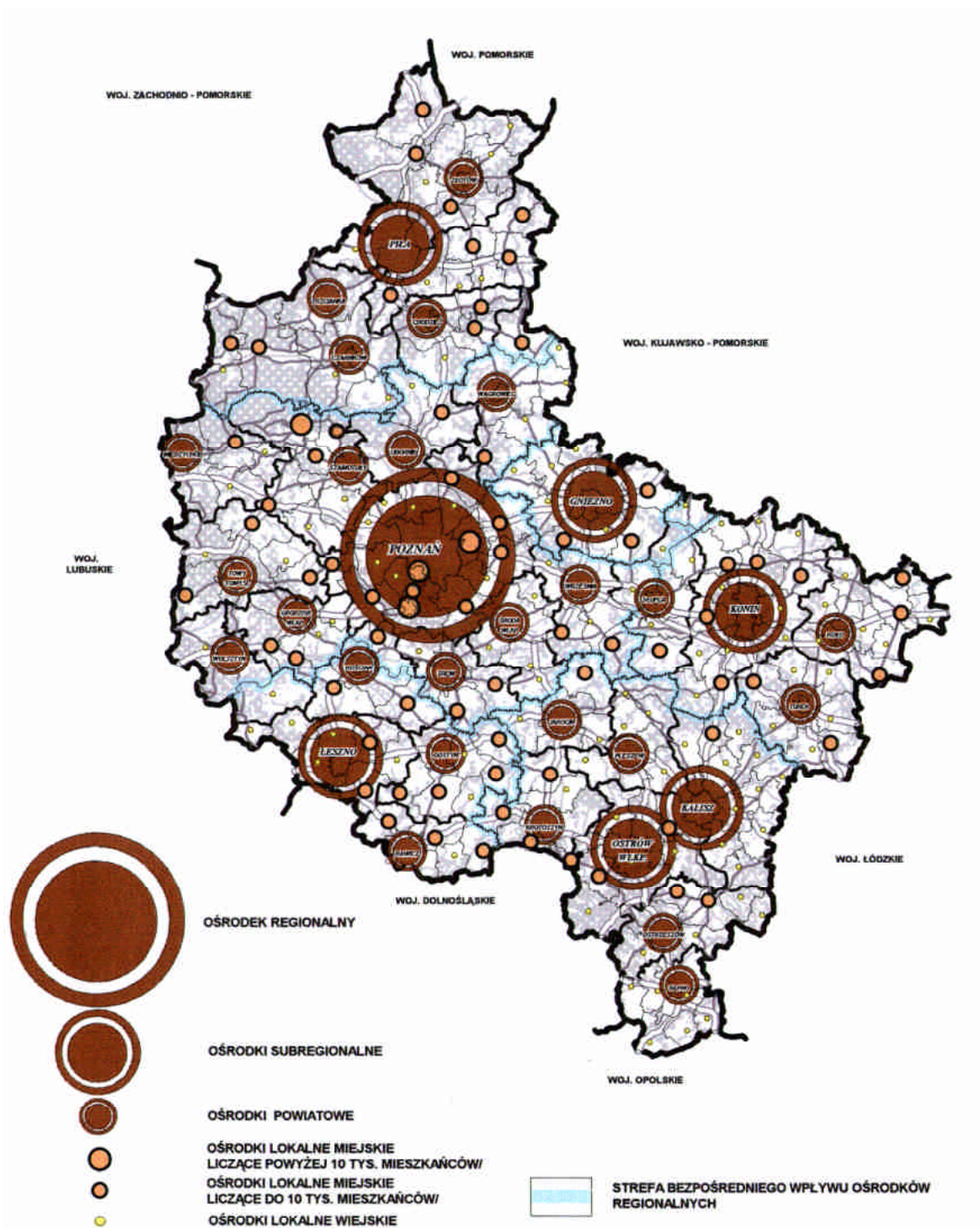
1. Położenie gminy Śrem w Polsce.

Gmina Śrem położona jest w zachodniej części Polski, w województwie wielkopolskim. Śrem jest miastem powiatowym. Zgodnie ze Studium Rozwoju Przestrzennego Aglomeracji Poznańskiej jest jednym z czterech w regionie ośrodków węzłowych równoważenia rozwoju wielofunkcyjnego. Obszar aglomeracji charakteryzuje się :

- wysokim poziomem zurbanizowania,
- dobrze wykształconym układem osadniczym,
- dość dobrze rozwiniętą siecią komunikacyjną,
- atrakcyjnością turystyczną.

Są to niektóre elementy świadczące o potencjalnie dużej atrakcyjności Śremu, którą należy odpowiednio wykorzystać.

Miasto Śrem leży ok.40 km na południe od Poznania, nad rzeką Wartą, w miejscu gdzie rzeka zmienia bieg z kierunku zachodniego na północny.

2. Rozmieszczenie ośrodków miejskich w województwie¹

Miasto usytuowane jest po obu stronach rzeki, w dwóch różnych rejonach geograficznych. Stara średniowieczna część z prawej strony rzeki leży w Kotlinie Śremskiej, nowa część na wysokim lewym brzegu rzeki – na Równinie Kościańskiej. Wokół miasta są tereny o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

¹ Wyrys z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa 2002 r.

Śrem jest członkiem stowarzyszenia Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości obejmującego ponadto gminy: Brodnica, Książ Wlkp. i Dolsk.

Miasto Śrem jest większym ośrodkiem przemysłowym w województwie, szczególnie w zakresie produkcji metalowej. Gmina Śrem jako całość ma charakter przemysłowo-rolniczy. Jest trzecim co do wielkości miastem byłego województwa poznańskiego, siedzibą władz samorządowych gminy liczącej około 40 tysięcy mieszkańców. Samo miasto liczy ok. 31 tys. mieszkańców, w tym ok. 10 tys. w prawobrzeżnej części.

Śrem zaliczany jest do najstarszych osad lechickich. Pierwsza wzmianka pisana pochodzi z bulli papieża Innocentego II z 1136 roku. W 2003 roku Śrem obchodził 750 lecie nadania praw miejskich. Obecnie należy do najszybciej rozwijających się miast w byłym województwie poznańskim. To serce Wielkopolski, miasto przyjazne inwestorom, turystom i mieszkańcom. W sposób harmonijny łączy w sobie kontrasty: ekologię i ochronę środowiska z przemysłem, bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe z nowoczesnością.

Usytuowanie Śremu w centralnej Polsce oraz bliskość stolicy regionu - Poznania, sprzyja jego wszechstronnemu rozwojowi.

Obszar starej zabudowy objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji usytuowany jest przy wjeździe do miasta od strony Poznania, obszar ten jest wizytówką Śremu. Należy odpowiednio wyeksponować walory miasta i wykorzystać potencjał, jaki tkwi w tej lokalizacji.

1.2. System powiązań zewnętrznych

Przez obszar gminy i powiatu śremskiego od 1999 r. po wprowadzeniu reformy administracyjnej kraju, nie przebiega żadna droga krajowa.

Miasto stanowi lokalny węzeł dróg wojewódzkich. Cztery drogi wojewódzkie nr 310, 432, 434, 436 zbiegające się w obszarze miasta zapewniają powiązania wojewódzkie i międzygminne.

Drogi: nr 434 (Łubowo - Kórnik – Śrem - Rawicz), nr 432 (Śrem - Środa) i nr 436 (Śrem - Książ Wlkp. - Nowe Miasto) zapewniają połączenia z drogą krajową nr 42 Poznań - Środa - Jarocin - Kalisz.

Drogi: nr 310 (Śrem - Czemiń) i nr 432 (Śrem - Leszno) zapewniają połączenie z drogą krajową i międzynarodową nr 5 (E-261) Wrocław - Poznań.

Powiązanie gminy z Poznaniem i węzłem autostradowym „Krzesiny” zapewnia droga nr 434 (Śrem - Kórnik) w połączeniu z drogą krajową nr 42 oraz drogą 310, dalej drogą krajową nr 5 do autostrady w Komornikach.

Tab. 1. Odległości od większych miast:

Poznań	42 km
Wrocław	136 km
Szczecin	263 km
Warszawa	306 km
Gdańsk	328 km
Olsztyn	358 km
Kraków	371 km
Rzeszów	490 km

Tab. 2. Odległości miasta od ważnych węzłów komunikacyjnych.

Autostrada	30 km
Lotnisko „Ławica”	60 km
Węzeł kolejowy Gądk	18 km
Węzeł kolejowy Czempień	21 km

Rzeka Warta obecnie wykorzystywana jest głównie do celów żeglugi turystycznej, choć i tak w małym zakresie.

Linia kolejowa wykorzystywana jest jedynie do transportu towarowego.

3. Mapa powiązań w regionie²

Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z rewitalizowanego obszaru ochrony konserwatorskiej jest w tej chwili priorytetem. Budowa obwodnicy może przyczynić się do rozwoju nowych działalności gospodarczych na obrzeżach Śremu, miasto prawobrzeżne zyska możliwość odpowiedniego uporządkowania zabudowy. Ważnym elementem w zagospodarowaniu tej części Śremu jest wykorzystanie rzeki Warty jako drogi dla ruchu turystycznego nie tylko dla mieszkańców najbliższej okolicy, ale również dla żeglugi rzecznej na regionalną i krajową skalę.

² Wyrus z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego 2002 r.

2. Uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania

2.1. Użytkowanie gruntów miasta.

Miasto zajmuje powierzchnię 1 238 ha. Grunty w obszarze miasta są terenami niemal w pełni zurbanizowanymi. Istnieje tu zadowalająca sieć dróg (wszystkie o nawierzchni utwardzonej), duży procent terenów zielonych w obszarze miasta, ciekawe walory krajobrazowe, jak np. użytek ekologiczny „Bagienko”. W obszarze miasta istnieją trzy parki miejskie użytkowane zarówno sportowo, jak i rekreacyjnie.

4. Zdjęcie lotnicze miasta.

Ważnym elementem struktury miasta jest rzeka Warta rozdzielająca średniowieczną część miasta od tzw. Jezioran.

Tereny po prawej stronie rzeki to zabudowa głównie kamieniczna pochodząca z przełomu wieków XIX i XX, wymagająca prac konserwatorsko – modernizacyjnych, gęsto zabudowana, z małą ilością zieleni pośród budynków. Tereny na lewym brzegu zainwestowane w latach 60-tych i 70-tych to głównie budynki wielorodzinne budowane w technologii prefabrykowanej, również wymagające modernizacji – Spółdzielnia Mieszkaniowa przystąpiła do termomodernizacji najstarszych budynków. Tu jest znaczny procent zieleni między zabudowaniami, istnieją pasy zieleni izolującej budynki od dróg wojewódzkich. Na południu miasta rozciąga się Jezioro Grzymisławskie, wykorzystywane jako kąpielisko oraz ośrodek sportów wodnych.

2.2. Stan własności miasta.

W obszarze starej zabudowy większość terenów jest własnością prywatną, co może utrudniać działania scalające tkankę miejską oraz działania rewitalizacyjne. Wśród mieszkańców jest silne poczucie posiadanej własności i niechętnie przyjmują propozycje wpływające od osób trzecich. Konieczne są działania gminy, które zachęcą do podjęcia inicjatywy mieszkańców. Konieczna jest poprawa jakości dróg i infrastruktury technicznej pozwalającej na rozwój prywatnych przedsięwzięć.

Własnością gminy są głównie drogi, place, tereny parków.

Tab. 3. Struktura użytkowania gruntów będących własnością gminy Śrem.
Stan na 31 grudnia 2003 r.

		Miasto_pow. w m ²	
użytkownicy wielkożyści	mieszkaniowe	661435	
	gospodarcze	948808	
użytkownicy		15358	
zarząd trwały		242974	
zasób gruntów gminnych	zarząd jednostek pomocniczych	drogi	0
		inne	0
	depozyt	mieszkaniowe	82409
		gospodarcze	432477
		inne	1749999
	zasób drogowy	utwardzone	312052
		nieutwardzone	221964
	Zasób mieszkaniowy		36452
Obiekty użyteczności publicznej		730007	
ogółem		5433935	

2.3. Istniejące i projektowane uwarunkowania inwestycyjne.

Śrem jest miastem posiadającym gotowe do natychmiastowego zagospodarowania dwie główne strefy działalności gospodarczej: Śremski Park Inwestycyjny (obszar wschodni i projektowany zachodni), tereny we wsi Psarskie. Na północ od miasta na gruntach wsi Zbrudzewo powstała kolejna strefa działalności gospodarczej, gdzie obecnie funkcjonuje kilka firm, a kolejne powstają.

Tereny we wsi Psarskie są uzbrojone w potrzebną infrastrukturę, tak samo jak ŚPI wschodni, Stosunkowo łatwo będzie zapewnić dostępność infrastrukturalną dla obszaru ŚPI Zachodni za względu na położenie w obszarze miasta Śrem. Takie położenie może zachęcić potencjalnych inwestorów ze względu na zróżnicowanie rynku zbytu. W tych obszarach dużym utrudnieniem jest zła jakość dróg, ich mała przepustowość i kolizyjność. Należy tu zapewnić dostępność komunikacyjną z obszarów najmniej kolizyjnych. W obszarze wsi Psarskie duża liczba terenów mieszkaniowych w znacznym stopniu utrudnia rozwój przedsiębiorstw.

Ze względu na te utrudnienia gmina przygotowała tereny pod inwestycje we wsi Zbrudzewo. Są to tereny jeszcze nie uzbrojone, jednak bardzo atrakcyjne ze względu na sąsiedztwo budowanej obwodnicy miasta. Tu z pewnością dostępność komunikacyjna jest korzystniejsza, a funkcje przemysłowe nie kolidują z innym zagospodarowaniem terenu.

3. Uwarunkowania geograficzno – przyrodnicze

3.1. Ogólna charakterystyka przyrodniczo – geograficzna

3.1.1. Położenie geograficzne

Gmina Śrem wg podziału B. Krygowskiego położona jest w obrębie kilku jednostek subregionalnych. Środkowa i północna część gminy wchodzi w skład Pradoliny Warszawsko - Berlińskiej - Odcinek Śremski. Północny skraj to Równina Średzka. Część zachodnia to Równina Kościańska, od południa - Pojezierze Krzywińskie i pagórki Dolskie. Jest to południowy skraj dawnego województwa poznańskiego, obecnie gmina leży bardziej centralnie w nowym województwie Wielkopolskim. Śrem położony jest na 52⁰05' szerokości geograficznej północnej i 17⁰01' długości geograficznej wschodniej.

Prawobrzeżna część miasta jest położona istotnie niżej niż część lewobrzeżna, ograniczona jest z jednej strony korytem Warty, z drugiej kanałem ulgi, co znacznie wpływa na możliwości rozwoju przestrzennego.

3.1.2. Rzeźba terenu

Z racji położenia w różnych regionach geograficznych, gmina ma rzeźbę niezwykle urozmaiconą. Charakterystyczną formą rzeźby terenu jest rozległa forma dolinna, jaką jest Pradolina Warszawsko - Berlińska o wyraźnym równoleżnikowym przebiegu z odchyleniem na północ, zgodnie z biegiem rzeki Warty.

5. Widok koryta Warty

Charakterystyczne jest położenie miasta, starego, nisko - w tzw. Kotlinie Śremskiej; nowego z nowymi terenami zabudowy - na wysoczyźnie. Różnice wysokości w obrębie miasta wynoszą ponad 30 m, w gminie ponad 40 m.

Najniższą część stanowi terasa zalewowa Warty, od około 60 m n.p.m. do 66 m n.p.m., płaski teren, porozcinany licznymi starorzeczami, miejscami zalesiony, głównie zajęty przez łąki.

3.1.3. Warunki geologiczno – surowcowe

Pod względem geologicznym jest to obszar młody. Przeważają utwory czwartorzędowe. Podłoże podczwartorzędowe jest tu stosunkowo wysoko wyniesione. Świadczą o tym wychodnie pliocenu - pstre ily poznańskie i płytkie zaleganie węgla brunatnego.

W strefie powierzchniowej występują utwory glacialne i fluwioglacialne. Dna rynien glacialnych wyścielone są utworami organogenicznymi i piaskami. Utwory piaszczyste dominują zdecydowanie na powierzchniach teras, znacznie pokryte lasami.

Na wysoczyznach występują plejstocénskie utwory akumulacji lodowca w postaci glin zwałowych. W dnach cieków, starorzeczach występują też utwory rzeczno - bagienne: torfy i namuły organiczne.

3.1.4. Wody powierzchniowe

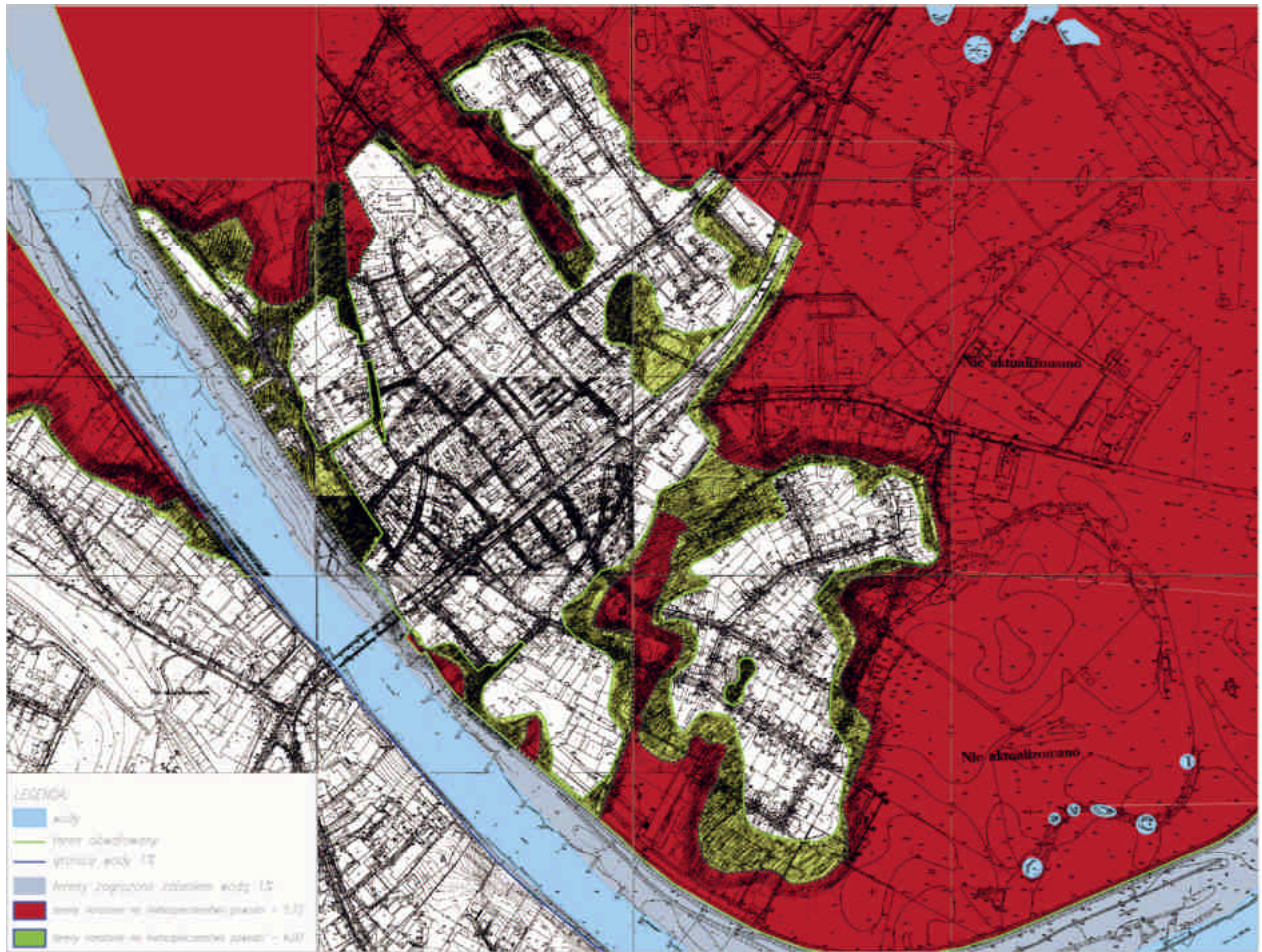
Zasadniczym elementem hydrograficznym jest Warta płynąca dnem Pradoliny. Obserwacje na posterunku wodowskazowym na Warcie w Śremie pozwalają na prześledzenie jej reżimu, o wyraźnym maksimum wiosennym przypadającym w marcu i minimum letnim w miesiącach lipiec-wrzesień. Zasięg zalewów absolutnych wysokiej wody dochodzi do rzędnej 64 – 65 m n.p.m. Stan alarmowy układu się na rzędnej 63,685 m n.p.m.

Wały ochronne o rzędnej 65,7 m n.p.m. i szerokości korony ca 3,0 m chronią miasto Śrem przed powodzią. Na skutek filtracji, z powodu głębokiego zalegania piasków i żwirów w czasie wysokich stanów wód w Warcie, tereny doliny zalewane są do rzędnej 64 m n.p.m.

Jak widać na załączonej mapie, tereny zalewowe to obszary położone na pn. – wsch. miasta, co znacznie wpływa na rozwój przestrzenny prawobrzeżnego Śremu.

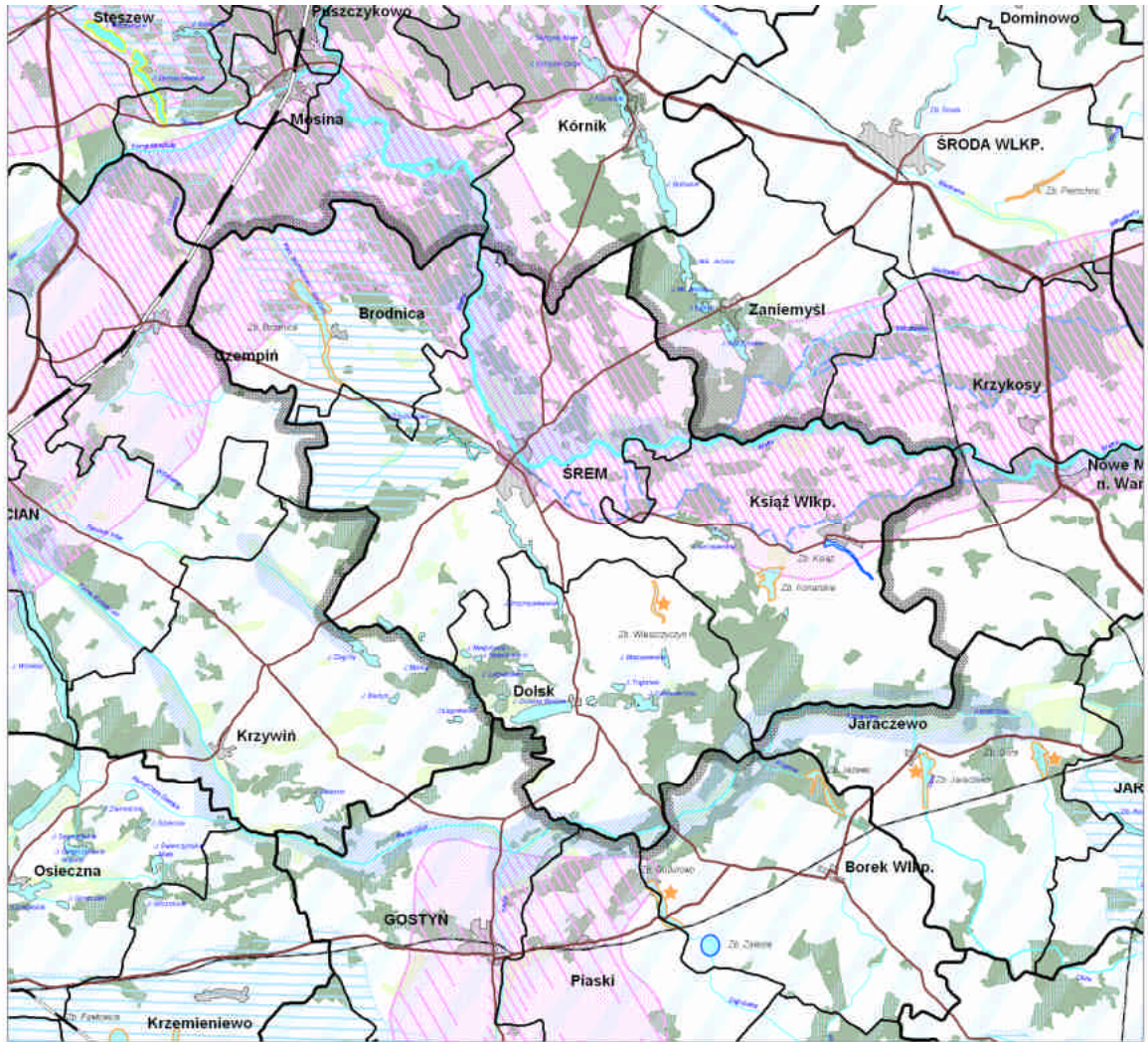
Redukcja fali powodziowej przez zbiornik „Jeziorsko” dla przekroju Warty w Śremie wynosi zaledwie 20%, co daje obniżenie zwierciadła wody o około 50 cm.

Głównym zbiornikiem zamkniętym jest Jezioro Grzymisławskie, leżące w południowej części gminy, ważnym elementem gospodarki wodnej jest zbiornik Zalew Śremski, leżący na północy miasta.

6. Woda stuletnia przy przerwaniu wałów

II. GOSPODARKA WODNA I OCHRONA WÓD

A. OZNIACZENIA OGÓLNE

	GRANICA POWIATU SREMSKIEGO
	GRANICA GMINY
	LAS
	LAKA
	WODA
	MIASTA I MIEJSCOWOŚCI GMINNE
	DROGA EKSPRESOWA
	DROGA KRAJOWA
	DROGA WOJEWÓDZKA
	KOLEJ AGC
	KOLEJ NORMALMOTOROWA

B. WODY POWIERZCHNIOWE

	OBSZARY O NIEKICH ZASOBACH WÓD POWIERZCHNIOWYCH (dla zlewni o odpływie jednostkowym poniżej 3,5 km ²)
	PROJEKTOWANE ZBIORNIKI DOLINOWE WG SYNTETY PROGRAMU RETENCJI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W Z. M. I. U. W. W POZNANIU
	PROJEKTOWANE ZBIORNIKI DOLINOWE WG WIELOLETNIEGO PROGRAMU DLA ODRY 2007
	PROJEKTOWANE ZBIORNIKI DOLINOWE WG INNYCH PROGRAMÓW I ZGŁOSZEŃ SAMORZĄDÓW
	PROJEKTOWANE PODPIETRZENIE JEZIOR WG SYNTETY PROGRAMU RETENCJI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W Z. M. I. U. W. W POZNANIU
	STAWY RYBNE
	OBSZARY SZCZEGÓLNEJ OCHRONY WÓD POWIERZCHNIOWYCH - ZLEWNIE CHRONIONE

	OCHRONA PRZECIWPÓWODZIOWA - OBSZARY ZAGROŻONE WYSTĘPOWANIEM POWODZI - ZADIEG WYSTĘPOWANIA WODY 1% STULETNEJ
	OCHRONA PRZECIWPÓWODZIOWA - OBSZARY ZAGROŻONE WYSTĘPOWANIEM POWODZI - ZADIEG WYSTĘPOWANIA WODY 1% STULETNEJ NA WYPADK PRZERWANIA WAŁÓW

C. WODY PODZIEMNE

	OBSZARY O ZNAČNYCH ZASOBACH WÓD PODZIEMNYCH W OBRĘBIE PIĘTRA CZWARTORZĘDOWEGO
	OBSZARY GŁÓWNYCH ZBIORNIKÓW WÓD PODZIEMNYCH
	CZWARTORZĘDOWE ZBIORNIKI WODNOŚCIE
	OBSZARY OCHRONY WÓD PODZIEMNYCH
	OBSZARY NAJWYŻSZEJ OCHRONY ONO
	OBSZARY WYSOKIEJ OCHRONY OWG

7. Gospodarka wodna i ochrona wód³

³ Wyrys z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego 2002 r.

3.1.5. Wody wglębne

Pradolina Warty w rejonie Śremu uznana jest jako główny zbiornik wód podziemnych zgodnie z rządowym programem badawczym „Strategie ochrony głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce”, których zasoby należy szczególnie chronić.

W północnej prawobrzeżnej części miasta na obszarze pradoliny zlokalizowane są ujęcia wód podziemnych zaopatrujących miasto. Ujęcie „Przywale” podlega ścisłej ochronie zgodnie z obowiązującymi przepisami, i ma ustanowioną w 2005 r. strefę ochronną, na której ustalone są zasady użytkowania.

8. Granica ochrony ujęcia wody „Przywale”.

3.1.6. Gleby

Na wysoczyźnie występują gleby biellicowe i pseudobielicowe, brunatne właściwe i wylugowane oraz czarne ziemie. Są to w przewadze gleby klas III i IV, zaliczane do kompleksu 1-go pszennego bardzo dobrego, 2-go pszennego dobrego i 4-go żytnio-ziemniaczanego. Gleby te winny być chronione dla wykorzystania rolniczego. W strefie zboczowej występuje też kompleks 3-ci pszenno-wadliwy, zagrożony erozją, lecz przy odpowiednich zabiegach także wskazany do użytkowania rolniczego.

W pradolinie, na terasie środkowej, występują w przewadze gleby przesuszone 6-ty i 7-y kompleks żytnio - ziemniaczany słaby i bardzo słaby. W dnach dolin, na terasie zalewowej, występują gleby mułowo-torfowe, murszowe, mady, stanowiące bazę dla rozwoju użytków zielonych, bardzo dobrych i dobrych klas bonitacyjnych.

Na obszarze miasta większość terenów to obszary w pełni zainwestowane. Grunty w granicy administracyjnej miasta nie podlegają ochronie ze względów rolniczych.

3.1.7. Szata roślinna

Najbardziej zalesionym terenem gminy jest pradolina. Występują tu siedliska zróżnicowane pod względem rodzaju i wieku drzewostanów. Przeważają bory mieszane świeże i las mieszany, w mniejszym stopniu występuje las wilgotny. Wszystkie lasy w pradolinie są lasami grupy I, pełnią funkcje wodochronne, glebochronne, krajobrazowe, a także rekreacyjne. Są to łągi topolowo-wierzbowe, wiązowe oraz zarośla dawnych lasów zalewiskowych. Ważnym elementem jest zieleń miejska – dwa parki i tzw. Park Śremskich Odlewników oraz łączące je korytarze zieleni. Na terenie miasta znajdują się użytek ekologiczny „Bagienko” oraz pomniki przyrody.

Na terenie objętym programem rewitalizacji znajduje się park miejski Powstańców Wielkopolskich, graniczący poprzez tereny na północy z Rogalińskim Parkiem Krajobrazowym.

3.2. Zagrożenia stanu środowiska.

3.2.1. Zagrożenia stanu czystości powietrza

W celu rozpoznania stopnia zanieczyszczenia powietrza prowadzone są kontrole stężeń substancji zanieczyszczających w formie pomiarów emisji oraz badań monitoringowych emisji. Miasto Śrem jest jednym z miast województwa wielkopolskiego o dużym zagrożeniu atmosfery.

Wg GUS-u Śrem zajmuje po Poznaniu drugie miejsce w wielkości emisji pyłowych i gazowych: SO₂ i CO₂. Generalnie, odnotowywany jest

spadek emisji zanieczyszczeń powietrza w związku z pracami modernizacyjnymi oraz wprowadzania nowych nośników energii i paliw, zwiększa się natomiast udział zanieczyszczeń komunikacyjnych. Wpływa na to przede wszystkim nieprzystosowanie dróg i ulic do szybkiego wzrostu ruchu samochodowego i wynikający z tego brak płynności ruchu - tworzenie się „korków”. W roku 2005 ma się rozpocząć budowa obwodnicy miasta. Droga ta znacznie ograniczy ruch tranzytowy przez Śrem. Zostanie też wybudowany drugi most na Warcie, co wpłynie korzystnie na komunikację w rejonie starego miasta.

Największym zakładem w Śremie z własną kotłownią jest Odlewnia Żeliwa Śrem SA, która posiada kotły 2 z paliwem tradycyjnym /węgiel kamienny/. W celu ograniczenia nadmiernej emisji zakład w ostatnich latach zamontował w kotłowni wysokosprawne, cyklonowe urządzenie odpylające.

Pomiary emisji zanieczyszczeń powietrza prowadzone przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Śremie dotyczyły stężeń dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂) i pyłu zawieszonego. Dane publikowane z lat 1995-96 wykazują wzrost stężenia pyłu zawieszonego, natomiast spadek SO₂ i NO₂. W roku 1999 po raz pierwszy emisja pyłów wykazała tendencje spadkowe. Tlenek azotu jako zanieczyszczenie gazowe związane głównie z motoryzacją znajduje się na poziomie wysokim tj. zbliżonym do stężenia dopuszczalnego.

3.2.2. Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych

Spośród użytkowych zbiorników wód podziemnych, najbardziej narażona na oddziaływanie zanieczyszczeń antropogenicznych jest pradolina Warszawsko-Berlińska, uznana za główny zbiornik wód podziemnych (GZWP nr 150), wymagający szczególnej ochrony. W związku z tym ustanowiono strefę ochrony bezpośredniej i pośredniej dla ujęcia wody „Przywale” oraz strefy pośredniej dla ujęć potencjalnych dla Śremu (w 2005 r.).

3.3. Zasoby i walory środowiska przyrodniczego

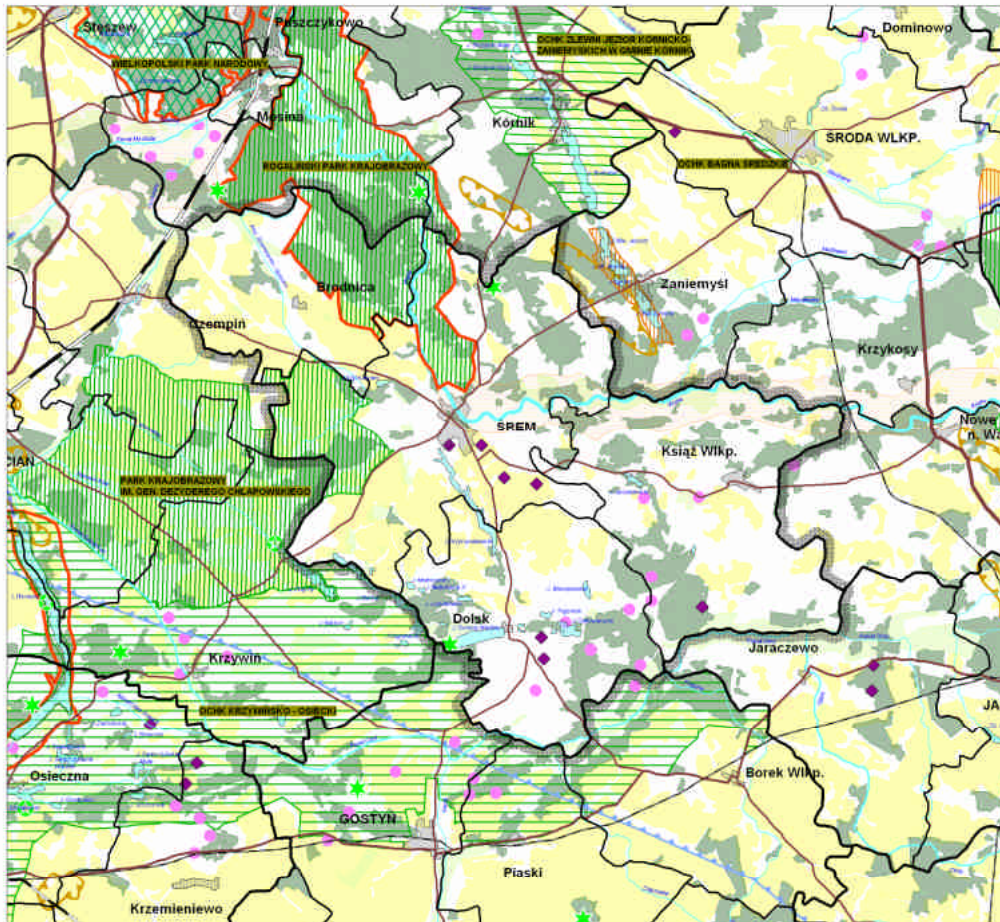
Elementami Sieci Ekologicznej są tzw. węzły i korytarze, które służą ochronie oraz migracji gatunków i genów wielu rodzajów roślin i zwierząt. Gmina Śrem zajmuje ważne miejsce w tej Sieci.

Węzłami są otaczające gminę parki krajobrazowe jak:

- Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy, (położony poza granicami gminy)
- Park Krajobrazowy im. Gen. Dezyderego Chłapowskiego – obejmujący zachodnią część obszaru gminy Śrem,

- Rogaliński Park Krajobrazowy – obejmujący północną część obszaru gminy Śrem, sięgający aż do północnej granicy miasta. Korytarzem rangi krajowej jest Pradolina Warszawsko-Berlińska, gdyż jest ona łącznikiem z innymi obszarami wyższej ochrony jak z Wielkopolskim Parkiem Narodowym.

Te obszary najwyższej ochrony otoczone są terenami otulinowymi, którymi są Obszary Chronionego Krajobrazu. Proponuje się utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu dla całej Doliny Warty, która obecnie została włączona do obszarów Natura 2000. Już objęto szczegółową ochroną jej fragment, tworząc Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Łęgi Mechlińskie”. Jest to obszar ginących drzewostanów łągowych wraz z ich niezwykle bogatą awifauną, bagiennymi łąkami z zagrożonymi gatunkami roślin i zwierząt. Obszar ten bezpośrednio przylega do terenu miasta.

I. WALORY I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

9. Zasoby środowiska przyrodniczego⁴

Istnieje Miejski Park Ekologiczny im. Włodzimierza Puchalskiego z użytkiem ekologicznym „Bagienko”, położony w rejonie ulic Kilińskiego i Grunwaldzkiej. Obejmuje on zbiornik wodny wraz z przyległymi szuwarami i fragmentem podmokłej łąki.

Na terenie miasta istnieją jeszcze dwa parki, na prawym brzegu Warty – Park Powstańców Wlkp. przylegający do granic Rogalińskiego Parku Krajobrazowego i obszaru rewitalizowanego, na lewym brzegu – Park Śremskich Odlewników, będący częścią strefy buforowej Odlewni Żeliwa.

⁴ Wyrys z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Planowane jest stworzenie parku miejskiego w zachodniej części miasta obok nowo powstałego osiedla Helenki A i B oraz na terenach dawnej żwirowni.

Na terenie miasta znajdują się 23 pomniki przyrody, z czego 20 na obszarze objętym Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Wykaz przedstawiono poniżej.

Tab.4. Pomniki przyrody na obszarze miasta Śrem.

Lp.	Nr rej. WKP	Przedmiot ochrony	Opis obw./wys.	Położenie	Nr ewid nieruch.	Podstawa prawna ochrony
1	424	lipa drobnolistna	350 cm/ 18 m	Śrem - przy moście na Warcie	1078	ogłoszenie WKP z dnia 18.10.1980 r. (Dz.U.W.P. z 1984 Nr 2 poz.19)
2	426	dąb szypułkowy	400 cm/ 21 m	Śrem, ul. Dutkiewicza przy stacji uzdatniania wody	414/1	
3	427	olcha czarna	190 cm/ 21 m	Śrem - promenada n/Wartą	1322/6	
4	659	2 dęby szypułkowe	185 cm/ 21 m 275 cm/ 21 m	Śrem skwer ul.Michałowskiego	2741/1	rozporządzenie Woj. Pozn. Nr 3/91 z dnia 22.03.1991 r. (Dz.U.W.P. nr 6 poz.84)
5	691	dąb szypułkowy	250 cm/ 20 m	Śrem ul. Mickiewicza 7	1334	rozporządzenie Woj. Pozn. Nr 3/91 z dnia 22.03.1991 r. (Dz.U.W.P. nr 6 poz.84)
6		jesion wyniosły	245 cm/ 22 m	Śrem - promenada n/Wartą	1322/10	uchwała Nr 42/XLV/93 Rady MiG w Śremie z dnia 3.08.1993 r.
7		olcha czarna	235 cm/ 20 m		1322/10	
8		jesion wyniosły	275 cm/ 25 m		1322/10	
9		olcha czarna	220 cm/ 19 m		1322/9	
10		olcha czarna	226 cm/ 19 m		1322/8	
11		olcha czarna	210 cm/ 19 m		1322/8	
12		jesion wyniosły	251 cm/ 24 m		1322/8	
13		jesion wyniosły	235 cm/ 26 m		1322/7	
14		olcha czarna	230 cm/ 25 m		1322/6	
15		jesion wyniosły	285 cm/ 25 m	Śrem ul. Mickiewicza 71	1374	
16		żywotnik wschodni	124 cm/ 16 m	Śrem ul. Mickiewicza 59	1366	
17		wierzba biała	300 cm/ 20 m	Śrem ul. Nadbrzeżna	841	
18		lipa drobnolistna	269 cm/ 20 m	Śrem ul. Mickiewicza 56	2054	
19		klon zwyczajny	330 cm/ 16 m	Śrem - plaża miejska nad jez. Grzymisławskim	2244	
20		2 klony zwyczajne	230 cm/ 13 m 250 cm/ 13 m		2244	
21		4 cisy pospolite	75 cm/ 7 m 91 cm/ 8 m 94 cm/ 8 m 95 cm/ 9 m	Śrem ul. Poznańska	423	

22		wiąz szypułkowy	350 cm/ 15 m	Śrem-PM im. Powst. Włkp. Przy wejściu głównym od ul. Poznańskiej	28/402	
23		2 ciszy pospolite	115 cm/ 9 m 210 cm/ 9 m	Śrem ul. Cmentarna (cmentarz na lewo od wejścia z ul. Cmentarnej)	782	

3.4. Historyczno-kulturowe uwarunkowania rozwoju przestrzennego

3.4.1. Zarys historii Śremu

Miasto Śrem, położone na obu brzegach rzeki Warty, od swych początków związane było z przeprawą na szlaku handlowym z Pomorza i Wielkopolski na Śląsk.

Wśród mokradeł i rozlewisk rzeki na jej prawym brzegu istniał najwcześniejszy historycznie poświadczony obiekt osadniczy Śremu - wczesnośredniowieczny gród z końca X lub początku XI wieku. Wzmianki źródłowe o kasztelanii w Śremie pochodzą z I połowy XII wieku. Do dziś zachowanym śladem istnienia grodu jest niewielkie wzniesienie znajdujące się przy szosie prowadzącej w kierunku Poznania, w odległości ok. 500 m od rogatek miasta. Gród nękany licznymi napaściami i pożarami najbardziej ucierpiał w I połowie XIII w. Wszelkie dotychczasowe badania dowiodły, że przypuszczalnie ze względu na niekorzystne warunki topograficzne, przy grodzie śremskim nie powstało nigdy podgrodzie.

Sąsiedztwo grodu kasztelańskiego, przeprawa na ważnym szlaku handlowym oraz zagęszczenie osad rolniczych na wysokim lewym brzegu Warty sprzyjały natomiast powstaniu właśnie po tej stronie rzeki rzemieślniczo - handlowej osady z placem targowym. Przypuszczalnie taka osada stała się załążkiem miasta lokowanego w 1253 roku na prawie niemieckim. Stąd też dzielnica lewobrzeżna zachowała do dziś nazwę Stare Miasto, wg źródeł używaną już w XV wieku. Odtworzenie pierwotnego kształtu przestrzennego Starego Miasta jest niezwykle trudne. Po translokacji miasta w 1393 roku spadło ono do roli przedmieścia, a jego układ w ciągu stuleci uległ zatarciu. Sytuację utrudnia m.in. brak śladów pierwszego kościoła parafialnego, jakim był wg źródeł drewniany kościół p.w. Św. Mikołaja. Wiemy jedynie, że znajdował się on w pobliżu klasztoru Franciszkanów. Przy założeniu, że w miejscu klasztoru Klarysek zwanego „Klasztorkiem” (obecnie Dom Specjalny dla dorosłych przy ul. Mickiewicza) był wcześniej klasztor Franciszkanów, można przypuszczać, że główna część miasta położona była przy trakcie wrocławskim, w okolicach obecnej wieży wodnej. W kierunku południowym rozciągało się ono do zabudowań „Klasztorku”, natomiast ku północy rozbudowywało się swobodnie wzdłuż

traktu wiodącego ku przeprawie. Przymuszcześnie przy przeprawie nad brzegiem Warty znajdował się plac targowy pierwotnej osady i XIII - wiecznego miasta.

Otwarte położenie Starego Miasta, na terenie nie posiadającym naturalnych walorów obronnych, było przyczyną jego translacji na prawy brzeg Warty, na wyspę zwaną Ostrowcem lub Kobylcem, położoną między głównym korytem rzeki, a siecią jej starorzeczy i rozlewisk. Przywilej lokacyjny nadał miastu Władysław Jagiełło w 1393 roku. Nowe miasto Śrem zajęło najbardziej wyniesioną część wyspy, dostosowując się rozplanowaniem do jej kształtu.

Ośrodkiem rozplanowania miasta stał się rynek (obecnie Plac 20 Października). Plac o kształcie prostokąta wydłużonego na osi północ - południe, przecięty w poprzek głównym traktem komunikacyjnym z Poznania w kierunku przeprawy. Istnieją przypuszczenia, że pierwotny rynek mógł być większy, w kształcie owalny, sięgający w kierunku północnym aż do znajdującego się na najwyższym wzniesieniu wyspy kościoła parafialnego.

10. Kościół Farny

Obecnie prowadzą do niego dwie ulice wychodzące z północnej pierzei rynku i łukowo zbiegające się przy kościele.

Najstarsze wzmianki o farze, wzniesionej najprawdopodobniej w okresie lokacji, pochodzą z początku XV wieku. W swej obecnej późnogotyckiej formie ukończona została w końcu XV lub na początku XVI wieku. Znajdujący się w części południowej placu blok zabudowy śródrynkowej mieścił ratusz, a także handlowe kramy i jatki.

O ratuszu wspominają źródła z 1425, 1428 i 1630 roku. W roku 1789 ratusz już nie istniał - nie odbudowano go po pożarze. Odkryte w jednej z kamienic bloku śródrynkowego sklepienie gotyckie piwnice są wg wszelkiego prawdopodobieństwa pozostałościami dawnego ratusza.

11. Plan miasta w XVIII w.⁵

Podstawę analizy rozplanowania miasta lokacyjnego stanowi plan Knüppelna pochodzący z 1794 roku. Pokazuje on 6 głównych ulic wychodzących z rynku, dzielących zabudowę przyrynkową na 6 bloków. Plan śródmieścia Śremu odczytywać można także jako trójpasowy układ rozwinięty wzdłuż podłużnej osi wyspy z pełną zabudową pasów skrajnych i częściową pasa środkowego, w którym mieści się rynek.

W XV wieku w oparciu o pierwotny układ trójpasowy na zachód od bloków zabudowy przyrynkowej, zamieszkałych jak w innych miastach średniowiecznych przez patrycjat miasta, rozwinęła się nadbrzeżna dzielnica rzemieślniczo - handlowa. Natomiast na południe od śródmieścia - jak informują źródła - położona była dzielnica żydowska. Odnaleźć ją można na planach, ze względu na charakterystyczne, gęste podziały parcel, wskazujące na uboższą dzielnicę.

Na mapach z końca XVIII wieku przy południowo - wschodniej stronie tzw. Starego Rynku, położonego w południowej części miasta, widnieje

⁵ Plan ze zbiorów Muzeum Śremskiego

kościół Świętego Krzyża. Jak wynika ze źródeł już w I ćwierci XV wieku przy kościele istniał konwent Franciszkanów. Najprawdopodobniej Franciszkanie przenieśli się tutaj wkrótce po lokacji w 1393 roku.

Naturalne warunki obronne lokalizacji Śremu nie wymagały wznoszenia okalających go murów. Mimo to miasto musiało posiadać bramy. Zakłada się, że istniały co najmniej dwie na głównym szlaku handlowym: jedna wschodnia przed mostem na odnodze starorzecza oddzielającej miasto od tzw. Ostrówka, a druga zachodnia w miejscu gdzie droga skręca w kierunku mostu przeprawy (w okolicy rozwidlenia dzisiejszych ulic Kościuszki i Wyszyńskiego).

Poza bramami rozwinęły się dwa przedmieścia. Wschodnie przedmieście zwane Ostrówkiem powstało ok. połowy XV wieku w związku z przeniesieniem się poza miasto klasztoru Franciszkanów. Obecnie istniejący

12. Widok kościoła pofranciszkańskiego

klasztor i kościół został wzniesiony na przełomie XVII i XVIII wieku, z wykorzystaniem murów pochodzących z początku XVII wieku.

Do końca XVIII wieku poza zespołem klasztornym Ostrówek nie posiadał bardziej znaczniejszej zabudowy. Przedmieście zachodnie rozwinęło się u wylotu drogi wrocławskiej między dzielnicą rzemieślniczą a mostem na Warcie. Tuż przy przeprawie stanął kościół szpitalny Świętego Ducha wspomniany już w początkach wieku XV. Obecna późnogotycka budowla pochodzi z końca wieku XVI. Ponadto nad rzeką znajdowały się młyny, folusze, a także łaźnia

miejska.

Stare Miasto od czasu lokacji miasta prawobrzeżnego także spadło do roli przedmieścia. Przez stulecia miało charakter najbliższego, rolniczego zaplecza Śremu. Stan taki utrzymywał się prawie do końca XIX wieku.

Największy rozkwit gospodarczy Śremu przypadł na XV i XVI wiek, kiedy to miasto należało do najznamienitszych w Wielkopolsce. Klęski wojenne i pożary doprowadziły w ciągu wieków XVII i XVIII do upadku miasta. Do tego czasu przeważała zabudowa drewniana, parterowa. Rynek i niektóre główne ulice pokryte były brukiem. Na Starym Mieście przeważała zabudowa wiejska.

Niemal do końca XIX wieku miasto rozwijało się niezwykle powoli. Większość zmian polegała na zagęszczeniu zabudowy i stopniowej zamianie drewnianej na murowaną. W I połowie XIX wieku po zasypaniu strugi, będącej naturalną wschodnią granicą miasta lokacyjnego nastąpiła jego integracja za wschodnim przedmieściem - Ostrówkiem. W latach 1836 - 38

w północnej pierzei rynku wzniesiono nowy ratusz, który w istotny sposób zmieniał wygląd miasta – dziś stanowi siedzibę samorządu gminnego. Około połowy XIX wieku w miejscu spalonego w XVIII wieku ratusza i otaczających go kramów powstaje blok zwartej zabudowy śródmiejscowej. Zabudowane zostają ulice Farna i Wawrzyniaka. Zagęszcza się także zabudowa ulic w okolicach Rynku i tzw. Nowego Rynku. O ile przez długi czas przeważała zabudowa parterowa, w drugiej połowie XIX wieku pojawia się stopniowo typ nieco okazalszej mieszczańskiej kamieniczki. Początkowo jednopiętrowej, z czasem dwu- i nawet trzypiętrowej. Również w II połowie XIX wieku powstaje kilka okazalszych budynków użyteczności publicznej.

U progu XIX wieku Stare Miasto (obecnie rejon ul. Mickiewicza i ul. Powstańców Wlkp.) posiadało luźną zabudowę wzdłuż traktu wrocławskiego. W związku z topograficznymi ograniczeniami rozbudowy miasta na prawym brzegu Warty oraz brakiem takich ograniczeń w rejonie Starego Miasta, z jednoczesnym rozrastaniem się administracji pruskiej - tendencje rozwojowe przeniosły się na lewy brzeg rzeki. Dzielnica lewobrzeżna została na nowo rozplanowana i uregulowana. Początkowo jedyną znacznie większą budowlą po tej stronie był klasztor Klarysek, znacznie rozbudowany w latach 1863 - 65 przez Jezuitów wydalonych stąd w 1874 roku. W 1893 roku gmach ten nabyły władze prowincjonalne, by stworzyć w nim zakład dla ubogich. Pierwotny układ szlaków komunikacyjnych stał się podstawą siatki ulic lewobrzeżnej części miasta. W początku XX wieku siatkę

głównych dróg przecięła linia kolejowa. Wzdłuż głównej drogi wylotowej w kierunku Dolska (obecna ulica Mickiewicza)

wybudowano szereg okazałych budynków mieszkalnych i gmachów użyteczności publicznej. Zgodnie z tendencjami planistycznymi tego okresu wykorzystano

swobodny, kręty bieg traktu, a budynki otoczono bogatą zielenią. W 1908 roku także tutaj wzniesiono wodną wieżę ciśnieniową - tak charakterystyczny element dzisiejszej sylwetki miast.

Rozległe kwartały po obu stronach drogi do Leszna zajęły wzniesione w latach 1902 - 1903 koszary.

W latach dwudziestolecia międzywojennego nie nastąpiły żadne istotne zmiany w układzie przestrzennym szczególnie prawobrzeżnej części Śremu.

13. Wieża ciśnieniowa przy ul. Mickiewicza

Powstało w tym czasie zaledwie kilka domów czynszowych i kilka willi przy ulicy Franciszkańskiej.

Nieco intensywniej rozwijała się w tym czasie dzielnica lewobrzeżna. Na północ od miejskiego cmentarza katolickiego wytyczono działki dla osiedla domków spółdzielni „Zagroda”. Przy wylocie drogi do Dolska powstała dzielnica domów dla reemigrantów z Niemiec i Francji - tzw. „Glinki”. W latach 1927 - 1929 wzniesiono także Zakład Przyrodolecznicy Powiatowej Kasy Chorych przy ulicy Mickiewicza w sąsiedztwie „Klasztoru”.

Okres powojenny przyniósł niewiele zmian modernizacyjnych w obrębie historycznej struktury przestrzennej Śremu. Do najważniejszych należało w 1950 roku poszerzenie obecnej ulicy Powstańców Wielkopolskich w celu odciążenia drogi wrocławskiej. W związku z budową zakładu Odlewni Żeliwa w latach 60-tych zaczęto budowę mieszkań dla pracowników, powstało typowe dla tego okresu osiedle zabudowy wielorodzinnej (blokowisko).

W roku 1972 nowa arteria komunikacyjna ul. Piłsudskiego rozdzieliła południową część miasta prawobrzeżnego. Powstał też nowy most łączący arterię z ul. Kilińskiego po lewej stronie rzeki. Obecnie przystąpiono do budowy obwodnicy i drugiego mostu na Warcie i kanale ulgi, co pozwoli przenieść ruch tranzytowy poza centrum miasta.

3.4.2. Stanowiska archeologiczne

Okolice Śremu obfitują w znaleziska archeologiczne. Na terenie samego miasta Śremu zarejestrowano dotychczas 28 stanowisk o dokładnej lokalizacji oraz kilkanaście informacji archiwalnych o różnych znaleziskach pradziejowych, bez określenia dokładnej lokalizacji, ograniczające się jedynie do stwierdzenia, że pochodzą, ze Śremu.

Na czterech stanowiskach przeprowadzono systematyczne, ratownicze badania wykopaliskowe, w większości ograniczające się jednak do stosunkowo małej powierzchni.

Badaniami objęto:

stanowisko 8 - osada kultury pucharów lejkowatych - neolit

stanowisko 9 - cmentarzysko kultury łużyckiej - epoka brązu

stanowisko 7 - grodzisko wczesnośredniowieczne

stanowisko nieoznaczone (przy wieży ciśnień) - cmentarzysko XV wieczne.

Cały obszar objęty ochroną konserwatorską podlega również ochronie archeologicznej.

Wyjątkową rangę posiadało **grodzisko średniowieczne** zlokalizowane przy szosie poznańskiej w kierunku Zbrudzewa (stan. 7). Jest to jedyne stanowisko archeologiczne w tej okolicy posiadające własną formę terenów, a więc widoczne na powierzchni. W drugiej połowie X wieku istniała w tym

miejscu osada, związana zapewne z przeprawą przez Wartę. Odkryto pozostałości drogi - grobli umocnionej drewnianymi palami, funkcjonującej już w tym czasie. Gród powstał w końcu X wieku lub w początkach wieku XI, zapewne za czasów Bolesława Chrobrego. Nie natrafiono na ślady zabudowy majdanu, ale zapewne stały tam jakieś zabudowania. Pod koniec XI wieku gród przeżył kataklizm w postaci pożaru. Odbudowa grodu nastąpiła w ciągu XII wieku. Częściowe zniszczenie wału obronnego nastąpiło w pierwszej połowie XIII wieku. Nastąpiła po tym szybka odbudowa zniszczonych umocnień. Gród śremski zostaje opuszczony z końcem XIII wieku. W wieku XVI powstaje na tym miejscu, już na grodzisku, cmentarz żydowski. Gród ten pełnił funkcję strażnicy przy przeprawie rzecznej. Był też prawdopodobnie centrum administracyjnym, przekształconym w XII wieku w kasztelanię. Grodzisko to jest wpisane do rejestru zabytków pod nr 43IA. Śrem posiadał w tym czasie ważne znaczenie komunikacyjno strategiczne. Tu krzyżowały się drogi ze Śląska, z Wrocławia i Głogowa do Poznania i Gniezna. Istniała tu nadprzeprawowa książęca komora celna.

Wszystkie stanowiska zlokalizowane na terenie miasta podlegają ochronie konserwatorskiej w myśl ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Większość stanowisk rozpoznana jest na podstawie szczegółowych badań powierzchniowych w ramach akcji Archeologiczne Zdjęcie Polski. Jest to jednak rozpoznanie wstępne, przy którym określenie zarówno funkcji jak i wartości poznawczej stanowiska może ulec zmianie po przeprowadzeniu prac wykopaliskowych.

Wytyczne konserwatorskie w zdecydowanej większości wypadków (z wyjątkiem grodzisk) nie zakazują prowadzenia inwestycji w strefie występowania stanowisk archeologicznych, jednakże w takich przypadkach niezbędne jest uzyskanie opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Należy się wtedy liczyć z wymogiem zapewnienia przez inwestora, na jego koszt, nadzoru archeologicznego nad pracami ziemnymi.

3.5. Zasoby i walory środowiska kulturowego

W poniższych tabelach (tab. 4,5,6) i na rysunku nr 15 przedstawiono obiekty i tereny o dużych walorach kulturowych – historycznych i przestrzennych. Część najbardziej cennych obiektów i obszarów wpisano do rejestru zabytków, przez co podlegają ochronie prawnej z mocy ustawy z 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Pozostałe wskazane obiekty zostały także zewidencjonowane przez Państwową Służbę Ochrony Zabytków i mogą być w przyszłości wpisane do rejestru zabytków.

14. Zabytki architektury i pomniki przyrody na obszarze starego miasta

Tab.5. Obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków – miasto Śrem.

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Rok wpisu
Śrem	budynek dawnego starostwa, obecnie Starostwo Powiatowe w Śremie, ul. Mickiewicza 17	2588/A	1996
Śrem	budynki Bractwa Strzeleckiego, ul. Zamenhofska 1	2243/A	1992
Śrem	dawny klasztor Klarysek, ul. Mickiewicza	879/A	1970
Śrem	dom, ul. Wawrzyniaka 2	880/A	1970
Śrem	dom, ul. Kościuszki 2	2303/A	1994
Śrem	dom, ul. Matuszewskiego 2	2309/A	1994
Śrem	zespół budynków: mieszkalny, gospodarczy, ul. F. Marciniaka 2	2298/A	1994
Śrem	dom z k. XIX w., ul. Kościuszki 10	2279/A	1993
Śrem	klasztor Franciszkanów, ogrodzenie	582/A	1969
Śrem	kościół pw. NMP Wniebowziętej	2427/A	1932
Śrem	kościół Franciszkanów pw. Narodzenia NMP	2428/A	1932
Śrem	kościół filialny pw. Św. Ducha	877/A	1970
Śrem	ogrodzenie kościoła Franciszkanów	586/A	1969
Śrem	ratusz, Pl. 20 Października	1018/A	1970
Śrem	układ urbanistyczny	2524/A	1956
Śrem	układ urbanistyczny	2254/A	1992
Śrem	wieża ciśnień	2002/A	1985
Śrem	zespół budynków odlewni żeliwa, ul. Kilińskiego / Kolejowa	2552/A	1995
Śrem	zespół koszarowy z lat 1902-19, ul. Gen. Sikorskiego	2302/A	1994
Śrem - Wójtostwo	Park	2018/A	1985
Śrem	budynek d. Gimnazjum ob. Liceum Ogólnokształcące im. gen. J. Wybickiego	2619/A	1997
Śrem	kościół farny p.w. N.M.P. Wniebowziętej	587/A	1932
Śrem	budynek dawnego wikariatu, ul. Farna 18	56/Wlkp/A	2001
Śrem	budynek dawnego Lazaretu, kaplica przyszpitalna, parterowe skrzydło, obecnie Dom Pomocy Społecznej przy ul. Farnej 16	55/Wlkp/A	2001
Śrem	figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem na cokole, rynek	37/Wlkp/B	2002

Tab. 6. Zabytkowe cmentarze – miasto Śrem

Miejscowość	Wyznanie	Czas powstania	Nr rejestru	Stan zachowania	Użytkowanie	Właściciel
Śrem	rzym.-kat	XVIII w.	2242/A	dobry	Czynny	Parafia p.w. Wniebowz. NMP
Śrem	rzym.-kat	XIX w.	2239/A	dobry	Czynny	Parafia p.w. Św. Ducha

Tab. 7. Kapliczki na obszarze miasta Śrem

Miejscowość	Parafia	Czas powstania	Materiał	Atrybucja	Uwagi
Śrem	Śrem	1734 r.	piaskowiec	Św. Jan Nepomucen	obok kościoła
Śrem	Śrem	II poł. XVII w.	piaskowiec	MB z Dzieciątkiem	rynek
Śrem	Śrem	IV ćw. XVIII w.	kamień	Św. Franciszek (?)	kościół OFM
Śrem	Śrem	IV ćw. XVIII w.	kamień	Św. Antoni	kościół OFM

Prawie wszystkie obiekty na terenie miasta wpisane do rejestru zabytków znajdują się na obszarze Lokalnego Programu Rewitalizacji. Jest to teren niezwykle cenny pod względem historyczno-kulturowym. Należy wykorzystać wszelkie walory obszaru staromiejskiego zarówno dla ruchu turystycznego jak i inwestycji sprzyjających zwiększeniu atrakcyjności miasta wśród mieszkańców.

W 2005 r. zostanie opracowana gminna ewidencja zabytków, w przyszłości zostanie opracowany gminny program opieki nad zabytkami.

4. Uwarunkowania demograficzno – społeczne

4.1. Ludność

Miasto zaczęło się rozrastać w latach 60-tych, gdy wybudowano duży zakład przemysłowy – Odlewnię Żeliwa Szarego. Od roku 1960 do 1977 liczba mieszkańców uległa podwojeniu. Liczba ludności miasta od 1977 roku wzrosła o 9310 osób, z tym, że tempo wzrostu było do 1989 r. większe, po 1989 r. zdecydowanie z roku na rok wolniejsze; miasto ma jednak od kilku lat mniej więcej ustalony przyrost naturalny na poziomie ok. 1,9 ‰; maleje również saldo migracji, ciągle jednak dodatnie; analizując migracje należy stwierdzić, że zawsze napływ ludności do miasta był głównie ze wsi, miasto poprzez swój szybszy rozwój drenowało gminę. Obecnie nastąpił spadek liczby ludności w mieście w tym na obszarze opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tab.8. Liczba mieszkańców w gminie.

<i>Lata</i>		<i>Ogółem</i>	<i>Mężczyźni</i>	<i>Kobiety</i>
1960	Miasto	10444		
1964	Miasto	11193		
1970	Miasto	15600		
1977	Miasto	21197	10419	10778
	Wieś	8867	4390	4477
1980	Miasto	21876	10439	11437
	Wieś	8895	4464	4431
1984	Miasto	24223	11730	12493
	Wieś	8705	4385	4320
1989	Miasto	27719	13357	14362
	Wieś	8617	4359	4258
1993	Miasto	29180	18556	19407
	Wieś	8783		
1996	Miasto	30268	14587	15681
	Wieś	8851	4542	4309
1998	Miasto	30507		
	Wieś	8807		
1999	Miasto	30637		
	Wieś	8769		
2000	Miasto	30724	14857	15867
	Wieś	8865	4500	4365
2002	Miasto	30711	14495	16216
	Wieś	9149	4482	4567
2003	Miasto	30396	14582	15814
	Wieś	9187	4667	4520
2004	Miasto	30519		
	Wieś	9376		
Prognoza 2010 r.	Miasto	34000		
	Wieś	9500		

Tab.9. Liczba mieszkańców na obszarze Lokalnego Programu Rewitalizacji

ulica	31.12.1995	31.12.2000	31.12.2003	10.01.2005
Akacyjowa	0	0	0	0
Cmentarna	3	3	3	3

Dąbrowskiego	167	169	166	156
Dutkiewicza	79	85	86	90
Działyńskiego	24	20	12	12
Farna	217	241	230	232
Fabryczna	11	7	5	5
Franciszkańska	58	83	82	82
Gołębia	0	0	0	0
Kilińskiego	582	519	490	490
Kolejowa	73	74	68	68
Kościuszki	205	229	234	234
Kręta	45	44	47	47
Łazienkowa	95	89	80	81
Mała Łazienkowa	27	27	26	26
Łąkowa	17	14	11	12
Marciniaka	72	83	83	83
Młyńska	95	87	87	87
Mickiewicza	550	565	578	580
Nadbrzeżna	59	67	64	64
Oгородowa	704	714	704	701
Podgórna	4	2	2	2
Poznańska	684	654	632	632
Ks. Popiełuszki	187	183	186	185
Polna	45	47	52	52
pl. 20 Października	449	398	406	403
Piłsudskiego	30	37	35	31
Piaskowa	207	207	202	202
Poprzeczna	9	8	7	7
Podwale	16	18	18	18
Promenada	229	220	213	213
Powstańców Wielkopolskich	344	360	377	374
Mała Rzeźnicka	15	23	23	23
Wielka Rzeźnicka	89	83	102	97
Gen. Sikorskiego	106	104	100	103
Stary Rynek	108	106	102	102
Szewska	10	8	7	7
Szkolna	158	161	167	167
Targowa	30	22	18	18
Tylna	48	48	59	59
Wawrzyniaka	142	139	148	148
Wąska	0	0	0	0
Wybickiego	125	144	151	151
Wyszyńskiego	154	117	125	126
Żwirowa	44	52	46	46
Suma obszar	6316	6261	6234	6219

Prognoza demograficzna opracowana W 1999r. w oparciu o wszystkie powyższe przesłanki zakładała:

- dla gminy (wsie) - utrzymanie ilości mieszkańców mniej więcej na tym samym poziomie : ok. 2010 roku - ok. 9500 mieszkańców,
- dla miasta - wzrost liczby ludności do ok. 34000 mieszkańców ok. 2010 roku W strukturze wieku ludności nastąpi :

- wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (wiek rozrodczości osiągną roczniki wyżu demograficznego z lat 1976 - 1985), głównie w grupie 0-2 i 3-6 lat, przy jednoczesnym spadku liczby dzieci w wieku 7-17 lat,
- niewielki wzrost (we wsiach raczej spadek) liczby ludności w wieku produkcyjnym, znaczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym: w mieście do około 12 %, na wsiach do około 16 %. Pod względem ludnościowym gmina Śrem ma znaczne możliwości rozwojowe. 63 % ogółu ludności stanowią mieszkańcy w wieku do 40 lat, w tym - 24,3 % dzieci w wieku 0 - 14 lat. Należy jednak zwrócić uwagę na rosnącą liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko to ulegnie w przyszłości jeszcze pogłębieniu, niosąc ze sobą problemy związane z opieką nad ludźmi starszymi, służbą zdrowia lub mieszkalnictwem.

W ostatnich pięciu latach nastąpił wzrost liczby ludności wsi, a w mieście spadła liczba mieszkańców. Związane jest to z rozrostem sieci osiedleńczej w strefie podmiejskiej (wsi Psarskie i Nochowo). Istnieje ryzyko znacznego spadku liczby ludności w mieście, a przewidywania z roku 1999 dziś wydają się nierealne. Sytuowanie nowej zabudowy wielorodzinnej w obrębie miasta może odwrócić tę niekorzystną sytuację. Należy wykorzystać tereny na prawym brzegu Warty i uzupełnić zabudowę na lewej stronie Warty w rejonie ulicy Grunwaldzkiej.

Tab.10. Ludność według wieku w ujęciu % (2005 r.).

wiek	województwo	powiat	obszar LPR	prawy brzeg LPR
0-2	2,98	3,2	2,3	2,3
3-6	4,03	4,6	4,1	4,6
7-12	7,77	8,4	8,2	7,6
13-15	4,56	5,0	4,7	4,7
16-18	5,0	5,4	4,3	4,7
19-24	10,74	10,8	9,4	10,1
25-29	8,17	8,0	8,5	8,7
30-39	13,15	13,5	14,1	13,6
40-49	14,9	15,1	14,1	14,5
50-59	13,03	12,8	13,1	12,2
60-64	3,63	3,2	3,1	3,0
65 i więcej	11,7	9,9	14,1	14,0

W mieście Śrem jest stosunkowo duża liczba ludzi młodych, przyrost naturalny też jest korzystniejszy w gminie niż w całym województwie, jednak problemem jest ucieczka ludzi młodych i wykształconych do dużych miast, głównie Poznania. Osoby studiujące często przebywają na stałe w ośrodku akademickim, ale nie rezygnują z miejsca zameldowania jakim jest Śrem. Po ukończeniu nauki często pozostają w Poznaniu i tam podejmują pracę, korzystają z bazy kulturalnej, tam zaopatrują się we wszelkie artykuły. Śrem

traci możliwość rozwoju zarówno kulturalno – społecznego jak i gospodarczego.

Niekorzystna jest struktura wieku w obszarze opracowania LPR, a szczególnie w prawobrzeżnej części miasta. Jest tu wielu ludzi w wieku poprodukcyjnym, wielu w wieku przedemerytalnym, którzy rzadko korzystają z bazy kulturalnej. Młodzież rzadziej uczestniczy w przedsięwzięciach kulturalnych, gdyż uważa je za mało atrakcyjne.

Ciekawe i innowacyjne jak na Śrem przedsięwzięcia znajdują jednak odbiorców. Organizowane przez Bibliotekę Miasta i Gminy spotkania „Uniwersytetu Ludzi Ciekawych Świata” przyciągnęły wiele osób, stale cieszyły się dużym powodzeniem. Oznacza to, że w Śremie konieczne jest dostosowanie m.in. bazy kulturalnej do potrzeb mieszkańców w sposób nowoczesny, podążający za pomysłami z miast o większej liczbie mieszkańców.

4.2. Jakość życia mieszkańców

Tab.11. Mierniki warunków życia mieszkańców gminy Śrem w 1998 r.

1998 rok	Śrem	województwo	Środa	Września
Bezrobotni/1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	29,4	15,2	28,9	27,7
Pow. użytkowa mieszkania/osobę	17,6	19,6	18,6	18,7
Liczba osób/mieszkanie	3,47	3,28	3,35	3,5
Liczba osób/izbę	0,95	0,9	0,95	0,94
Mieszkanie oddane do użytku na 1000 mieszkańców	1,0	2,4	2,0	1,22
Liczba uczniów szk.podstaw./oddział	23	23	23	23
Liczba dzieci w przedszkolach/ 1000 miejsc	1390	1640	1570	1845
Abonenci telefoniczni/1000 mieszkańców	237,9	226,8	231,5	204,9
% ludności w miastach korzystającej z sieci				
wodociągowej	98,9	89,0	93,6	97,1
kanalizacyjnej	86,3	78,5	10,7	78,6
gazowej	100,0	84,8	90,8	22,7
Dochody budżetów gmin/1 mieszkańca	816,7	1082,0	914,0	712,7

Tab.12. Mierniki warunków życia mieszkańców gminy Śrem w 2003r.

2003 rok	Śrem	województwo	Środa	Września
Bezrobotni/1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (powiat)	108,1	116,3	134,6	146,4
Pow. użytkowa mieszkania/osobę	19,0	23,1	20,9	21,8
Liczba osób/mieszkanie	3,22	3,28	3,34	3,08
Liczba osób/izbę	0,88	0,84	0,89	0,81
Mieszkanie oddane do użytku na 1000 mieszkańców	2,6	3,8	2,0	2,6
Liczba uczniów szk.podstaw./oddział	22,5	20,5	21,7	19,9
Liczba dzieci w przedszkolach/ 1000 miejsc	1144	1170	1816	1844
Abonenci telefoniczni/1000 mieszkańców		277		
% ludności w miastach korzystającej z sieci				
wodociągowej	98,9	89,0	93,6	97,1
kanalizacyjnej	99,0	78,5	10,7	78,6
gazowej	100,0	84,8	90,8	22,7
Dochody budżetów gmin/1 mieszkańca	1214,24	1413,91	1321,16	1103,0

Jak wynika z powyższego zestawienia gmina Śrem charakteryzuje się zróżnicowanym poziomem życia, w zależności od tego jakiej dziedziny to dotyczy.

W okresie ostatnich lat nieznacznej poprawie uległy warunki mieszkaniowe jednak nadal standardy są niższe niż średnia województwa. Oznacza to, iż poziom życia mieszkańców wzrasta, ale w znacznie wolniejszym stopniu niż w województwie, jest to o tyle niepokojące, że młodzi ludzie przenoszą się głównie do Poznania, gdyż tam znajdują usługi i warunki życia odpowiadające ich wymaganiom.

Znacząco wzrosło bezrobocie zarówno w całym kraju jak i w gminie Śrem. Bezrobotni pozostają głównie ludzie młodzi i nie posiadający wykształcenia. Ludność zamieszkująca obszar LPR jest mało mobilna, dlatego należy stworzyć korzystne warunki rozwoju gospodarczego w zabytkowym centrum, tak by cała społeczność Śremu odnosiła korzyści.

4.3. Zasoby mieszkaniowe

Tab.13. Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych

wskaźnik		1980	1984	1989	1993	1996	1997	2003
mieszkania	Miasto	5758	6661	7751	8557	8893	8916	9426
	wieś	1917	2027	1965	2081	2110	2121	2179
izby	Miasto	18534	22432	27191	30479	31873	31972	34649
	wieś	6881	7399	7621	8153	7317	8385	9565
pow. użytkowa w tys. m ²	Miasto	348.0	430.3	485.1	508.3		510,2	576,3
	wieś		139.2	148.1	158.7	162.7	165,5	208,4
osób / mieszkanie	Miasto	3.79	3.52	3.49	3.32	3.32	3,33	3,22
	wieś	4.64	4.21	4.31	4.15	4.12	4,1	3,6
osób / izbę	Miasto	1.14	1.04	0.99	0.93	0.93	0,93	0,88
	wieś	1.27	1.15	1.11	1.06	1.05	1,04	0,92
pow. użytkowa / osobę	Miasto		14.9	15.9	17.5	17.2	17,2	19,0
	wieś		16.3	17.5	18.4	18.7	19,0	20,6

Zasoby mieszkaniowe gminy stanowią 2.73 % ogólnych zasobów województwa. Warunki zamieszkania odbiegają jednak od średniej wojewódzkiej. Również liczba mieszkań oddawanych do użytku w ostatnich latach nie jest zbyt wysoka (1995 r. - 32, 1996 r. - 41, 2003 r. - 45 w budownictwie wielorodzinnym) i plasuje gminę na 10 - 11 miejscu w województwie. Wszystko to sprawia, że problem mieszkalnictwa jest w przypadku gminy Śrem bardzo istotny. Jednak w wyniku zmienionych warunków na rynku budowlanym trudno określić szanse rozwojowe budownictwa mieszkaniowego i ocenić wielkość możliwej do realizacji w perspektywie liczby mieszkań. Następuje zjawisko rozgęszczenia zamieszkiwania poprzez realizację głównie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (w 2003r. oddano do użytku 87 budynków indywidualnych), a w mniejszym stopniu niż w latach 1968 -1991 budownictwa wielorodzinnego, które jest w chwili obecnej realizowane głównie przez Spółdzielnię Mieszkaniową i ŚTBS.

W mieście chłonność wolnych terenów przewidzianych w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego z 1992 r. pod mieszkalnictwo wynosiła , w zależności od wersji:

- zabudowa wielorodzinna i jednorodzinna - ok. 1100 mieszkań
- tylko zabudowa jednorodzinna - ok. 500 mieszkań
- zasoby istniejące 8916 mieszkania (w 2003r. 9426 w mieście)
- ubytki szacunkowe 1,5 %
- zasoby do adaptacji ok. 8800 mieszkań
- zakładany wskaźnik rozgęszczenia mieszkań = 3.2 osoby / mieszkanie
- ok. 28200 osób w istniejących zasobach mieszkaniowych
- **PROGNOZA potrzeb: dla ok. 6800 osób - ok. 2200 mieszkań**

Dążąc do prawidłowego rozwoju miasta w przeciągu najbliższych kilkunastu lat problemem do rozwiązania pozostaje wyznaczenie dodatkowych (w stos. do planu ogólnego) terenów dla ok. 1000 - 1500 mieszkań. Korzystne będzie wykorzystanie wolnych terenów na obszarze zabudowy staromiejskiej. Puste przestrzenie zostaną zagospodarowane, zabudowa miasta uporządkowana, poprawi się funkcjonalność układu prawobrzeżnego Śremu.

4.4. Edukacja.

W Śremie istnieją szkoły wszystkich stopni nauczania, od nauczania początkowego do nauczania uniwersyteckiego. Istnieje 7 przedszkoli (2 w obszarze LPR), 3 szkoły podstawowe (0 w obszarze LPR), 2 gimnazja (1 po każdej stronie rzeki, 1 w obszarze LPR), Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Mechanicznych, Zespół Szkół Ekonomicznych (wszystkie w obszarze LPR), a poza obszarem Zespół Szkół Technicznych, filia Uniwersytetu Adama Mickiewicza.

Tab. 14. Liczba uczniów w szkołach.

szkoła	liczba uczniów		
	szkoła na prawym brzegu	szkoła na lewym brzegu w obszarze LPR	szkoła na lewym brzegu poza obszarem
SP 1			1160
SP 4			650
SP 6			851
Gimnazjum.1			938
Gimnazjum. 2	529		
Liceum Ogólnokształcące	612		
Zespół Szkół Mechanicznych im. St. Chudoby	1059		
Zespół Szkół Ekonomicznych	685		
Zespół Szkół Technicznych im. H. Cegielskiego	573		
RAZEM	3458	0	3599

Tab. 15. Liczba dzieci w przedszkolach.

przedszkole	liczba dzieci		
	przedszkole na prawym brzegu	przedszkole na lewym brzegu w obszarze LPR	przedszkole na lewym brzegu poza obszarem
Przedszkole nr 1 w Śremie	132		
Przedszkole nr 2 w Śremie		130	
Przedszkole nr 3 w Śremie			130
Przedszkole nr 5 w Śremie			129
Przedszkole nr 7 w Śremie			134
Przedszkole „Pod Wierzbami” w Śremie			150
Przedszkole im. Bł. Edmunda Bojanowskiego			72
RAZEM	132	130	615

Korzystne jest usytuowanie większości szkół średnich w obszarze LPR, gdyż młodzież często przebywa w obszarze zabytkowego centrum. Od zawsze w świadomości mieszkańców centrum edukacji szkolnictwa średniego istniało na prawym brzegu Warty. Bardzo niekorzystne jest rozmieszczenie szkół podstawowych i przedszkoli, brak tu równowagi pomiędzy liczbą mieszkańców a liczbą placówek w danej części miasta. Brak szkoły podstawowej w prawobrzeżnej części miasta jest najbardziej widoczny i uciążliwy dla dzieci i młodzieży szkolnej.

Poziom szkolnictwa niestety jest ogólnie niski. Szkoły śremskie nie są zauważane w rankingach, tylko pojedynczy uczestnicy konkursów i olimpiad są pewnym wyróżnieniem. Mimo to wiele młodych osób kontynuuje naukę na studiach. Z pewnością bliskość Poznania pozwala na zmniejszenie kosztów zwykle związanych z nauką w ośrodku akademickim. Otwarcie filii UAM wpłynęło korzystnie na pobudzenie Śremu, jednak studia nie odbywają się w całości na miejscu (część zajęć jest w Poznaniu).

4.5. Bezpieczeństwo publiczne.

Teren miasta Śrem podzielony jest na pięć dzielnic patrolowanych przez dzielnicowych.

1. Dzielnicę I – prawobrzeżny Śrem,
2. Dzielnicę II – obszar wzdłuż linii kolejowej, od ulicy Mickiewicza na południe do ulicy Grunwaldzkiej,
3. Dzielnicę III – tzw. Jeziorany centralna część,

4. Dzielnica IV – Jeziorany, pozostała część południowa oraz obszar południowy miasta,
5. Dzielnica V – osiedle Helenki.

Każda z dzielnic charakteryzuje się różnym poziomem przestępczości. Najwięcej przestępstw popełniono w dzielnicy nr V, wiąże się to głównie z dużą liczbą włamań i kradzieży – są to obszary nowej zabudowy mieszkaniowej, właściciele często nie ma w domach. Dość dużą ilość włamań zarejestrowano również w dzielnicach II i IV.

Dużym zagrożeniem dla mieszkańców są kradzieże zuchwałe, głównie telefonów komórkowych i kart bankomatowych. Tych przestępstw najczęściej odnotowano w dzielnicy II. Podobnych kradzieży dokonywano również na terenie Liceum Ogólnokształcącego i Zasadniczej Szkoły Mechanicznej w dzielnicy I.

Najwięcej bójek i rozbojów dokonywanych było w pobliżu lokali gastronomicznych oraz w rejonie dworca PKS. Niebezpieczny może być wzrost przestępczości właśnie w tym obszarze za względu na pogłębiające się patologie społeczne, wzrost bezrobocia wśród osób młodych.

Gminny program „Bezpieczne Miasto” zakładał m. in. montaż kamer monitorujących najniebezpieczniejsze dzielnice. Jako pierwszą objęto monitoringiem dzielnicę I – Plac 20 Października, ulice: Kościuszki, Wyszyńskiego i Piłsudskiego. Nastąpił tu znaczący spadek zagrożenia włamaniami, które były głównie do obiektów handlowych.

Liczba przestępstw w mieście spada, wykrywalność utrzymuje się na poziomie 80%.

Tab. 16. Przestępczość w mieście Śrem.

Dzielnica miasta Śrem	2004 rok ilość	% ogółu przestępstw
I	35	13,8%
II	63	24,8%
III	37	14,6%
IV	41	16,1%
V	78	30,7%
razem	254	100%

5. Uwarunkowania rozwoju funkcji gospodarczych

5.1. Rynek pracy

W obecnej sytuacji społeczno - gospodarczej ludność wykazuje aktywność w podejmowaniu działalności gospodarczej na własny rachunek. Od 1994 roku do 1998r. liczba podmiotów gospodarczych w całej gminie (głównie jednak w mieście) wzrosła o ponad 1100 podmiotów, w tym: w działalności gospodarczej o 146 podmiotów, w budownictwie - o 220 podmiotów, w handlu i naprawach - o 180 podmiotów. 87 % wszystkich podmiotów sektora prywatnego stanowią zakłady osób fizycznych. W 1999 r. miasto i gmina Śrem pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej znajdowały się na 5 miejscu w województwie - 2.71 % ogólnej liczby podmiotów, po Poznaniu (56.12 %), Gnieźnie (3.69 %), Swarzędzu (3.08 %) i Wrześni (2.71 %). W 2003 r. w mieście zarejestrowanych podmiotów gospodarczych było 3599, najwięcej prowadzących działalność handlową i naprawczą.

Tab. 17. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w obszarze LPR (2005 r.).

	liczba ogółem	%
miasto	3607	100
obszar LPR	455	12,6

W ciągu lat 1993 - 96 liczba pracujących w gospodarce narodowej w mieście wzrosła o 574 osoby, natomiast na wsi o 1221 osób - głównie dzięki znacznemu wzrostowi liczby zatrudnionych w działalności produkcyjnej (o 964 osoby). Jednak to nie powstałe w gminie podmioty gospodarcze były powodem tego wzrostu zatrudnienia, a raczej mieszkający na terenie gminy podjęli pracę w Śremie. Niestety wielu ludzi młodych i wykształconych podejmuje pracę m.in. w Poznaniu, gdzie dużo łatwiej o pracę w konkretnym zawodzie. W mieście wojewódzkim znacznie szybciej rynek pracy reaguje na zmiany w gospodarce niż w mieście 30 – tysięcznym.

W Śremie od lat 60-tych do połowy lat 90-tych głównym pracodawcą był zakład przemysłowy - Odlewnia Żeliwa „Śrem” S.A. Obecnie dużych pracodawców jest więcej, jednak nadal w liczbie zatrudnionych osób dominuje Odlewnia.

Do najważniejszych firm pod względem zatrudnienia należą :

- 1) Odlewnia Żeliwa „Śrem” S.A. (produkcja odlewów z żeliwa szarego),
- 2) „Sunset Suits” (produkcja odzieży męskiej) – Krzyżanowo,
- 3) „Karma Bella Technika” sp. z o.o. (montaż komponentów elektronicznych i systemów kablowych) - Psarskie,
- 4) Spółdzielnia Inwalidów „Warta” (produkcja obić tapicerskich i odzieży ochronnej) - Śrem,

- 5) „Rehau” sp. z o.o. (produkcja profili i uszczelek z tworzyw sztucznych) - Nochowo,
- 6) „DOMO Meble” sp. z o.o. (produkcja mebli tapicerowanych) - Psarskie,
- 7) „Weco Polska” sp. z o.o. (produkcja mebli tapicerowanych skórami) - Zbrudzewo,
- 8) „Spójnia” Sp. z o.o. (hodowla nasiennictwo ogrodnicze) - Nochowo,
- 9) PSS „Społem” (handel detaliczny, przetwórstwo żywności) - Śrem,
- 10) „Etma” Sp. z o.o. (transport, usługi projektowo – konstrukcyjne) - Śrem,
- 11) Pekaes Multispedytor (logistyka) - Śrem,
- 12) „Defor” S.A. (produkcja stolarki budowlanej z PVC i aluminium) - Śrem,
- 13) Spółdzielnia Mleczarska w Śremie (przetwórstwo mleka) - Śrem.

5.2. Bezrobocie według stanu z 2004 r.

Niepokojącym zjawiskiem jest zarówno wielkość bezrobocia w całej gminie (bezrobotni stanowią 17,6 % ludności w wieku produkcyjnym), jak i jego struktura. Blisko 54 % ogółu bezrobotnych stanowią kobiety, a 25 % - bezrobotni poniżej 25 lat, ok. 25% bezrobotni pomiędzy 25 a 35 rokiem życia. Jest to niewątpliwie sygnał, że profil szkolnictwa średniego nie jest w pełni dostosowany do potrzeb rynku pracy. W tym wypadku wiele dobrego może zdziałać Centrum Informacji Zawodowej w Śremie. Bardzo niepokojąca jest stopa bezrobocia wynosząca 17,6%, przy średniej województwa 17,1%, a w Poznaniu – 7,1%. Najmniej bezrobotnych jest w wieku powyżej 55 roku życia (2,3%), jednak wynika to jedynie z wprowadzenia tzw. emerytur pomostowych dla osób posiadających długi staż pracy.

Tab.18. Bezrobotni w gminie Śrem.

Wyszczególnienie	Stan w dniu 30.04.2005 r.	%
Liczba bezrobotnych ogółem	2365	100
kobiety	1270	53,69
z prawem do zasiłku	260	11,0
zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	105	4,43
niepełnosprawni	78	3,3
dotychczas niepracujący	551	23,3
Liczba bezrobotnych, którzy w miesiącu		
podjęli pracę	145	6,13
rozpoczęli szkolenie	1	0,04
rozpoczęli staż	11	0,46
rozpoczęli przygotowanie zawodowe	14	0,59
Liczba ofert pracy zgłoszonych w miesiącu	111	4,69
Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy		
do 25 roku życia	605	25,58
długotrwale bezrobotne	1491	63,04

powyżej 50 roku życia	362	15,3
bez kwalifikacji zawodowych	95	4,02
samotnie wychowujące dzieci do lat 7	54	2,28

Niezwykle niepokojące są statystyki dotyczące liczby osób długotrwale bezrobotnych, stanowią oni ponad 60% wszystkich bezrobotnych. Oznacza to małą mobilność społeczeństwa, brak kwalifikacji zawodowych oraz zanik aktywności tych osób na rynku pracy – często nie mają nawet chęci zmienienia swojej sytuacji zawodowej.

Tab.19. Bezrobotni według wieku w ujęciu %.

wiek	województwo	miasto	obszar LPR	obszar LPR na prawym brzegu
poniżej 25 lat	32,5	26,9	23,5	25,5
25-34	28,2	24,8	27,3	26,0
35-44	21,0	20,2	22,3	22,5
45-54	19,0	24,0	22,3	21,4
55 i więcej	2,2	4,1	4,6	4,7

Tab.20. Bezrobotni według wykształcenia w ujęciu %.

wykształcenie	województwo	miasto	obszar LPR	obszar LPR na prawym brzegu
niepełne podstawowe	30,9	26,1	40,8	42,4
podstawowe		23,3	13,8	11,8
zawodowe (średnie i zasadnicze)	60,0	38,8	36,5	36,9
ogólnokształcące	5,5	8,1	5,8	6,0
wyższe	3,6	3,7	2,2	1,9

Bardzo niekorzystna jest struktura wieku bezrobotnych zarówno w mieście jak i w obszarze LPR. Dużo osób młodych, nie posiadających wykształcenia nie znajduje zatrudnienia. Wielu młodych jeszcze nie podjęło żadnej pracy, a im dłuższy jest okres bierności, tym trudniej dostosować się do wymagań danego zawodu.

Najwięcej jest bezrobotnych bez jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych i z wykształceniem podstawowym. Tym osobom najtrudniej jest się dostosować do nowych wymogów rynku, nie potrafią też precyzyjnie określić umiejętności, które posiadają. Po podjęciu pracy szybko ją tracą, gdyż zwykle nie wykazują się inicjatywą, co w obecnej gospodarce rynkowej jest najbardziej pożądane. Na obszarze LPR ponad 40 % osób bezrobotnych nie posiada nawet wykształcenia podstawowego. Większość tych osób już nie podejmie żadnej nauki ze względu na wiek i wiążącą się z nim stagnację.

Niestety na obszarze starej zabudowy ludność wykazuje się bardzo niską aktywnością na rynku pracy, mieszka tu wiele osób po 50 roku życia, zwykle preferujących podejmowanie pracy blisko miejsca zamieszkania.

W Śremie oraz obszarze LPR jest ponad dwukrotnie wyższy odsetek osób bezrobotnych powyżej 55 roku życia, w stosunku do województwa.

Należy stworzyć pełniejszą pomoc dla osób długotrwale bezrobotnych oraz osób w wieku przedemerytalnym, kładącą nacisk na aspekty psychologiczne w poszukiwaniu pracy. Konieczne jest uświadomienie, że zmiana pracy jest zjawiskiem korzystnym, pozwala zdobyć różnorodne doświadczenie. Konieczne jest również stworzenie programu wspierającego tworzenie miejsc pracy na obszarze LPR.

5.3. Sektor publiczny.

Poniższa tabela przedstawia podstawową charakterystykę finansów gminy.

Tab.21. Finanse gminy (2004 r.)

Rok	2002	2003	2004
Dochody ogółem	44.236.911	47.988.145	53.425.356,01
Dochody na 1 mieszkańca	1110	1215	1.339
Dochody własne	23.187.087	25.111.711	29.694.141,84
Dotacje celowe z budżetu państwa	2.912.176	2.649.355	5.032.409,86
Pozostałe dotacje	1.588.759	1.348.497	983.659,31
Subwencje ogólne	16.455.964	18.699.582	17.498.045
Srodki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	92.924	179.000	217.100
Wydatki ogółem	45.646.249	44.846.705	52.962.427
- bieżące	40.859.655	42.814.361	46.875.042
- majątkowe	4.786.594	2.032.344	6.087.385
- wydatki na 1 mieszkańca	1.145	1.135	1.327

W sektorze publicznym działają 3 spółki komunalne, w pełni będące własnością gminy (PWiK, PGKiM, ŚTBS) oraz 1 spółka z udziałem Skarbu Państwa (PEC).

6. Turystyka wypoczynek i rekreacja

6.1. Walory kulturowe

Do najciekawszych obiektów w Śremie należą: obiekty sakralne - późnogotycki kościół NMP i pochodzący z tego samego okresu kościół Świętego Ducha, barokowy zespół poklasztorny Franciszkanów (obecnie remontowany), zespół poklasztorny Klarysek, obiekty świeckie: wieża ciśniń i budynek sanatorium z pocz. XX w., gmach gimnazjum z 1869 r. (częściowo wyremontowany), dawny Bank Ludowy (ok. 1910 r.), zabudowania koszar z pocz. XX w. oraz pozostałości średniowiecznego grodziska.

W najbliższej okolicy znajduje się kilka ciekawych obiektów architektonicznych: w Psarskiem pałac neogotycki, w Zbrudzewie park podworski z zabudowaniami.

Gmina Śrem poprzez Dolinę Warty i Rynną Kórnicko - Zaniemyską włączona jest w system rekreacyjny aglomeracji poznańskiej - strefy podmiejskiej. Obok walorów przedstawionych wyżej dysponuje ona obszarami chronionymi, na których mogą być uprawiane kwalifikowane formy turystyki, szczególnie tzw. ekoturystyka.

Dostępność komunikacyjna regionu lub obszaru turystycznego jest warunkiem niezbędnym, wyznaczającym możliwości rozwoju turystyki na danym terenie. System drogowy gminy szczegółowo został opracowany w stosownym rozdziale; tutaj należy jedynie stwierdzić, że Śrem jest lokalnym węzłem komunikacyjnym, powiązany drogowo z Poznaniem, Środą, Gostyniem, Leszmem i Czempiniem. Pozwala to dotrzeć własnym samochodem do każdego zakątka gminy. Publiczny transport samochodowy (PKS) jest dobrze rozwinięty, stwierdzono ok. 50 połączeń autobusowych (w tym 3 pośpieszne) z Poznaniem, w różnym układzie. Zasadniczo każda z miejscowości gminy ma połączenia autobusowe przynajmniej raz na dobę. Mankamentem jest brak sprawnego połączenia kolejowego, przynajmniej Śrem - Poznań, co stymulowałoby ruch turystyczny i rekreacyjny z aglomeracji poznańskiej.

Obszar Lokalnego Programu Rewitalizacji jest niewątpliwie atrakcyjny pod względem historyczno-kulturowym. Tu znajdują się najcenniejsze zabytki architektury, pomniki przyrody. Ciekawe wyeksponowanie walorów krajobrazowych okolic miasta i samego centrum staromiejskiego może przyczynić się do zaistnienia Śremu na mapie turystycznej województwa. Bliskość Rogalińskiego Parku Krajobrazowego, malowniczych Łęgów Mechlińskich, różnorodność szlaków rowerowych, które mają swój początek na Placu 20 Października stanowi niezwykle interesującą podstawę do stworzenia w mieście bazy dla zwiedzania okolic Wielkopolski na południe od Poznania.

6.2. Biura podróży, informacja turystyczna

Obecnie na terenie miasta działa kilka biur turystycznych. W planach Unii Gospodarczej Regionu Śremskiego – Śremskiego Ośrodka Wspierania Małej Przedsiębiorczości jest utworzenie centrum informacji turystycznej, ulokowanego pierwotnie w Śremskim Ośrodku Sportu i Rekreacji, obecnie w bibliotece miejskiej. Planuje się wyposażyć punkt recepcyjny w komputer włączony w sieć Internetu.

Na terenie miasta i obszarów wiejskich słabo rozwinięty jest system wizualnej informacji turystycznej, w postaci plansz, drogowskazów, tablic informacyjnych o obiektach i atrakcjach krajobrazowych i turystyczno-rekreacyjnych; dobrze oznakowane są szlaki rowerowe i trasy turystyczne rangi wojewódzkiej.

Obiekty hotelowe Śremu przygotowane są przede wszystkim dla potrzeb odbiorców indywidualnych. Jak wynika z danych uzyskanych od Dyrekcji Hotelu „Sportowy” ponad 90% gości to przyjezdni indywidualni (grupy zagraniczne stanowią 8%). W obiekcie tym w roku 1998 nie gościły wycieczki szkolne.

Według stanu na koniec 2004 r. wielkość bazy noclegowej przedstawiała się następująco:

Tab.22. Hotele i zajazdy.

Hotel Sportowy w Śreмі	35 miejsc
Hotel przy basenie w Śreмі	52 miejsca
Hotel „Cztery Korony” w Śreмі	20 miejsc
Pałac „Spójni” w Nochowiu	12 miejsc
W sumie	119 miejsc

Tab. 23. Ośrodki wypoczynkowe.

Dwór „Andrzejówka ” w Mechlinie	48 miejsc
---------------------------------	------------------

Tab. 24. Gospodarstwa agroturystyczne.

G.A. w Mórce	10 miejsc
G.A. w Borgowie	6 miejsc

Brak jest pól namiotowych (jedno w Mórce) oraz kempingowych na terenie gminy Śrem. Może to znacznie wpływać na ograniczenie ruchu turystycznego w okresie letnim. Sąsiednie gminy dysponują pewną bazą pól

i kempingów, turyści tym samym omijają naszą gminę. Koniecznym jest podniesienie standardu istniejącej bazy tak, by zapewniała turystom odpowiednie warunki wypoczynku i rekreacji. Dla osób, które wolą niższy standard w zamian za ciszę i kontakt z przyrodą, powinno się stworzyć nieduże pola biwakowe, wykorzystując, tam gdzie to możliwe, istniejące dzikie pola namiotowe. Praktycznie więc każdy może znaleźć dla siebie odpowiednie lokum. Problemem jest standard istniejącej bazy, która wymaga w dużej części remontu.

Położenie miasta w niewielkiej odległości od Poznania sprzyja rozbudowie bazy noclegowej. W chwili obecnej na terenie miasta trwają prace budowlane przy trzech nowych hotelach.

Baza gastronomiczna jest różnorodna, jej oferta bogata, ale lokalizacyjnie ograniczona do Śremu. Jeszcze pięć lat temu przeważały obiekty małe, o niższym standardzie, tj. bary, pijalnie piwa i kawiarnie. Obecnie w Śremie jest kilka restauracji o szerokiej ofercie i wysokim standardzie, zlokalizowanych zarówno w okolicy Pl. 20 Października jak i na Jezioranach i Helenkach.

6.3. Obiekty sportowe i rekreacyjne gminy Śrem

Podstawowymi, wpisanymi w tradycje miasta urządzeniami sportowymi są te, związane ze Śremskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji. Kompleks ten obejmuje różne obiekty: ośrodek położony przy wjeździe do miasta w Parku Miejskim im. Powstańców Wielkopolskich, Obiekt Sportowy (przy ul. Staszica). W jego skład wchodzi zespół boisk i stadion sportowy, basen, kręgielnia, hala sportowa, siłownia, sauna, klub fitness, sala bilardowa, kort, strzelnica pneumatyczna. Zakres usług rekreacyjnych poszerzają inne obiekty: korty tenisowe LKS Piast (obecnie nieużytkowane), ul. Sikorskiego, kręgielnia parkietowa Ogniska TKKF Sokół, ul. 1 Maja, Szkolny Ośrodek Sportowy i kręgielnia Bractwa Kurkowego przy ul. Zamenhafa. Znaczące jest zagospodarowanie rekreacyjne Jeziora Grzymisławskiego. Znajdują się tu 3 różne obiekty: Ośrodek Wodny ŚOSiR, Ośrodek Wodny Jeziorany, z kąpieliskiem strzeżonym, pomostami i wypożyczalnią sprzętu sportowego oraz Przystań Żeglarska Odlewnik, należąca do Klubu Żeglarskiego Odlewnik w Śremie. Ponadto na terenie miasta znajduje się szereg boisk sportowych. W budowie jest hala sportowa przy Zespole Szkół Ekonomicznych przy ul. Wybickiego.

Elementami miejskiej infrastruktury rekreacyjnej są również: kino, kluby i dyskoteki oraz inne obiekty kulturalne, takie jak ośrodki kultury, biblioteki, muzeum. W Śremie działa szereg instytucji o charakterze

kulturotwórczym. Należą do nich: Muzeum Śremskie (ul. Mickiewicza), Śremski Ośrodek Kultury (ul. Mickiewicza), Społeczne Ognisko Muzyczne, Kino „Słonko” (ul. Poznańska – wymaga modernizacji).

Usługi świadczone dla turystów obejmują szeroki i różnorodny asortyment świadczeń. Obok podstawowego pakietu usług noclegowych, żywieniowych, transportu i rekreacyjno - sportowych niezbędna jest odpowiednia infrastruktura handlowa, usług komunalno - rzemieślniczych i społeczna (np. służba zdrowia). W Śremie istnieje dość dobrze rozwinięta sieć handlowa i usługowa (patrz rozdział poświęcony gospodarce), jednak coraz więcej mieszkańców miasta korzysta z bazy handlowo-usługowej Poznania i jego strefy podmiejskiej.

6.4. Szlaki turystyczne.

Walory krajoznawcze - kulturowe i krajobrazowe gmin stały się podstawą wytyczenia wielu szlaków turystycznych o różnym charakterze, ogólnopoznawczych i tematycznych.

Transwielkopolska Trasa Rowerowa (TTR). To zestaw tras rowerowych o znaczeniu wojewódzkim sięgających najdalszych krańców województwa i zbiegających się w Poznaniu. Jej celem jest połączenie europejskich tras rowerowych z regionalnymi ścieżkami w poszczególnych gminach oraz udostępnienie turystom miejscowości i obiektów o największej atrakcyjności krajobrazowej i turystycznej, najbardziej wartościowych miejsc i zabytków regionu.

W północnej części Wielkopolski w 2002 r. oznakowano już 200 km **TTR** Południowy odcinek tej trasy o długości 280 km, którego przebieg częściowo oznakowano w 2003 r., wyznaczony jest przez dwie gminy powiatu Śrem i częściowo ma wspólny przebieg z trasą Euro Velo nr 9. Obecnie w fazie przygotowania i uzgodnień przebiegu w terenie są jego warianty w gminach Śrem, Kórnik, Rogalin, Żerków i Gołuchów. Również odcinek wschodni (wzdłuż doliny Warty) i zachodni są w toku uzgodnień projektowych, dlatego o ostatecznym kształcie tych tras będzie można powiedzieć w momencie oznakowania ich w terenie i wydaniu odpowiednich przewodników.

Projekt sieci szlaków rowerowych z 1999 r. na terenie Unii obejmował gminy Unii: Brodnicę, Czempin, Dolsk, Książ Wlkp., Śrem oraz gminy ościenne: Zaniemyśl, Krzywiń i Kościan. Powstało 11 szlaków, w tym 3 trakty łącznikowe o długości 252 km.. W 2002 roku przystąpiono do korekty tras rowerowych oraz przygotowano projekt ich modernizacji i wprowadzenia nowych połączeń. Przeprowadzono korektę istniejących

szlaków oraz wprowadzono 4 nowe połączenia, w tym dwa łączniki z Poznaniem.

Aktualna sieć znakowanych szlaków rowerowych na terenie Unii Gospodarczej Regionu Śremskiego przedstawia się następująco:

1. **Szlak „Śladami J. Wybickiego”** - 67,5 km, **czerwony**, przebieg:
Śrem - Nochowo - Błociszewo - Wronowo- Gołębin Stary - Gorzyce - Słonin - Czempiń-
lówiec - Grzybno - Brodnica - Przylepki Manieczki - Gaj - Śrem.
2. **Szlak łącznikowy – „Najpiękniejszymi Alejami”** - 8 km, **żółty**, przebieg
(poza gminą Śrem):
Brodnica - Piotrowo - Chaławy - Rakówka - Donatowo.
3. **Szlak „Konwaliowy”** - 24,2 km, **niebieski**, przebieg:
Śrem - Psarskie - Góra – Jaszkowo - Tworzykowo - Krajkowo - Jaszkowo.
4. **Szlak łącznikowy – „Kasztanowy”** - 3,3 km, **żółty**, przebieg (poza gminą
Śrem):
Jaszkowo - Ludwikowo - Przylepki.
5. **Szlak „Kosynierów”** - 24,3 km, **zielony**, przebieg:
Łęg - Bystrzek - Olsza - Łęzek- Zawory - Jarosławki – Międzybórz - Włóściejewki -
Brzóstownia - Książ Wlkp.
6. **Szlak łącznikowy – „Jarosławki”** - 5,8 km, **żółty**, przebieg (poza gminą
Śrem):
Jarosławki - Feliksowo - Rusocin.
7. **Szlak łącznikowy – „Starych Kościołów”** - 7,8 km, **żółty**, przebieg: (poza
gminą Śrem):
Włóściejewki - Błażejowo.
8. **Szlak „Polnymi Drogami”** - 21,9 km, **czarny**, przebieg:
Śrem - Grzymisław - Borgowo - Wieszczyżyn - Rusocin - Maliny - Błażejowo – Trąbinek
- Dolsk.
9. **Szlak „Pagórki Dolskie”** - 18,1 km, **zielony**, przebieg (poza gminą Śrem):
Dolsk - Ostrowieczko - Ostrowieczno- Brzeźnica - Lipówka- Błażejowo - Trąbinek - Dolsk.
10. **Szlak „Dziesięciu Jezior”** - 28,6 km, **czerwony**, przebieg:
Dolsk - Podrzekta - Miranowo - Cichowo- Mościszki - Dalewo - Mórka - Lubiatówko -
Dolsk.
11. **Szlak łącznikowy – „Lasy Dolskie”** - 4,8 km, **żółty**, przebieg (poza
gminą Śrem):
Miranowo - Brzednia - Lubiatówko.

12. Szlak „Do Grobu Księcia Władysława Laskonogiego” - 21,8 km, niebieski, przebieg (poza gminą Śrem):

Dolsk - Podrzekta - Miranowo - Łagowo - Bieżyń - Lubiń - Nowy Dwór - Krzywiń.

13. Szlak „Łęgi Nadwarciańskie” - 32,7 km, czerwony, przebieg:

Śrem - Mechlin - Dąbrowa - Kotowo - Majdany - Zaniemyśl - Błażejewo - Bnin
(dowiązanie do Trasy Kórnickiej i Ringu Poznańskiego).

14. Szlak „Ks. Piotra Wawrzyniaka” - 37 km, żółty, przebieg:

Śrem - Nochówko - Gawrony - Wirginowo - Kadzewo - Mórka - Las Błociszewski (kapliczka w Rąbiniu) - Wyrzeka - Marszewo - Nochowo - Śrem.

15. Szlak „Do Poznania” – 19,5 km, zielony przebieg:

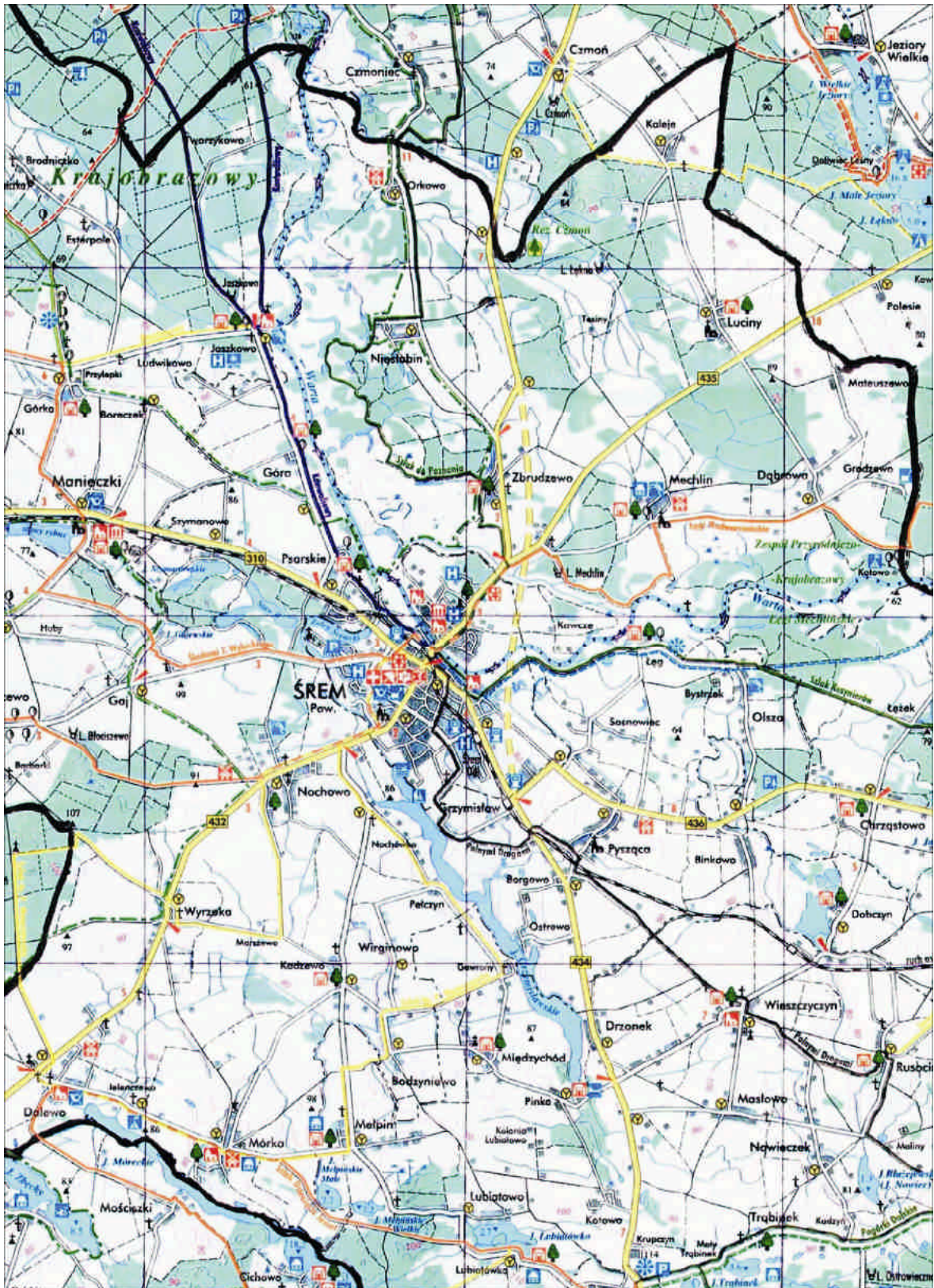
Śrem - Zbrudzewo – Niesłabin – Orkowo – Czmoniec – Radzewo.

Obecnie jest 305,8 km szlaków rowerowych. Szlaki wychodzą między innymi ze Śremu przy stacji benzynowej (ul. Kolejowa) oraz z Placu 20 Października.

Wszystkie szlaki zostały oznakowane zgodnie z instrukcją znakarską PTTK, postawiono zewnętrzne mapy turystyczne regionu wraz z przebiegiem szlaków w każdej z gmin oraz przy miejscach postojowych na szlakach. Zbudowano 6 miejsc postojowych (wiata, ławki, siedzenia, WC, ogrodzenie, kosze na śmieci). Opracowano wydawnictwa: mapę turystyczną regionu śremskiego i przewodnik po szlakach rowerowych.

Spośród znakowanych szlaków pieszych tylko jeden - niebieski - fragmentem biegnie przez obszar gminy Śrem, w Dolinie Warty. Dotyczy to odcinka Śrem-Łęg-Bystrzek i dalej do Sroczewa, Zaborowa i Gogolewa.

Dużym walorem jest położenie w przepięknej części doliny Warty, która dawniej oraz ponownie od kilku lat wykorzystywana jest w sposób turystyczny (rejsy czarterowe, imprezy na wodzie). Cumujący w Śremie statek wycieczkowy „Bajka” jest jedną z atrakcji miasta. Konieczne jest poszerzenie oferty turystycznej oraz budowa przystani rzecznej, by Śrem został na stałe wpisany w sieć tras wycieczkowych oraz sportowych Wielkopolski.

15. Trasy szlaków rowerowych.

7. Uwarunkowania rozwoju systemów technicznych

7.1. Komunikacja

1. Sieć drogowo-uliczną w gminie tworzy:

a) 5 dróg wojewódzkich:

- nr 310 Czempień - Śrem
- nr 432 Śrem - Leszno
- nr 434 Kostrzyn - Kórnik - Śrem - Gostyń
- nr 432 Śrem - Środa - Września
- nr 436 Śrem - Książ Wlkp. - Nowe Miasto

Ulice: Gostyńska, Kilińskiego, Piłsudskiego, Powstańców Wlkp., Rolna, Sikorskiego będące w ciągu wyżej wymienionych dróg są wojewódzkimi. Drogi wojewódzkie promieniście zbiegają się na obszarze miasta przebiegając przez tereny zurbanizowane w tym przez śródmieście. Miasto rozdzielone przez rzekę Wartę ma jedyną przeprawę mostową w ul. Piłsudskiego.

b) 14 dróg powiatowych: wszystkie jednojezdniowe i mające nawierzchnię asfaltową,

c) 45 dróg gminnych

2. Na sieć ulic wojewódzkich prowadzących ruch miejski nakłada się ruch tranzytowy narażając mieszkańców miasta na jego uciążliwość. Wielkość ruchu pomierzona w 1995 roku na jedynej przeprawie mostowej wynosząca 14 700 pojazdów/dobę wskazywała na potrzebę budowy obwodnicy miasta wraz z budową drugiego mostu na Warcie. Budowa rozpoczęta zostanie w 2005 r.

3. Przekształcenia i rozwój sieci ulicznej zmierzać powinien w kierunku realizacji ciągów ulic zbiorczych o dobrych parametrach zapewniających sprawne połączenia międzyosiedlowe. Poprawy wymaga także stan nawierzchni ulic. Wraz z rozwojem i modernizacją układu ulicznego, na skrzyżowaniach o dużym ruchu instalować należy sygnalizację świetlną.

4. Na linii kolejowej wprowadzono zastępczą komunikację autobusową (m.in. do Jarocina).

5. Komunikacja autobusowa PKS zapewnia połączenia z miastami wojewódzkimi (bezpośrednie z Poznaniem i Wrocławiem), miastami powiatowymi oraz połączenia międzygminne i w gminie.

6. Czynna bocznica kolejowa do Czempinia.

7. W mieście sprawną komunikację zapewnia autobusowa komunikacja miejska.

7.2. Sieć wodociągowa

Miasto Śrem zaopatrywane jest w wodę pitną pobieraną ze zbiornika wodonośnego pradoliny Warszawsko – Berlińskiej. Ujmowane są wody

podziemne pradoliny wzbogacone zasilaniem infiltracyjnym z rzeki Warty. W Śremie obecnie czynne jest jedynie ujęcie wody „Przywale” składające się z dziesięciu studni rozmieszczonych wzdłuż prawego brzegu rzeki Warty.

Lokalizacja ujęcia wody „Przywale” znajduje się na prawym brzegu Warty w północnej części miasta – wzdłuż rzeki jest „bariera” o długości 1,0 km. Woda ujmowana jest z utworów IV rzędowych. W pobliżu znajdują się zabudowania miasta Śremu,

Dla ochrony jakości wód ujęcia „Przywale” ustanowiono strefę ochrony zasobów wód podziemnych dopływających z obszaru jego zasilania, jak i wód powierzchniowych w tym przede wszystkim rzeki warty jak i kanału „ulgi”.

Sieć wodociągowa swym zasięgiem obejmuje wszystkie tereny zainwestowania miejskiego,

A. Oczyszczalnia ścieków

Miasto Śrem posiada mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków, zlokalizowaną w północnej części miasta, na lewym brzegu rzeki Warty.

Przepustowość oczyszczalni zaprojektowana jest na :

$Q = 8\ 000,0\ \text{m}^3/\text{d}$, przy obecnym przepływie ścieków w wysokości

$Q = 5\ 500,0\ \text{m}^3/\text{d}$. Docelowa wielkość oczyszczalni wyniesie $Q = 12\ 000,0\ \text{m}^3/\text{d}$.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sporządziło program rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej dla całej gminy Śrem.

7.3. Sieć kanalizacyjna

Miasto Śrem jest w 99 % skanalizowane. Sieć kanalizacyjna jest w stosunkowo dobrym stanie a jej średnice posiadają wystarczającą przepustowość. Sieć kanalizacyjna odprowadza ścieki prawie od wszystkich mieszkańców miasta i zasadniczo nie wymaga większych inwestycji.

Układ sieci kanalizacyjnej jest zasadniczo grawitacyjny, z tym że ścieki z prawego brzegu Warty są zbierane w północnej części miasta i poprzez istniejącą przepompownię tłoczone w wielkości $60,0\ \text{m}^3/\text{h}$ przez Wartę do kolektora lewobrzeżnego. Istnieje również lokalna przepompownia ścieków przy ulicy Wiosny Ludów, która tłoczy ścieki z rejonu poniżej ulicy Mickiewicza.

Kanalizacja deszczowa funkcjonuje jedynie na terenie miasta Śrem, a długość kolektorów sięga ok. 41 000 m długości. Odpływ wód deszczowych realizowany jest poprzez 3 piaskowniki, z których jeden jest dość nowoczesny i posiada znaczną rezerwę pojemności. Sieć kanalizacji deszczowej obsługuje większość obszarów zabudowanych miasta, w tym osiedla zabudowy mieszkaniowej, historyczne centrum oraz większość terenów przemysłowych. Stan sieci jest monitorowany przy pomocy

nowoczesnych technik telewizyjnych. Starsza część sieci wymaga już działań remontowych lub wymiany.

Na terenie miasta (w obszarze rewitalizowanym) jedynie na ul. Franciszkańskiej brak jest kanalizacji. Obecnie trwają prace przygotowawcze do zrealizowania tej inwestycji.

7.4. Elektroenergetyka

Przez gminę przebiega linia wysokiego napięcia 110 KV relacji Września - Środa - Śrem - Leszno. Obszar gminy zasilany jest przez dwie stacje energetyczne 110/15 KV zlokalizowane w mieście:

- GPZ przy Odlewni Żeliwa
- GPZ Śrem-Helenki

Z obu stacji zasilana jest sieć średniego napięcia 15KV. Stan techniczny sieci średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych 15/0,4 KV jest zróżnicowany. Na terenach wiejskich i na obrzeżach miasta sieć średniego napięcia jest napowietrzna, a stacje transformatorowe wymagają remontu lub pobudowania nowych urządzeń. Linie ŚN -15KV, zasilające tereny wiejskie charakteryzują się znacznymi długościami o dużej liczbie odgałęzień oraz częściowo małymi przekrojami przewodów, które nie są dostosowane do szczytowego obciążenia. Dla poprawy zaopatrzenia w energię elektryczną istnieje potrzeba wybudowania nowych stacji 15/0,4 KV wraz z liniami doprowadzającymi na obszarze miasta i wsi.

7.5. Zaopatrzenie w gaz

Sieć gazowa dostarcza gaz blisko 10 000 tysiącom odbiorców i liczy ponad 83 km długości z czego 44 km sieci niskiego ciśnienia i 39 km sieci średniego ciśnienia.

Obecnie do Śremu gaz Gz 35 doprowadzany jest odboczką wysokiego ciśnienia D 100 od magistrali gazowej D 500 Krobia – Poznań – Szczecin, zasilającą stację redukcyjno pomiarową I^o o wydajności $Q = 3000 \text{ m}^3/\text{h}$. Do odbiorców gaz jest rozprowadzany w układzie niskiego ciśnienia za pośrednictwem 3 stacji redukcyjno pomiarowych II°.

Średnie roczne zużycie gazu wynosi 12,7 mln Nm^3 , natomiast średnie godzinowe zużycie gazu wynosi 1.200 Nm^3 latem i 2.400 Nm^3 zimą. Gospodarstwa domowe zużywają 4,9 mln Nm^3 /rok z czego na ogrzewanie 2,7 mln Nm^3 /rok. Przemysł zużywa 4,8 mln Nm^3 /rok, a handel i usługi 1,7 mln Nm^3 /rok.

Inni odbiorcy poza gospodarstwami domowymi zużywają łącznie 7,8 mln Nm^3 /rok.

Gmina posiada opracowane założenia zapotrzebowania na energię elektryczną, ciepłą, gaz.

7.6. Telekomunikacja

Przez obszar gminy przebiegają pasy ochronne linii radiowej dwóch relacji:

- Poznań (Piątkowo) - Góra k. Śremu - Domachowo
Góra k. Śremu - Żerków

do przesyłania krajowych i międzynarodowych programów radiofonicznych, telewizyjnych i telefonii wielokrotnej. W pasie ochronnym o szerokości 500 m obowiązuje ograniczenie dotyczące zabudowy wysokiej. Wysokość zabudowy wysokiej należy uzgadniać z Zakładem Radiokomunikacji i Teletransmisji w Poznaniu ul. 23 Lutego 26.

Okręg telefoniczny Śrem obejmuje gminy: Czempień, Śrem, Dolsk, Brodnica, Książ Wlkp. W Śremie funkcjonuje centrala elektroniczna o pojemności 13 899 numerów (w 1996r.) Na rok 2000 planowane było zwiększenie pojemności centrali do 17 200 numerów, a w 2005 roku do 27 084 numerów. W roku 2010 przewidywana jest przebudowa istniejącej centrali na cyfrową o pojemności 38 000 numerów.

Obecnie coraz większym zainteresowaniem cieszy się usługa dostępu do Internetu.

Telefonizacja i zapewnienie innych usług telekomunikacyjnych powinno odbywać się zgodnie z uwarunkowaniami rynkowymi. Należy sprzyjać konkurencji na rynku usług telekomunikacyjnych.

7.7. Ciepłownictwo

Miasto jest zaopatrywane przez zbudowaną w 1968 r., a zmodernizowaną i rozbudowaną w latach 1998/89 elektrociepłownię Odlewni Żeliwa „Śrem” S.A. o zarezerwowanej dla potrzeb miasta mocy zainstalowanej ok. 60 MW.

Istniejąca sieć ciepłownicza jest rozgałęźna i obejmuje prawą gałąź zasilającą osiedla Jeziorany i Helenki.

Łączna przewidywana moc ciepłownicza systemu ciepłowniczego wynosi 58,4 MW.

Prawobrzeżna część miasta nie będzie w najbliższym czasie centralnie zaopatrywana w ciepło. W bilansie ciepłowniczym nie będzie brane pod uwagę budownictwo jednorodzinne na obrzeżach miasta. Przewidywane jest tam stosowanie ogrzewania gazem.

W obszarze objętym programem rewitalizacji przeważa ogrzewanie na paliwa stałe, co ma negatywny wpływ na stan zanieczyszczenia atmosfery. Gmina prowadzi program „Niska Emisja” i proponuje dofinansowanie przy zmianie ogrzewania na gazowe.

7.8. Gospodarka odpadami

Gospodarkę odpadami w zakresie odpadów komunalnych prowadzi Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Śremie.

Głównym wysypiskiem śmieci dla gminy Śrem było składowisko w Górze, które zostało zrehabilitowane w 2002 r. Nowe składowisko odpadów komunalnych uruchomiono w Mateuszewie w sąsiedztwie byłego mogielnika na odpady popestycydowe (zlikwidowany w 2003 r.). Na terenie gminy funkcjonuje składowisko odpadów odlewniczych Odlewni Żeliwa Śrem S.A. w miejscowości Pyszaca.

Na obszarze Lokalnego Programu Rewitalizacji zbiórka odpadów odbywa się na podstawie umów indywidualnych. Na terenie zabudowań wielorodzinnych umowy podpisują się za Spółdzielnię Mieszkaniową.

Gmina posiada opracowany Program Gospodarki Odpadami oraz Program Ochrony Środowiska.

7.9. Cmentarnictwo

Na terenie gminy znajduje się 15 cmentarzy, z czego 12 jest sklasyfikowane jako zabytkowe, a tylko na 6-ciu z nich grzebie się zmarłych. Cztery z nich to zaniedbane dziś pozostałości XIXw. cmentarzy ewangelickich.

Głównym miejscem pochówku zmarłych jest w chwili obecnej cmentarz komunalny zlokalizowany na półwyspie Zalewu Śremskiego przy ul. Jacka Malczewskiego (tzw. Cmentarz na os. Helenki).

Na obszarze LPR zlokalizowane są dwa cmentarze zabytkowe (przy ul. Cmentarnej i ul. Farnej), na których nadal dokonywane są pochówki zmarłych, ale bardzo sporadycznie.

8. Uwarunkowania rozwoju sieci osadniczej

Struktura miasta Śremu podzielona jest rzeką Wartą na dwie różne w swym charakterze i sposobie zagospodarowania części. Obie części miasta łączy tylko jeden most, który należy do najbardziej obciążonych komunikacyjnie w Wielkopolsce (także ze względu na znaczny ruch tranzytowy). Niżej położona prawobrzeżna część miasta to układ historyczny miasta średniowiecznego z wyraźnie wykształconym rynkiem i układem krystalizującym strukturę przestrzenną. W tej części miasta występuje zabudowa zwarta, głównie mieszkaniowa o wysokości 2 – 4 kondygnacji. Większość zabudowy z obszaru objętego strefą ochrony konserwatorskiej pochodzi z XIX i początku XX w.

W tym rejonie zlokalizowana jest siedziba władz miasta i gminy oraz sąd rejonowy. W części terenu prawobrzeżnego miasta zlokalizowano zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Ważnym obszarem jest zespół rekreacyjno – sportowy zlokalizowany na pięknych i rozległych terenach zieleni.

Na szczęście w tej części miasta nie zlokalizowano dużych zakładów przemysłowych, a zabudowa istniejących ma także walory historyczne. Współczesne obiekty natomiast związane są głównie z obsługą tych terenów (m.in. infrastruktura techniczna).

Lewobrzeżny Śrem, położony wyraźnie wyżej, to tylko w niewielkim stopniu zabudowa historyczna (okolice ul. Mickiewicza i koszary wojskowe). Znaczna część zagospodarowania to współczesne osiedla zabudowy mieszkaniowej – osiedla Jeziorany i Helenki. Osiedle Jeziorany największe w Śremie skupisko ludności to zabudowa blokowa z lat 70 –tych i 80 –tych o niezbyt ciekawej strukturze przestrzennej i wizerunku estetycznym. Na osiedlach Helenki dominuje już zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna realizowana niedawno, charakteryzuje się lepszymi walorami urbanistyczno – architektonicznymi i estetycznymi, dotyczy to także realizowanego na tych osiedlach budownictwa wielorodzinnego.

Na terenie osiedli wielorodzinnych zlokalizowano zespoły usługowe, stanowiące lokalne centra handlowe. Obszar ten jest nasycony w dość dobrym stopniu w usługi podstawowe (szkoły i przedszkola), a także usługi ponadlokalne (szpital, urzędy i instytucje). Standardy zabudowy i zagospodarowania w nowej części miasta odpowiadają w zasadzie współczesnym wymogom, warunki mieszkaniowe w starej, prawobrzeżnej części miasta są o znacznie niższym standardzie. Rejon historyczny wymaga rewaloryzacji i modernizacji zabudowy.

Na terenie lewobrzeżnego Śremu zlokalizowana jest większość znaczących zakładów przemysłowych w tym dominująca w swojej skali Odlewnia Żeliwa Śrem S.A.

8.1. Analiza związana z budową Odlewni Żeliwa.

Tab.25. Analiza miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z 1964 r.

Założenia planu miejscowego z 1964 r.	Rzeczywista realizacja planu	Błędy koncepcji
Na terenach położonych na wsch. Od Śremu – w obrębie Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej stwierdzono niekorzystne warunki wodne i klimatyczno-zdrowotne, dlatego obszary te należy wyłączyć spod zabudowy		Należy zainwestować tereny prawobrzeżne na ile pozwalają warunki wodne, z zachowaniem wartości przyrodniczo-krajobrazowych.
Aglomeracja miejska przenosi się w wyniku planu przestrzennego na lewy, wysoki brzeg Warty na tereny najlepsze pod wzgl. fizjograficznym.	Rozwój miasta zgodnie z założeniami.	Zbyt duży rozrost miasta na lewym brzegu kosztem znaczenia starego miasta.
Lewy, wysoki brzeg Warty poprzecinany jest poprzecznymi dolinkami, tak że wyodrębniają się dzielnice otoczone pasami zieleni.	Podział miasta na dzielnice zgodny z planem. Pewne ubytki w pasach zieleni.	Plan przestrzenny logicznie ukształtowany, należy zadbać o korytarze zieleni, by nie ulegały redukcji.
Budowa nowego mostu, wylot na ul. Kilińskiego	Zrealizowana trasa mostowa zgodnie z planem.	Rozdarcie miasta wpłynęło niekorzystnie na układ przestrzenny i funkcjonalny.
Rozwój miasta po 1990 roku alternatywa I: Kształtowania się miasta wzdłuż rzeki, w formie układu pasmowego. Nowe tereny mieszkaniowe na Psarskiem, Helenkach, Jezioranach (wielorodzinne ok. 25 tys. mieszkańców), tereny zabudowy jednorodzinnej w Nochowiu	Psarskie i Helenki przeznaczone głównie pod zabudowę jednorodziną, osiedle Cegielskiego zrealizowane zgodnie z planem, tereny w Nochowiu przeznaczone zgodnie z planem.	Zabudowa jednorodzinna powinna pojawiać się na obrzeżach miasta, tereny na Helenkach mogły być w większym stopniu zabudowane budynkami wielorodzinnymi, brak miejsca w mieście hamuje rozwój.
Rozwój miasta po 1990 roku alternatywa II: Koncentryczny układ z centrum, Psarskie dzielnicą budownictwa jednorodzinnego, na zachodzie i w centrum budownictwo wielorodzinne		
Pow. Mieszkania w m na mieszkańca: 1960r. ok.15,5 m ² , plan na 1980r. – 20 m ²	Obecnie w mieście przypada 19 m ² na osobę	Średnia województwa ok.23 m ² na osobę
Projektowano 3 Łazienki miejskie w związku z brakiem łazienek w mieszkaniach.	Nowych łazni nie wybudowano.	Miasto skanalizowano, a mieszkania w blokach miały już łazienki. Znaczny wzrost jakości warunków sanitarnych.
Przewidywany spadek liczby ludności w prawobrzeżnej części miasta z 6 tys. w 1963r. do 5,6 tys. w ok. 1990r.	Liczba ludności w prawobrzeżnej części miasta spadła do 4800, 65% ludności mieszka po lewej stronie rzeki.	Należy stworzyć warunki dla mieszkalnictwa w prawobrzeżnej części miasta, by był napływ ludzi młodych.
Koncentracja zakładów przemysłowych i składowych w części pd.-wsch. miasta	Realizacja zgodnie z planem, nowe tereny przemysłowe w Nochowiu i Psarskiem	Duży bałagan przestrzenny w Psarskiem – przemieszanie funkcji mieszkaniowej z przemysłową.
Intensyfikacja komunikacji PKS ze względu na niekorzystne połączenie kolejowe, nowy dworzec po lewej stronie rzeki	Korzystny rozwój komunikacji PKS, dworzec PKS oddany do użytku w latach 1977-78, obecnie wystarczający.	
Nie przewiduje się wprowadzenia miejskiej	Komunikację miejską	Jest dość wystarczająca

komunikacji masowej.	wprowadzono	
Budowa ok. 1200 garaży rejonowych		
Parkingi na Pl. 20 Października (obecna nazwa) i na Starym Rynku (140 samochodów) Nowe centrum usługowe (320 samochodów) Przy projektowanym stadionie miejskim (250 samochodów) 5 parkingów po ok. 40 samochodów każdy		Reprezentacyjny plac miasta nie powinien być tylko placem parkingowym. Brak mowy o zieleni towarzyszącej parkingom.
Stacja benzynowa na Starym Rynku – do likwidacji, planowana stacja przy szosie poznańskiej i kolejna w Pd. Części miasta.	Stację na starym Rynku zlikwidowano, zrealizowano stację na Pd. miasta na trasie do Gostynia.	Planowano zbyt mało stacji benzynowych, obecnie istnieje 9 stacji
Budowa obwodnicy miasta i drugiego mostu na wsch. Stronie planowana na 1980r. Budowa obwodnicy po Zach. stronie	Plany nie zostały zrealizowane	Budowa obwodnicy na wsch. miasta rozpoczęta w 2005r.
Lokalizacja Odlewni Żeliwa spowoduje bardzo szybko rozwój miasta. Wielkość ok. 40 tys. mieszkańców w roku 1990	Nie nastąpił tak duży napływ ludności, przyrost naturalny nie był tak znaczny.	Miasto w 2004 roku liczyło ok. 31 tys. mieszkańców.
Lokalizacja odlewni wydana na podstawie wcześniejszego planu, który zakładał miasto wielkości 16 tys. mieszkańców.	OŻ projektowano jako zakład zatrudniający 4000 osób.	Dziś 1400 pracowników.
Odlewnia Żeliwa ściśle współpracująca z zakładami HCP w Poznaniu	Obecnie ta współpraca nie jest odgórnie ustalona, znacznie ograniczona	Nie można organizować założeń gospodarczych w oderwaniu o zmieniających się warunków ekonomicznych.
Projekt tamy wodnej spiętrzającej wody Jeziora Grzymisławskiego tak by poziom wód jeziora nie opadł nigdy poniżej stanu zastanego.	Tamy nie wybudowano, OŻ ma zgodę na wykonanie piętrzenia wód jeziora, ale obecnie nie wykonuje takiego piętrzenia.	Planowana inwestycja zbyt kosztowna i jak się okazało niekonieczna
Stworzenie jak największej ilości ogródków działkowych na terenie miasta (43 ha)	Ok. 32 ha na terenie miasta.	Przy dawnym braku produktów spożywczych plany były uzasadnione, zmienił się system gospodarczy.
Projektowane główne centrum usługowe miasta na lewym brzegu Warty (skrzyżowanie ulic Grunwaldzkiej i Kilińskiego), Centrum dzielnicowe na osiedlu HCP,	Zrealizowano centrum dzielnicowe na osiedlu HCP, główne centrum usługowe realizowane od 1995 roku, nadal nie do końca zagospodarowane.	Zmniejszono rangę centrum staromiejskiego, miasto zamiera. W planie zupełnie nie zwracano uwagi na konsekwencje tak dużych zmian.
Istniejące 1 przedszkole na prawym brzegu Warty (58 miejsc), planowane 2 przedszkola na prawym brzegu (180 miejsc) i 9 przedszkoli na lewym brzegu (900 miejsc).	1 przedszkole po prawej stronie (132), 6 przedszkoli po lewej stronie rzeki (765).	Zbyt duża koncentracja przedszkoli i szkół podstawowych po lewej stronie rzeki. Obecnie dużo niższa liczba uczniów ze względu na niż demograficzny. Brak szkoły podstawowej na prawym brzegu, jedynie szkoła specjalna (81)
Istniejące szkoły podstawowe: 2 na prawym brzegu (640 uczniów), 1 na lewym brzegu (600 uczniów), liceum ogólnokształcące, Zasadnicza szkoła zawodowa, planowane 930 uczniów na prawym brzegu, na lewym brzegu 6 szkół podstawowych na ok. 4800 uczniów. Miejsca w LO- 600 i ZSZ ok. 1800	3 szkoły podstawowe po lewej stronie rzeki (2600), 1 gimnazjum po prawej stronie (600) i 1 po lewej (1000), po prawej stronie: ZSM (1059), LO (620), ZSE (685), po lewej stronie: ZST (573), ZSR UAM	
Istniejąca 1 przychodnia na lewym brzegu i	2 przychodnie na lewym	

szpital na prawym brzegu, planowane: 1 przychodnia na prawym brzegu, 2 nowe przychodnie na lewym brzegu, szpital na lewym brzegu	brzegu, szpital zrealizowany zgodnie z planem.	
Było ok. 85% usług w części prawobrzeżnej, planowano znaczny rozwój usług na lewym brzegu ze względu na nowe tereny mieszkaniowe	2350 usług Okolo 20% usług zlokalizowanych jest na prawym brzegu Warty. 25% od ul. Mickiewicza do Wojska Polskiego, 30% - Jeziorany	Ze skrajności w skrajność
Planowana przystań kajakowa i plaża miejska nad Wartą, na lewym brzegu kilka przystani wodnych, przystań żeglarska nad J. Grzymisławskim, plaża i park	Zrealizowano małą przystań wodną na lewym brzegu Warty oraz przystań żeglarską i plażę nad J. Grzymisławskim	Planowana jest budowa przystani rzecznej, ale na prawym brzegu Warty, by przyciągnąć mieszkańców i turystów do zabytkowego centrum. Tu również w planie z 1964r. całkowicie pominięto znaczenie prawobrzeżnego Śremu.
Park miejski na prawym brzegu, planowany park miejski po lewej stronie Warty	Park po lewej stronie zrealizowany	Powinien być atrakcyjniejszy program funkcjonalny.
Przewóz towarowy kolejowy, budowa tunelu pod torami.	Obecnie na nowo powstają firmy korzystające z transportu kolejowego, tunel zrealizowano.	Linie kolejowe zawsze są elementem rozdzielającym strukturę miasta, należy odpowiednio zagospodarować tereny wokół torów.
Koncepcja połączenia J. Grzymisławskiego z Wartą jako ostatniego fragmentu Kanału Odra – Warta	Nie zrealizowano	Koncepcja ciekawa, ale nie dla przewozu towarów (zbyt duży wpływ na środowisko przyrodnicze) lecz dla ruchu turystycznego.
Nabrzeże portowe nad J. Grzymisławskim dla transportu rzeczno-jeziornego	Nie zrealizowano	Byłby zbyt duży wpływ na środowisko przyrodnicze, jezioro nie byłoby atrakcyjne turystycznie.
Planowane wykorzystanie Warty jako drogi wodnej aż do Śląska	Warta w małym stopniu jest wykorzystywana jako droga transportu	Należy wykorzystać potencjał turystyczny rzeki.

Plan miejscowy dla miasta Śrem uchwalony w 1964 roku miał bardzo duże znaczenie dla przyszłego rozwoju miasta. Lokalizacja Odlewni Żeliwa została ustalona na podstawie jeszcze wcześniejszego planu, który nie przewidywał budowy w Śremie tak dużego zakładu produkcyjnego, była to decyzja polityczna i ona wymusiła opracowanie planu w roku 1964, by dostosować projekty do zmieniającej się rzeczywistości. Najważniejsze dla lokalizacji OŻ był obszar wolnego terenu, niezagrożony powodzią, w bliskiej odległości od J. Grzymisławskiego, którego wody wykorzystano do chłodzenia technologicznego, wolne tereny pod zabudowę wielorodzinną dla pracowników zakładu.

Plan miejscowy tworzył miasto od nowa na lewym brzegu Warty. Proponowano lokalizację różnych obiektów usługowych nie tylko w nowej

części, ale również na prawym brzegu Warty, jednak najważniejsze funkcje wpisano w przestrzeń nowej części miasta, zapominając całkowicie o znaczeniu i potencjale np. turystycznym centrum staromiejskiego. Nie myślano o modernizacji kamienic, by dostosować je do wyższych standardów sanitarnych i by zmniejszyć zagęszczenie w mieszkaniach. Położono nacisk na nowe budownictwo wielorodzinne, standaryzowane, o małym metrażu mieszkań, a dużej liczbie pomieszczeń. Warunki zamieszkania nie zmieniły się aż tak znacząco jak planowano. Liczby przytaczane w planie nie miały wiele wspólnego z rzeczywistym inwestowaniem w mieście. Zakładano znaczny rozwój miasta do 40 000 mieszkańców w roku 1990. Miał nastąpić duży napływ ludności z innych miast oraz wsi, przy jednoczesnym dużym przyroście naturalnym. Miasto rozrastało się tempie wolniejszym i obecnie liczy ok. 31 000 mieszkańców. Warunki mieszkaniowe w roku 2004 nie odpowiadały założeniom planu dla roku 1980. Planowano wzrost powierzchni mieszkaniowej przypadającej na jednego mieszkańca do 20 m² w 1980r., a w roku 2004 ta powierzchnia wynosiła 19m² na mieszkańca. Ponad 70% zasobów mieszkaniowych stanowią mieszkania spółdzielcze w blokach zbudowanych po 1960 roku.

W prawobrzeżnej części miasta zupełnie zaniedbano problem wielkości mieszkań. Uważano za niecelową modernizację budynków starych. Nie szanowano dziedzictwa kulturowego w małych miastach, a odniesienia historyczne zaznaczano jedynie, gdy pasowały do nowych założeń urbanistycznych. W planie Śremu zaznaczono, iż godnym uwagi jest fakt, że miasto wraca na lewy brzeg – pierwotne miejsce założenia miasta. Lokacja miasta na prawym brzegu nastąpiła w 1353 roku (ze względu na korzystne warunki obronne).

Jako tereny rozwojowe wyznaczono Helenki, Psarskie i Nochowo, a początek nowej zabudowy planowano na dzisiejszych Jezioranach. Widziano wielki potencjał w tak rozległych terenach, planowano duże centrum usługowo – kulturalne na skrzyżowaniu ulic Grunwaldzkiej i Kilińskiego, powstanie nowych placówek oświaty i opieki zdrowotnej, garaży rejonowych, parkingów, a całość miała być wkomponowana między pasy zieleni.

Niekorzystne były plany lokowania wszystkich usług miastotwórczych i głównych usług podstawowych w jednym dużym centrum. Tylko to centrum byłoby miejscem aktywności ludzi, reszta miasta zamieniłaby się w sypialnie z jednym sklepem spożywczym jako usługą podstawową. Przestrzeń miejska nie byłaby zróżnicowana, blokowiska byłyby miejscami powstawania patologii społecznych i wzrostu przestępczości.

Osiedla - blokowiska powstały w Śremie w latach 1965-1985, osiedla powstałe później nie są już typowymi blokowiskami, są wyposażone w więcej usług, mają dużo większe walory architektoniczne i przestrzenne, co również

wpływa na jakość gospodarowania tą przestrzenią i na komfort życia mieszkańców.

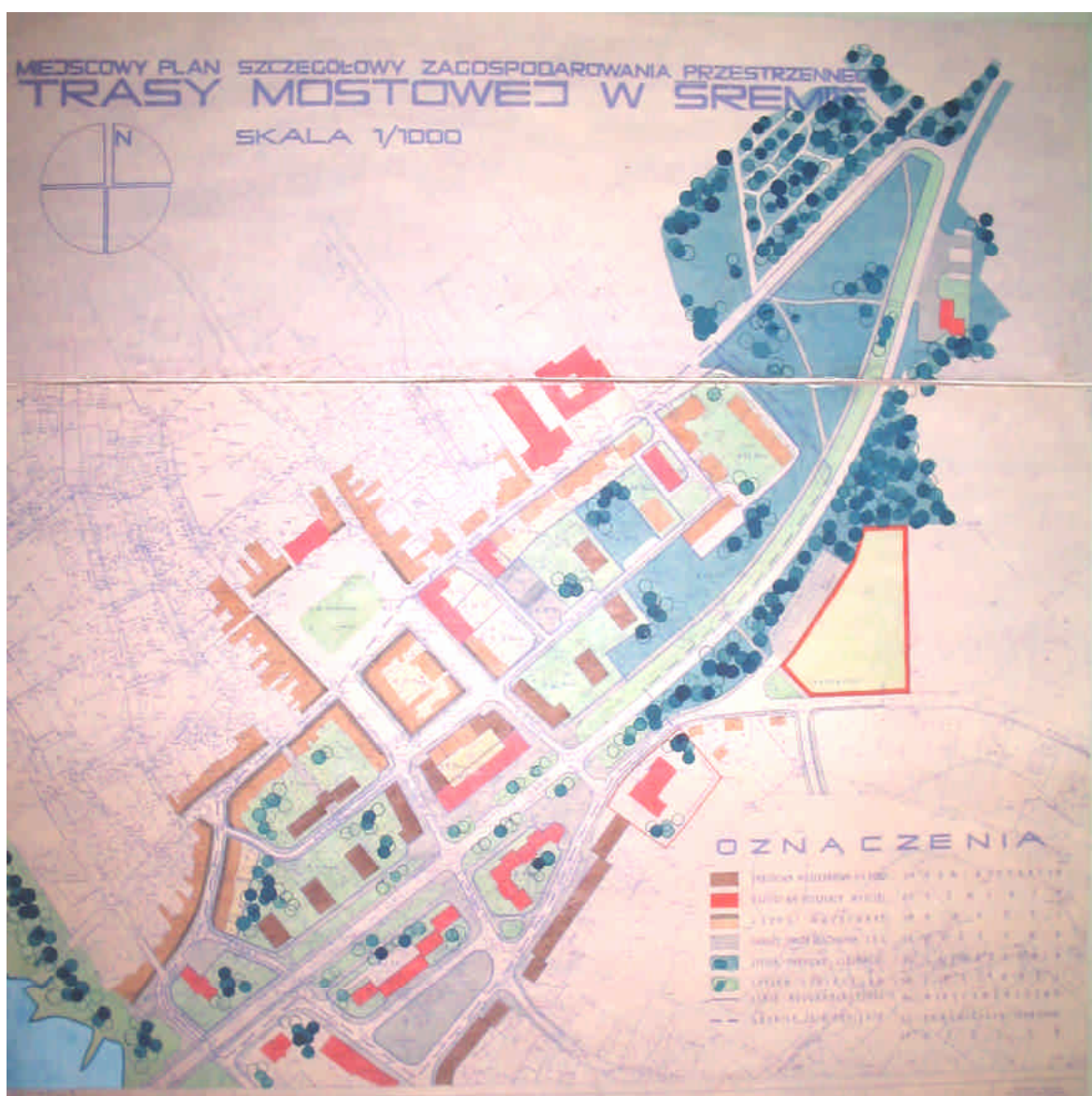
Śrem jest zgodnie z założeniami miastem zielonym. Poszczególne kwartały miasta tworzą dzielnice otoczone pasami zieleni. Powstały pewne przerwy w całej tkance zielonej, ale nie są one rażące. Należy dążyć do zagospodarowywania przestrzeni miejskich z dużym naciskiem na zagospodarowywanie terenów zielenią uzupełniającą, by zachować ciekawy wizerunek miasta współgrający z malowniczą doliną Warty.

Zieleń może odegrać istotną rolę przy projektowaniu uzupełnień struktury przestrzeni ul. Piłsudskiego. Ulica ta powstała jako część trasy mostowej. Średniowieczna część miasta zastała rozdarta przez drogę pierwotnie krajową, a obecnie wojewódzką. Jest to trasa tranzytowa, łącząca Poznań i pn – wsch Polskę z Leszmem i dalej pd – wsch. Polską. Intensywność ruchu na tej drodze zawsze była duża, co nie wpływało korzystnie na poprawę struktury przestrzennej ulicy.

16. Inwentaryzacja sporządzona przy projekcie Trasy Mostowej.

Przy budowie trasy mostowej w latach 60-tych. w projekcie zadbano o odpowiednią „oprawę” pierzei ul. Piłsudskiego. Plan co prawda podkreślał liniowość założenia i wyraźnie zaznaczone było rozdzielenie dwóch części starego miasta, jednak był to plan porządkujący przestrzeń i podnoszący jej jakość. Niestety realizacja planu zakończona została na budowie mostu, poszerzeniu drogi i położeniu nowej nawierzchni.

17. Projekt zagospodarowania ul. Piłsudskiego – Trasa Mostowa.

Efekt przerwanej linii zabudowy pozostał do dziś. Miasto średniowieczne rozerwane zostało na dwie części, a Stary Rynek praktycznie przestał być użytkowany. Powstałe osiedle domów jednorodzinnych stanowi „sypialnię” jakby zlokalizowane było w strefie podmiejskiej dużego miasta, a nie niemal w centrum miasta średniej wielkości.

Nowy most został znacznie wyniesiony ponad powierzchnię istniejącej drogi. Nowa droga biegnie również znacznie powyżej poziomu parterów budynków usytuowanych wzdłuż trasy. Powstał wiadukt szpecący otoczenie, stare budynki zdają się być wciśnięte w granicy drogi, a przestrzeń pod wiaduktem pozostaje zaniedbana.

18. Widok starego mostu na Warcie (ok. 1920 r.) 19. Widok z 2004 r.

8.2. Główne problemy przestrzenne i funkcjonalne.

Konieczne są działania scalające funkcjonalnie i społecznie rozbite części starego miasta, naprawiające strukturę przestrzenną ul. Piłsudskiego i wpływające na ogólny wygląd wjazdu do miasta. Istnieje konieczność wprowadzenia uzupełnień zabudowy i stworzenie jej nowego frontu, renowacji istniejących budynków zabytkowych. Działania te zachęcą inwestorów do prowadzenia działalności gospodarczej w tej części miasta, a mieszkańców być może do zamieszkania w zmodernizowanych kamienicach o ciekawych wnętrzach mieszkalnych. W starej tkance miejskiej tkwi wielki potencjał nie tylko turystyczny, ale i gospodarczy. Historycznie wnętrza kamienic śródmiejskich zagospodarowywane były na różnego rodzaju usługi nie tylko w parterze, ale również na pierwszym piętrze. Odpowiednie otoczenie wpływa znacząco na rangę danych usług w oczach społeczeństwa. Popyt na dane usługi generuje odpowiednie zyski, m.in. wzrost wartości nieruchomości ze względu na korzystną lokalizację.

Ogromny potencjał starego miasta został całkowicie pominięty przy tworzeniu planu miejscowego w roku 1964. Istnienie miasta na prawym brzegu Warty traktowane było jako konieczność, a nie możliwości rozwojowe. Budowa tzw. Jezioran była priorytetem i temu podporządkowywano założenia całego planu. Wszelkie usługi administracyjne przeniesiono na lewy brzeg, w średniowiecznej części pozostał jedynie Urząd Miejski i sąd. Wszelkie nowe funkcje lokowano na Jezioranach, tu widziano potencjał i tereny rozwojowe. Obecnie w prawobrzeżnej części miasta zlokalizowane jest ok. 20 % usług, a w lewobrzeżnej części reszta – 80%, przy czym na prawym brzegu mieszka

ok. 35 % mieszkańców. Liczby te pokazują ogromne dysproporcje w zagospodarowaniu funkcjonalnym Śremu. Celem oczywiście nie jest stworzenie stanu 50% – 50% po każdej stronie rzeki, jednak konieczne jest stworzenie równowagi np. w szkolnictwie podstawowym i nauczaniu przedszkolnym. Dostępność przestrzenna szkół dla najmłodszych powinna być jak najkorzystniej rozwiązana, a obecnie po prawej stronie rzeki nie ma żadnej szkoły podstawowej, jest jedno małe przedszkole.

Korzystna jest lokalizacja szkół średnich na prawym brzegu (LO, LE, TB). Przyciąga to młodzież do historycznego centrum. Konieczne jest jednak stworzenie takich usług, które zatrzymają uczniów w starym mieście nie tylko w godzinach nauki (kino, teatr, dyskoteki, kawiarenki, ogródki letnie, imprezy kulturalne i sportowe).

W ramach prac nad programem rewitalizacji sporządzono inwentaryzację dotyczącą rodzaju usług w obszarze LPR. Dominują tu usługi drobne, nakierowane na codzienne potrzeby mieszkańców. Ważne jest, by w obszarze objętym programem powstawały usługi wyższej rangi, specjalistyczne, innowacyjne przyciągające również mieszkańców lewobrzeżnego Śremu.

Tab. 26. Rodzaje usług w obszarze rewitalizacji.

	liczba mieszkańców	usługi w budynkach mieszkalnych				usługi w wolnostojących budynkach				budynki mieszkalne z usługami	budynki mieszkalne	
		sklepy spożywcze i kosmetyczne	sklepy pozostałe	usługi podstawowe (fryzjer szewc itp..)	usługi wykonawcze i naprawcze	sklepy spożywcze i kosmetyczne	sklepy pozostałe	usługi podstawowe (fryzjer szewc itp..)	usługi wykonawcze i naprawcze			
Akacyjowa	0										2	2
Cmentarna	3											
Dąbrowskiego	156	1	6				3	1	1		25	20
Dutkiewicza	90				1		1	2	2		13	11
Działyńskiego	12					1	1				1	1
Farna	232	1		4	2			2			25	16
Fabryczna	5											
Franciszkańska	82				2			3	1		16	14
Gołębia	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0
Kilińskiego	490											
Kolejowa	68											
Kościuszki	234	5	21	4				4			24	6
Kręta	47											
Łazienkowa	81								1		9	8
Mała Łazienkowa	26				1		1		1		7	6
Łąkowa	12						1				6	6
Marciniaka	83											
Matuszewskiego												
Młyńska	87	1						2			3	2
Mickiewicza	580	5	8	5	8	3	1	15			62	48
Nadbrzeżna	64											
Ogrodowa	701			2	1	1	1	3			23	20
Podgórna	2										2	2
Poznańska	632		4	4		2	2	2	1		18	11
Ks. Popieluski	185		4	1	1			5			29	22
Polna	52				1						10	9
Pl. 20	403	14	29	10	3			4			27	0

Października											
Piłsudskiego	31		1				1	2		4	2
Piaskowa	202		1		1					42	40
Poprzeczna	7			1						3	2
Podwale	18					1	1			3	3
Promenada	213			1				1		4	3
Powstańców Wielkopolskich	374	1	4	3		5	7	4		10	6
Mała Rzeźnicka	23									4	4
Wielka Rzeźnicka	97				1					9	8
Gen. Sikorskiego	103										
Stary Rynek	102	1								6	5
Szewska	7		2							3	1
Szkolna	167		1		1		1	3		21	18
Targowa	18	2		3			1			4	1
Tylna	59			1	1			1	2	8	7
Wawrzyniaka	148		1	2				3		10	8
Wąska	0										
Wybickiego	151		1	1	2			1		41	37
Wyszyńskiego	126	4	9	5						13	0
Żwirowa	46										
Suma obszar	6219	35	92	47	26	13	22	58	9	487	349

Ważnym elementem w strukturze staromiejskiej ma się stać planowana **przystań rzeczna nad Wartą**. Wpłynie to na wykorzystanie rzeki jako drogi rzecznej dla ruchu turystycznego z różnych regionów kraju. Przystań ma łączyć stare miasto z rzeką. Tam mają się odbywać również różnego rodzaju imprezy dla mieszkańców. Planowane jest zagospodarowanie znacznej części wałów miejskich i stworzenie bulwaru spacerowego. Powstanie możliwość lokowania usług w ciekawym krajobrazowo miejscu, atrakcyjność miejsca wpłynie znacząco na jego ożywienie funkcjonalne.

Kilka lat temu wyremontowano nawierzchnię ulic Kościuszki i Wyszyńskiego – tu powstał deptak, kolejnym krokiem jest położenie nowej nawierzchni na końcowym odcinku ul. Kościuszki łączącym stare miasto z rzeką i projektowaną przystanią. Na zwiększenie atrakcyjności obszaru starej zabudowy wpłynie znacząco modernizacja Placu 20 Października (oświetlenie, fontanna, ogródki letnie, okresowo scena). Przywrócenie specyficznej dla rynków średnich miast atmosfery zachęci inwestorów do lokowania swoich działalności w reprezentacyjnej okolicy. Zwiększy się atrakcyjność turystyczna Śremu. **Tu mają początek liczne trasy rowerowe**. Miasto może stać się bazą dla zwiedzania Wielkopolski. Głównymi atutami będą: bliskie sąsiedztwo Poznania, stosunkowo krótki dojazd do typowo turystycznych miejsc jak Rogalin, Kórnik, poszerzona oferta noclegowa i gastronomiczna, odrestaurowane zabytki, rekreacyjne tereny zielone, przystań rzeczna i trasa wycieczek po Warcie.

Głównym problemem w obszarze LPR jest duży ruch tranzytowy, odbywający się przez jeden most na Warcie. Tak duże obciążenie komunikacyjne wpływa na jakość środowiska naturalnego – jest tu duże zanieczyszczenie atmosfery, w obszarze LPR nie ma zieleni izolującej zabudową od drogi przelotowej. Zła jest również jakość nawierzchni dróg, a niestety gmina ma ograniczone nakłady na modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej. Budowa obwodnicy miasta w dużym procencie będzie finansowana ze środków unijnych.

Na obszarze prawobrzeżnego Śremu wyznaczone zostały tereny pod zabudowę mieszkaniową w rejonie ulic Franciszkańskiej i Dutkiewicza. Działki te cieszą się mniejszym zainteresowaniem niż te zlokalizowane przy ul. Matejki na osiedlu Helenki.

9. Główne problemy komunikacyjne miasta.

Miasto Śrem leży na ważnym szlaku komunikacyjnym, łączącym Poznań z południem Polski. **Istniejący obecnie jeden most na Warcie stanowi jedyną drogę przez miasto.** Wykorzystywany jest zarówno przez ruch lokalny jak i tranzytowy odbywający się na drodze wojewódzkiej. Konieczność budowy obwodnicy po stronie wschodniej była dostrzegana już na początku lat 60-tych, choć Śrem liczył dopiero 10 tys. mieszkańców, a budowa dużego zakładu przemysłowego-Odlewni Żeliwa- zastała dopiero rozpoczęta. W tym roku (2005) rusza budowa obwodnicy Śremu i pobliskiego Zbrudzewa. Drugi most na Warcie pozwoli na odciążenie ulic Kilińskiego i Piłsudskiego i wykorzystanie ich głównie jako dróg miejskich. Ruch tranzytowy będzie odbywał się przez nowy most i obwodnicę.

Korzyści płynące z budowy obwodnicy i drugiego mostu nie kończą się na ograniczeniu ruchu pojazdów ciężkich przez miasto. Zmniejszy się zanieczyszczenie powietrza wzdłuż ulic Kilińskiego i Piłsudskiego, zmniejszy się poziom hałasu, a co za tym idzie, zwiększy się komfort życia wzdłuż wymienionych ulic. Pojawią się korzystne warunki dla rewitalizacji wjazdu do miasta od strony Poznania oraz rewitalizację ul. Piłsudskiego, zaniedbanej i wciąż wyglądającej jak opuszczone oficyny na tyłach kamienic.

Dużym utrudnieniem są również skrzyżowania zlokalizowane na drodze wojewódzkiej – ul. Kilińskiego. Często tworzą się korki i miasto zostaje sparaliżowane. Najwięcej wypadków i kolizji miało miejsce na skrzyżowaniu ulic Kilińskiego i Sikorskiego. Korzystna będzie przebudowa tych skrzyżowań na ronda, co wpłynie znacząco na poprawę płynności ruchu samochodowego.

W Śremie brak jest ścieżek pieszych atrakcyjnych dla mieszkańców. Tereny dla rekreacji pieszej są zlokalizowane głównie w parkach miejskich, brak jest ścieżek spacerowych pozwalających zwiedzić miasto, a przecież Śrem jest na tyle zwartym miastem, by można stworzyć piesze ścieżki turystyczne, atrakcyjne i niezbyt męczące fizycznie.

Wielu uczniów szkół średnich chodzi pieszo z Jezioran na prawy brzeg Warty. **Intensywny ruch samochodowy** jest również dla nich uciążliwy i wpływa niekorzystnie na zdrowie fizyczne. Być może ciekawym i korzystnym rozwiązaniem byłaby budowa mostu pieszego i poprowadzenie tam ścieżki również dla turystów. Studium przewiduje przeprawę pieszą na przedłużeniu ul. Grunwaldzkiej.

Śrem jest miastem o dużej liczbie samochodów osobowych. **Widoczny jest brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych**, szczególnie na Jezioranach, miejsc parkingowych brakuje również w obszarze rewitalizowanym. Możliwe jest powiększenie powierzchni parkingowych w mieście, jednak z zachowaniem odpowiedniej ilości zieleni.

Korzystne dla mieszkańców Śremu są połączenia komunikacji publicznej PKS, głównie z Poznaniem, do którego dojazd zajmuje ok. 1 godziny. Możliwe byłoby skrócenie czasu dojazdu nawet do 30 minut przy wprowadzeniu komunikacji PKP. Nigdy nie istniała linia kolejowa łącząca bezpośrednio Śrem z Poznaniem, więc trudno jest znaleźć odpowiednią lokalizację takiej linii, korzystną dla pasażerów i nie kolizyjną w stosunku do już zainwestowanych terenów na trasie.

10. Główne problemy gospodarcze.

Na obszarze gminy Śrem funkcjonuje kilka znaczących zakładów przemysłowo-wytwórczych, zatrudniających głównie osoby niewykształcone do wykonywania pracy fizycznej. Problemem jest tu **niski poziom wynagrodzeń** dla takich pracowników, co oznacza ich nikłe uczestnictwo w obrocie pieniędzy na rynku lokalnym i nie wpływa na pobudzenie gospodarki. Gmina Śrem jest poza tym mało konkurencyjna w stosunku do gmin sąsiednich, m.in. Kórnik i Środy Wielkopolskiej. Gminy te rozwijają się bardziej dynamicznie, pojawiają się nowi inwestorzy. Gmina Śrem sporządziła kilka planów miejscowych przeznaczających tereny pod rozwój działalności gospodarczej. Część przedsiębiorstw lokalizowana w latach 90-tych znajduje się w bardzo konfliktowych miejscach, np. na terenach zabudowy mieszkaniowej. Gmina chce zapobiec dalszemu rozkładowi przestrzennemu tworząc spójny program rozwoju.

Konieczne są działania sprzyjające rozwojowi małych przedsiębiorstw. Obecnie mikroprzedsiębiorstwa są mało konkurencyjne i bardzo niestabilne, często brak im jakiegokolwiek płynności finansowej. Niska jest innowacyjność nowo powstających podmiotów gospodarczych, nie trafiających w zmieniający się rynek. Przedsiębiorstwa nie posiadają nowoczesnego sprzętu, nowych technologii, przez co są mniej konkurencyjne.

11. Główne problemy społeczne

Gwałtowny rozwój Śremu nastąpił w latach 1965-1980, związany był z napływem ludności zatrudnionej w Odlewni Żeliwa. W 1965 roku miasto liczyło ok. 10 tys. mieszkańców (większość w obszarze obecnie objętym LPR). Przewidywano rozwój miasta nawet do 40 tys. w latach 1990 – 2000. Nastąpił istotny wzrost liczby ludności, ale obecnie miasto liczy ok. 31 tys. mieszkańców. Lokalizacja dużego zakładu przemysłowego w małym mieście była w latach PRL szansą na ogromny rozwój gospodarczy, nie przewidziano jednak przemian roku 1989. Miasto z jednym dużym zakładem, zatrudniającym większość mieszkańców jest bardzo ryzykownym rozwiązaniem. Upadek czy recesja danej gałęzi przemysłu grozi upadkiem całego miasta. W Śremie rozwinęły się różne gałęzie działalności gospodarczej z wciąż dominującą Odlewnią Żeliwa, wielu mieszkańców dojeżdża do pracy w Poznaniu i jego okolicy, są to jednak głównie ludzie młodzi i wykształceni. Planowane zatrudnienie w odlewni żeliwa wynosiło ok. 4 tys. osób. Maksymalna liczba pracowników wynosiła 1700. Obecnie pracuje tam ok. 1400 osób.

Dużym problemem w Śremie jest bezrobocie, którego stopa obecnie (2005r.) wynosi ok. 17,5% w powiecie (**tab. 18 str. 42**). Bez pracy są głównie ludzie niewykształceni i nie posiadający żadnych kwalifikacji zawodowych. **Ponad 25 % ogółu bezrobotnych stanowią osoby w wieku poniżej 25 lat.** Są to często osoby, które jeszcze nigdy nie podjęły żadnej pracy. **Ponad 60% bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne.** Taka sytuacja jest niezwykle niekorzystna, gdyż znacząco hamuje rozwój miasta, a w szczególności obszaru starej zabudowy.

Ogólny rozwój miasta z pewnością wpłynie na powstawanie nowych miejsc pracy, tworzenie nowych form szkolenia zawodowego, poprawę warunków prowadzenia indywidualnej działalności gospodarczej. Przy zwiększonym zainteresowaniu turystycznym mogą się pojawić dotąd nieistniejące gałęzie działalności gospodarczej.

Niekorzystna sytuacja społeczna jest również wynikiem ogólnie **niskiego poziomu kształcenia na poziomie zawodowym**, część przestarzałych specjalizacji powinna być zamieniona na nowoczesne, odzwierciedlające nowe warunki rynkowe. Powinna nastąpić również zmiana w sposobie nauki poszczególnych zawodów, tak by nastawić się na usługi precyzyjne, bardziej pożądane i opłacalne w obecnej sytuacji rynkowej.

W Śremie ograniczona jest oferta kształcenia na poziomie szkolnictwa średniego. Brak jest szkół profilowanych i specjalistycznych, plastycznych i muzycznych. Poziom kształcenia stale się obniża, brak dostosowania do zmieniających się wymogów szkolnictwa wyższego.

Równie istotnym problemem, co bezrobocie, jest „**odpływ**” **ludzi młodych do Poznania.** Młodzież wyjeżdża do miasta wojewódzkiego

na studia, a po ukończeniu nauki zostaje w Poznaniu, gdyż tam są większe możliwości znalezienia ciekawej pracy. W Śremie nie powstają miejsca pracy związane z nowo powstającymi kierunkami studiów. Ludzie młodzi chętniej przeprowadzają się do dużego miasta również ze względu na ofertę kulturalną. Śrem musi dążyć do poszerzenia swojej oferty kulturalnej i dostosowania jej do coraz bardziej wymagających odbiorców.

Jednym z elementów rewitalizacji jest modernizacja kina „Słonko”. Już dziś odbywają się tu nie tylko seanse filmowe, ale również przedstawienia teatralne, różne występy, pokazy filmów offowych. Konieczna jest jedynie przebudowa wnętrza, by było bardziej komfortowe, łatwiej dostępne również dla osób niepełnosprawnych oraz dostosowane do wymogów bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Plac 20 Października ma stać się centrum imprez kulturowych, miejscem spotkań mieszkańców.

Ograniczone uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym miasta związane jest również z **niskim poziomem dochodów ludności**. Z takiej sytuacji wynika również szereg **patologii społecznych** (alkoholizm, narkomania, drobna przestępczość). Brak stałego zajęcia nasila te patologie.

Grupy społeczne wymagające wsparcia

Środowiska, które wymagają wsparcia gminy, to przede wszystkim środowiska osób uzależnionych, wśród nich młodzież mającą problemy z alkoholem i narkotykami. Wsparcie to realizowane jest przez Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gmina pomaga również grupom dotkniętym problemem bezdomności – Śrem finansuje Hostel Socjalny, Schronisko dla bezdomnych, Noclegownię oraz Dom dla Kobiet - Ofiar Przemocy. Wsparcia wymagają również osoby bezrobotne, w szczególności osoby młode, długotrwale bezrobotne oraz kobiety. Pomoc gminy udzielana jest również osobom z upośledzeniami (Środowiskowy Dom Samopomocy). Planowana jest nowa siedziba ŚDS w budynku klasztoru pofranciszkańskim.

Ustawowy obowiązek wspierania rodzin słabszych ekonomicznie realizowany jest poprzez system dodatków mieszkaniowych oraz świadczeń społecznych.

Wsparcie kierowane jest również poprzez system oświatowy - dofinansowywanie opieki przedszkolnej i szkolnictwa (m.in. system stypendialny, wypoczynek wakacyjny itp.).

Finansowana jest Obywatelska Pomoc Prawna, w ramach której każdy mieszkaniec może otrzymać bezpłatną poradę prawną, a szczególnie osoby ze środowisk ryzyka społecznego.

12. Analiza SWOT

Tab. 27. Analiza SWOT z uwzględnieniem obszaru LPR

obszar problemowy	mocne strony		słabe strony		szanse		zagrożenia	
	miasto	obszar LPR	miasto	obszar LPR	miasto	obszar LPR	miasto	obszar LPR
1 położenie	1. Położenie w Wielkopolsce, postrzeganej jako region atrakcyjny o bogatych tradycjach gospodarczych, historii i kulturze 2. Korzystne położenie geograficzne - bliskość aglomeracji poznańskiej	1. Obszar starego miasta leżący u wlotu drogi prowadzącej z Poznania.	1. Położenie poza głównymi szlakami komunikacyjnymi - brak dobrego połączenia kolejowego i dróg krajowych.	1. Miasto pomijane przez turystów i podróżujących służbowo.	1. Bliskość Poznania, stolicy Wielkopolski jako dynamicznie rozwijającego się centrum o znaczeniu krajowym i europejskim 2. Tranzytowe położenie – bliskość autostrady		1. Likwidacja powiatu.	1. Utrata rangi przez miasto.
2 powiązania zewnętrzne	1. Śrem miastem powiatowym, znacząco oddziałującym na ten rejon Wielkopolski 2. W mieście krzyżują się drogi wojewódzkie. 3. Członkostwo w stowarzyszeniu Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego - Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości.		1. Małe wykorzystanie potencjału stowarzyszenia Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości.	1. Współpraca władz samorządu z powiatem, województwem i samorządem gospodarczym – integracja okolicznych gmin, wykorzystanie potencjału Stowarzyszenia Unia Gospodarcza Miast Regionu Śremskiego 2. Możliwość uczestniczenia w międzynarodowej współpracy regionalnej, istnienie porozumienia: Śrem - Bełżan - Roźnow	1. Wzrost atrakcyjności całego powiatu.	1. Izolacja od gmin sąsiednich, brak współpracy, niezdrowa konkurencja.	1. Utrata znaczenia Śreму w regionie.	
3 użytkowanie gruntów	1. Duża powierzchnia terenów zielonych na obszarze miasta. Miasto niemal w pełni zainwestowane urbanistycznie.	1. Park miejski na obszarze LPR, różnorodność funkcjonalna w starej zabudowie.	1. Duże zróżnicowanie w zagospodarowaniu terenów miasta pomiędzy prawym i lewym brzegiem Warty.	1. Małe parcele na prawym brzegu Warty. Trudność w lokowaniu nowych funkcji.	1. Podział miasta w logiczny sposób, by została zachowana równowaga w zagospodarowaniu.	1. Odpowiednie zagospodarowanie pustych przestrzeni uporządkuje układ funkcjonalny.	1. Chaos funkcjonalny.	1. Wprowadzenie funkcji uciążliwych na obszarze.
4 stan własności	1. Silne poczucie prywatnej własności wśród mieszkańców.	1. Dużo inicjatyw prywatnych na terenie prawobrzeżnego Śremu	1. Duży procent własności prywatnej starej zabudowy.	1. Trudności w prowadzeniu kompleksowych działań rewitalizacyjnych.	1. Inicjatywa władz gminy zachęta dla prywatnych inwestorów.	1. Możliwość odnowy i ożywienia miasta w sposób kompleksowy i integrujący społeczeństwo.	1. Bierność inwestorów indywidualnych.	1. Dalsza utrata prestiżu miasta prawobrzeżnego, zaniedbanie zabudowy.
5 uwarunkowania inwestycyjne	1. Uzbrojone tereny pod nowe inwestycje 2. Aktywność gospodarcza	1. Atrakcyjność lokalizacji dla funkcji	1. Zły stan dróg 2. Brak ustawowych preferencji (np. specjalna	1. Mało ofert inwestycyjnych na obszarze starego	1. Utworzenie i obsługa systemu wsparcia i zachęt dla małych i średnich	1. Utworzenie systemu wsparcia i zachęt dla	1. Niestabilność prawa polskiego i brak jego spójności – przepisów	1. Brak programu gospodarczego dla prawobrzeżnego

		regionu m.in. poprzez istnienie organizacji wspierających rozwój przedsiębiorczości, duża liczba małych i średnich firm 3. Rozwinięte otoczenie przedsiębiorczości (banki, instytucje publiczne, UGRŚ - SÓWMP) 4. Pozytywny klimat dla rozwoju działalności gospodarczej - małej przedsiębiorczości i usług stwarzany przez władze samorządowe 5. Wolne obszary pod inwestycje, przygotowanie formalno-prawne do inwestycji gospodarczych 6. Zachęty finansowe dla nowych inwestorów	prestizowych firm. 2. Odpowiednia baza dla inwestorów również na terenie LPR.	strefa) 3. Mała integracja przedsiębiorców, istnienie mikroprzedsiębiorstw, często prosperujących z dnia na dzień.	miasta.	przedsiębiorstw, a także dla zakładających nową działalność gospodarczą a przez to rozwój małej przedsiębiorczości i usług 2. Przygotowanie terenów inwestycyjnych - „Zielone światło” dla potencjalnych inwestorów 3. Dobra sytuacja gospodarcza w kraju 4. Jednolity rynek europejski 5. Dobre wykorzystanie funduszy Unii Europejskiej 6. Wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań i nowych technologii	zakładających działalność gospodarczą na obszarze LPR.	prawnych i finansowych, niezajomość przepisów wśród społeczeństwa 2. Centralizacja zarządzania na szczeblu państwa - osłabienie roli samorządów 3. Rosnąca konkurencja otaczających regionów 4. Zaniechanie inwestowania w infrastrukturę techniczną (m.in. drogi, kanalizacja, baza gastronomiczna - hotelowa) 5. Brak kapitału na inwestycje, brak inwestorów, także strategicznych i zła polityka w zakresie pozyskiwania inwestorów 6. Brak strategicznego zarządzania	Śremu. 2. Brak zachęty dla inwestorów, którzy wybierają tereny dotychczas nie zainwestowane.
6	położenie geograficzne	1. Bogactwo i różnorodność przyrodnicza gminy: flory i fauny, ciekawe formy geomorfologiczne. Możliwość wykorzystania tych walorów przyrodniczo – krajobrazowych pod różnorodne funkcje ekologiczne, turystyczne i rekreacyjne	1. Bliskość Rogalińskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Łęgi Mechlińskie.	1. Miasto mało atrakcyjne w regionie.		1. Wykorzystanie potencjału jaki tkwi w położeniu Śremu.		1. Pomijanie miasta jako miejsca mało atrakcyjnego i dla zamkniętego przyjezdnych.	1. Niewykorzystanie potencjału starego miasta.
7	rzeźba terenu	1. Różnorodność krajobrazowa okolic Śremu.	1. Atrakcyjność obszaru związana z rzeką i ukształtowaniem terenu.	1. Podział miasta rzeką na dwie odizolowane części.	1. Mała atrakcyjność prawobrzeżnego Śremu dla mieszkańców nowych osiedli. 2. Bliskość terenów zalewowych.			1. Pogłębienie podziału miasta.	1. Utrata znaczenia starego miasta.
8	wody powierzchniowe	1. Bogactwo jezior, rzeka Warta.	1. Rzeka Warta blisko Placu 20 Października.	1. Brak wykorzystania Warty jako drogi rzecznej.	1. Rzeka istnieje niemal jedynie jako przeszkoda. 2. Wykorzystanie turystyczno-sportowe Jeziora Grzymisławskiego.	1. Warta jako droga wodna w regionie. 2. Wykorzystanie turystyczno-sportowe Jeziora Grzymisławskiego.	1. Budowa przystani rzecznej dla ruchu turystycznego.	1. Dopływ zanieczyszczeń z terenów nie skanalizowanych.	1. Izolacja miasta prawobrzeżnego ze względu na zanieczyszczenie rzeki.

9	stan czystości powietrza	1. Budowa obwodnicy Śremu. 2. Program niskiej emisji - wymiana ogrzewania na mniej szkodliwe.	1. Wymiana pieców na paliwa stałe na piece gazowe.	1. Duże zanieczyszczenie atmosfery związane z dużą liczbą samochodów w mieście.	1. Koncentracja zanieczyszczeń na obszarze starego miasta. 2. Ruch tranzytowy przez jeden most na Warcie.	1. Szybka realizacja budowy obwodnicy miasta.	1. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza urbanistyczny układ zabytkowy.		1. Zaniechanie wymiany ogrzewania na gazowe.
10	stan czystości wód	1. Wprowadzenie strefy ochrony ujęcia wody "Przywale" 2. Modernizacja oczyszczalni ścieków.	1. Ochrona ujęcia wody na terenie starego miasta.	1. Zły stan czystości wód 2. Duże zanieczyszczenie wód J. Grzymałowskiego.	1. Rzeka mało atrakcyjna ze względu na zanieczyszczenie.				
11	zasoby środowiska przyrodniczego	1. Czyste środowisko – konsekwencja ochrony obszarów o cennych walorach przyrodniczych. 2. Rogaliński Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Łęgi Mechlińskie. 3. Parki miejskie, użytki ekologiczne, pomniki przyrody.	1. Bliskość Rogalińskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Łęgi Mechlińskie. 2. Park Powstańców Wlkp. z zapleczem sportowym. 3. Większość pomników przyrody zlokalizowana na obszarze LPR.	1. Zły stan czystości wód i niska jakość gleb, przez niewystarczający poziom świadomości proekologicznej 2. Mała lesistość gminy.		1. Nowe programy gminne związane z ochroną środowiska.		1. Zanieczyszczenie środowiska naturalnego 2. Zanieczyszczenie środowiska m.in. w wyniku intensywnej działalności przemysłowej, rolniczej i ludzkiej (dzikie wysypiska).	1. Brak konsekwencji we wprowadzaniu nowoczesnych technologii przyjaznych dla środowiska.
12	zasoby środowiska kulturowego	1. Bogate tradycje kulturowe 2. Wiele ciekawych zabytków architektury, zabytkowe cmentarze i kapliczki.	1. Obszar starego miasta objęty strefą ochrony konserwatorskiej. 2. Najcenniejsze zabytki zlokalizowane na obszarze LPR.	1. Zaniegbywane dziedzictwo kulturowe. 2. Nie wszystkie zabytki dostępne dla zwiedzających.	1. Niechęć inwestorów do lokowania działalności gospodarczych w obiektach podlegających ochronie konserwatorskiej.	1. Zwiększenie wydatków budżetowych na kulturę, edukację i rekreację. 2. Zadbanie o dostępność zabytków architektury dla turystów. 3. Programy promujące kulturę wielkopolską.		1. Zamykanie kolejnych zabytków. 2. Niszczenie dziedzictwa kulturowego. 3. Zanik tradycji regionalnych.	
13	ludność	1. Duży procent ludzi młodych – duży potencjał ludzki.	1. Duża liczba młodzieży uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych i średnich na terenie LPR.	1. Odplyw młodzieży (w szczególności dobrze wykształconej) – ujemne saldo migracji do większych ośrodków miejskich i za granicę kraju 1. Niska świadomość obywatelska	1. Brak działalności młodzieży w obszarze LPR.	1. Przyciąganie nowych mieszkańców o wysokich kwalifikacjach zawodowych 2. Przygotowanie młodych mieszkańców do życia w nowoczesnym społeczeństwie oraz zwiążanie ich z miastem	1. Przyciągnięcie młodzieży na teren starego miasta.	1. Niz demograficzny 2. Stagnacja - brak inicjatyw integrujących społeczność lokalną, pogarszające się warunki bytowe ludności, starzenie się społeczności lokalnej	

				2. Tradycyjne społeczeństwo - brak napływu świeżej krwi		poprzez ukierunkowanie kształcenia i konkretnych zawodów na potrzeby gminy		
14	jakość życia	1. Nacisk na opiekę zdrowotną i socjalną mieszkańców poprzez m.in. aktywne promowanie zdrowego stylu życia (przynależność do Stowarzyszenia Zdrowych Miast)		1. Wysokie oczekiwania socjalne. 2. Niskie zarobki mieszkańców.		1. Wzrost poziomu dochodów na mieszkańca 1. Polityka UE w dążeniu do zmniejszania różnic w dostępie do wiedzy, przekwalifikowaniach dorosłych, w budowaniu społeczeństwa tele i e-informacyjnego		1. Pogarszająca się sytuacja finansowa i mentalna społeczeństwa (niskie zarobki, powiększające się różnice w dochodach, utrzymujące się wysokie bezrobocie, fobie, choroby społeczne i patologie) Brak programu naprawczego dla szpitala i pogorszenie świadczeń zdrowotnych
15	edukacja	1. Istniejące obiekty, placówki oświatowe (w tym ponadgimnazjalne, filia UAM), inicjatywy w sferze turystyki i rekreacji umożliwiające rozwój społeczności w zakresie kultury, sportu i edukacji poprzez dostęp do niej i bogatą ofertę 2. Szeroka oferta kształcenia zawodowego i licealnego 3. Dobra struktura oświatowa, kulturalna, sportowa i agroturystyczna a przez to bogata sieć stowarzyszeń i instytucji pozarządowych.	1. Szkoły średnie na terenie LPR.	1. Słaby poziom nauczania (niskie pozycje w rankingu szkół).		1. Ukierunkowane kształcenie na potrzeby lokalne, opracowanie i wdrożenie modelu oświaty (m.in. nauka języków obcych) 2. Podniesienie poziomu edukacji zawodowej i społecznej. 3. Stała edukacja za pomocą wszystkich środków komunikacji społecznej i dostęp do niej, m.in. poprzez propagowanie nauki języków obcych 4. Opracowanie i realizacja modelu edukacji społecznej, poszerzenie oferty edukacyjnej oddziału UAM		1. Zmniejszenie wydatków budżetowych na oświatę, kulturę i edukację społeczną 2. Brak dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku lokalnego.
16	przestępczość	1. Zmniejszająca się ilość przestępstw w mieście. 2. Śrem miastem bezpiecznym (monitoring)	1. Monitoring na obszarze starej zabudowy. 2. Brak włamań do obiektów zabytkowych.					1. Zwiększające się poczucie braku bezpieczeństwa, rozwój patologii wśród społeczeństwa 2. Wzrost patologii społecznej i zagrożenia bezpieczeństwa publicznego 3. Trendy zachowań,

													pochlanianie zlych wzorców, niewystarczający poziom bezpieczeństwa obywateli	
17	zasoby mieszkaniowe	1. Nowe budownictwo wielorodzinne, nowe osiedla budynków jednorodzinnych. 2. Wyższe standardy nowej zabudowy. 3. Termomodernizacja zabudowy wielorodzinnej z wielkiej płyty.	1. Remonty kamienic.	1. Mała powierzchnia mieszkalna przypadająca na jednego mieszkańca.	1. Niskie standardy higieniczne w nie remontowanej zabudowie.	1. Nowe tereny mieszkaniowe w obrębie starego miasta.	1. Poprawa warunków sanitarnych w kamienicach i zabudowie przedwojennej.	1. Brak remontów budynków z wielkiej płyty.	1. Zaniedbanie remontów. 2. Podział mieszkań w kamienicach na małe powierzchniowo o dużej ilości pomieszczeń.					
18	rynek pracy	1. Dobrze przygotowana kadra m.in. pod absorpcję środków pomocowych dla firm i samorządu 2. Dobra działalność Powiatowego Urzędu Pracy-aktywizacja rynku pracy 3. Przedsiębiorczość i gospodarność, a także aktywność mieszkańców gminy		1. Brak dużego kapitału prywatnego (lokalnie i zewn.)- uzależnienie znaczącego procentu mieszkańców gminy od kondycji finansowej jednego dużego pracodawcy 2. Wolno rosnąca ilość nowych miejsc pracy 3. Mentalność z przeszłej epoki realnego socjalizmu (brak inicjatyw, brak znajomości zasad wolnego rynku, niechęć do solidnej pracy, nieznajomość języków obcych), niezadowolająca liczba nowych ofert pracy		1. Różnorodność rynku pracy, dostosowywanie do zmieniających się warunków ekonomicznych.		1. Wysokie koszty tworzenia nowych stanowisk pracy, wysokie koszty pracy 2. Niedoinwestowanie lokalnych przedsiębiorstw - duża zależność od pomyślności jednego zakładu pracy - Odlewni Żelwa 3. Niewystarczające wsparcie na rozwój firm już istniejących						
19	bezrobocie	1. Współpraca różnych jednostek zajmujących się problematyką zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu		1. Ubożenie społeczeństwa przez wysokie bezrobocie,				1. Wzrost bezrobocia, pogarszające się warunki bytowe ludności i migracje za pracą- głównie do Poznania młodych i wykształconych osób						
20	turystyka i rekreacja	1. Dobrze wytyczone szlaki i ścieżki turystyczne na obszarze gminy	1. Wiele szlaków ma swój początek na Placu 20 Października.	1. Marketing działań podejmowanych w gminie i niewielki procent środków finansowych przeznaczanych na promocję i rozwój m.in. obszarów wiejskich, negatywny wizerunek		1. Rozwój funkcji turystycznych gminy i usług agroturystycznych a także inwestowanie w bazę rekreacyjną i sportowa dla Poznania i okolic 2. Rozwój bazy noclegowo -gastronomicznej.		1. Brak znaczących inwestycji w bazę rekreacyjną, turystyczną						

				gminy w oczach mieszkańców 2. Niski poziom infrastruktury turystycznej, słabo rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna 3. Brak działań w kierunku wykorzystania funkcji Warty, jeziora Grzymisławskiego i ich słabe zagospodarowanie 4. Wyeksploatowana baza kulturalna, sportowa i turystyczno-rekreacyjna, niski poziom wydatków na kulturę		3. Rozwój funkcji turystycznych gminy i usług agroturystycznych 4. Zagospodarowanie turystyczne jeziora Grzymisławskiego i wykorzystanie funkcji Warty			
21	biura podróży	1. Istnieje kilka biur podróży, będących przedstawicielstwami biur ogólnopolskich.	1. Trzy biura na obszarze LPR.	1. Mało ofert dotyczących okolic Śremu – wydają się mało atrakcyjne.		1. Wykorzystanie bogatych tradycji kulturowych, naturalnych walorów krajobrazowych (rzeka, jeziora, parki) i działalności rekreacyjno-usługowej			
22	informacja turystyczna	1. Wydawane ulotki i informatory dotyczące obszaru powiatu śremskiego.				1. Wykorzystanie bogactwa kulturowego. 2. Stworzenie profesjonalnego Centrum Informacji Turystycznej.	1. Najważniejsze zabytki na obszarze LPR. 2. Lokalizacja Centrum Informacji Turystycznej na obszarze LPR.		
23	obiekty sportowe	1. Istniejące obiekty sportowe w Parku Powstańców Wlkp., przy Odlewni Żelwa, boisko przy ul. Zamenhofa, Przystań na J. Grzymisławskim.	1. Obiekty sportowe w Parku Powstańców Wlkp.	1. Nieużytkowane korty przy ul. Sikorskiego, rzadko remontowane inne obiekty.	1. Mieszkańcy Jezioran rzadko korzystają z bazy w Parku Powstańców Wlkp.	1. Oferta kulturalno-rekreacyjna i gastronomiczna i sportowa w parku miejskim. 2. Budowa przystani rzecznej na Warcie.	1. Ożywienie Parku Powstańców Wlkp. 2. Przystań na Warcie z zapleczem sportowym.	1. Zaniechanie prac remontowych istniejącej bazy sportowej. 2. Realizacja przystani rzecznych na Warcie w innych miastach, pominięcie Śremu na trasie szlaków turystycznych wodnych.	1. Brak imprez sportowych w parku. 2. Zaniebane nabrzeże Warty.
24	komunikacja	1. Dwie drogi wojewódzkie przebiegające przez miasto. 2. Remonty nawierzchni.		1. Nadmierny ruch tranzytowy przez Śrem. 2. Niedrożne skrzyżowania głównych dróg miasta. 3. Słabe wykorzystanie Warty jako ciągu komunikacyjnego i rekreacyjnego.	1. Jeden most na Warcie. 2. Zbyt wąska droga jak na trasę o randze wojewódzkiej.	1. Przebudowa skrzyżowań na ronda, lepsza płynność ruchu. 2. Budowa obwodnicy miasta.	1. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza zabytkowy układ urbanistyczny.	1. Brak realizacji obwodnicy. 2. Zwiększające się obciążenie komunikacyjne dróg wojewódzkich.	1. Degradacja trasy w obszarze starego miasta.
25	infrastruktura	1. Bardzo dobrze rozwinięta		1. Dysproporcje w rozwoju	1. Brak kanalizacji	1. Modernizacje istniejącej	1. Modernizacja	1. Zaniechanie	1. Zaniechanie

	techniczna	infrastruktura techniczna w mieście, (kanalizacyjna, gazowa, elektroenergetyczna). 2. Rozwój infrastruktury na terenach pod nowe inwestycje.		infrastruktury. 2. Większość instalacji pochodzi z lat 60-tych i 70-tych.	na ulicy Franciszkańskiej. 2. Przystarała kanalizacja deszczowa w rejonie starej zabudowy.	infrastruktury.	infrastruktury Placu 20 Października.	modernizacji sieci. 2. Brak rozwoju sieci.	budowy kanalizacji przy ul. Franciszkańskiej. 2. Brak modernizacji sieci przedwojennej.
26	telekomunikacja	1. Stały rozwój sieci na terenie miasta. 2. Zwiększone zapotrzebowanie na usługi internetowe.	1. Dobrze rozwinięta sieć na obszarze LPR.	1. Przeciągnięcie istniejącej sieci telefonicznej. 2. Wysokie ceny za usługi.	1. Zła jakość połączeń komórkowych w starej zabudowie.				
27	ciepłownictwo	1. Nowe miasto w całości zaopatrzone w sieć ciepłowniczą.	1. Modernizacja pieców na paliwa stałe.	1. Sieć ciepłownicza zbudowana w latach 60-tych i 70-tych, możliwość awarii.	1. Duża liczba mieszkań nadal zaopatrywana w ciepło z pieców na paliwa stałe.	1. Modernizacja sieci, izolacja sieci – zmniejszone straty ciepła. 2. Termomodernizacja budynków, oszczędność energii.	1. Modernizacja instalacji ciepłej wewnątrz budynków. 2. Zwiększone dotacje na modernizację systemów ogrzewania w budynkach zabytkowych.	1. Rosnące ceny energii. 2. Brak świadomości mieszkańców odnośnie oszczędności energii (wietrzenie mieszkań przy włączonym maksymalnie ogrzewaniu)	
28	gospodarka odpadami	1. Rekultywacja wyeksploatowanych wysypisk. 2. Wprowadzenie segregacji odpadów.	1. Regularna zbiórka odpadów z gospodarstw domowych. 2. Segregacja odpadów.	1. Mała świadomość mieszkańców odnośnie segregacji odpadów.	1. Palenie odpadów w piecach węglowych. 2. Palenie odpadów w ogródkach przydomowych.	1. Edukacja mieszkańców w zakresie ochrony środowiska.		1. Rosnąca ilość produkowanych odpadów. 2. Mała liczba mieszkańców segregująca wszystkie odpady.	
29	rozwój sieci osadniczej	1. Miasto rozwija się w wielu kierunkach, duża liczba usług. 2. Dbalność o czystość i estetykę otoczenia	1. Poszerzająca się oferta usług na terenie starego miasta. 2. Usługi ponadlokalne: Urząd Miejski, sąd rejonowy, biblioteka, muzeum, kino, stadion sportowy	1. Dysproporcja w lokalizacji nowej zabudowy, głównie Helenki i Psarskie (zachód miasta). 2. Duży odpływ ludności na tereny wiejskie.	1. Niewielki rozwój miasta na prawym brzegu. 2. Obszar starego miasta położony po przeciwnej stronie rzeki w stosunku do osiedli mieszkaniowych.	1. Ożywienie prawobrzeżnej części miasta, opracowanie i realizacja programu renowacji „rynku” 2. Lokalizacja zabudowy uzupełniającej przetrzenną miasta.	1. Miasto na prawym brzegu Warty wizytówką Śremu. 2. Zachęta dla inwestorów.	1. Brak planowych działań porządkujących przestrzeń i środowisko.	1. Brak napływu ludzi młodych na obszar starej zabudowy. 2. Likwidacja funkcji prestiżowych z obszaru starego miasta.
30	komunikacja społeczna	1. Duża promocja obszarów pod inwestycje 2. Promocja postaw proekologicznych wśród mieszkańców gminy, a w szczególności wśród dzieci		1. Brak spójnego i profesjonalnego programu promocji regionu pod względem turystycznym		1. Wykorzystanie potencjału mediów dla polepszenia komunikacji społecznej i wiedzy obywatelskiej 2. Pozyskanie dodatkowych środków finansowych na			

		i młodzieży, identyfikacja z funkcją ekologiczną 1. Rozwinięta sieć mediów lokalnych.			rozwój i promocję gminy 3. Możliwość promowania gminy jako miejsca czystego ekologicznie 4. Organizowanie imprez kulturalno-artystycznych			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

13. Wytyczne strategii rozwoju województwa

Podstawa: Uchwała nr XLII/628/2001 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 listopada 2001 r.

- 1) Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia,
- 2) Stworzenie warunków do trwałego i efektywnego generowania miejsc pracy,
- 3) Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców,
- 4) Uzyskanie wysokiego poziomu obsługi mieszkańców dotyczących usług publicznych,
- 5) Tworzenie klimatu dla samoorganizacji społecznej,
- 6) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i perspektyw na przyszłość,
- 7) Konsekwentna restrukturyzacja gospodarki w kierunku zwiększania udziału przemysłów nowoczesnych technologii, a także specjalistycznych usług,
- 8) Rozwój i uelastycznienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców oraz wzrost ich aktywności gospodarczej,
- 9) Scalenie społeczne i gospodarcze całego regionu, przy uwzględnieniu jego wewnętrznego zróżnicowania i specjalizacji układów subregionalnych,
- 10) Harmonijny rozwój sieci osadniczej,
- 11) Przygotowanie głównych ośrodków miejskich do pełnienia funkcji biegunów rozwoju,
- 12) Wzmacnianie tożsamości regionalnej,
- 13) Zachowanie układu urbanistycznego i form jednostek sieci osadniczej potwierdzających tożsamość regionalną Wielkopolski,
- 14) Harmonijny rozwój układów miast i wsi,
- 15) Promocja jednostek systemu osadniczego,
- 16) Pobudzanie lokalnych inicjatyw i przedsiębiorczości,
- 17) Realizacja usług ponadlokalnych,
- 18) Podniesienie poziomu wyposażenia w instytucje otoczenia biznesu,
- 19) Dozbrojenie terenów w infrastrukturę techniczną,
- 20) Poprawa stanu technicznego dróg oraz dostosowanie ich parametrów do wymaganej klasy.

14. Wytyczne planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

1) Tworzenie warunków do współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego,

2) Zachowanie dziedzictwa kulturowego i wpisanie go w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz.

3) Tworzenie wielofunkcyjnych struktur przestrzennych (przełamywanie monofunkcyjności), dążenie do dalszej intensyfikacji rozwoju najbardziej aktywnych gospodarczo obszarów z równoczesnym przełamywaniem impasu gospodarczego obszarów wymagających aktywizacji.

4) Redukcja napięć i konfliktów w funkcjonowaniu struktur przestrzennych

a) na styku infrastruktura techniczna – osadnictwo poprzez:

- projektowanie zabudowy mieszkaniowej i obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi poza strefami uciążliwości dróg i linii kolejowych,
- realizację obwodnic drogowych przede wszystkim miast i miejscowości, w których występują duże utrudnienia ruchu,
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszary zabytkowych układów staromiejskich.
- koncentrację zainwestowania w obrębie jednostek osadniczych położonych przy drogach wojewódzkich i – w miarę możliwości – nie obudowywanie ich,
- rozwój przestrzenny jednostek osadniczych do istniejących i projektowanych obwodnic drogowych i nie przekraczanie ich z zainwestowaniem,
- wprowadzenie ekranów naturalnych lub – jeśli to niemożliwe – sztucznych, głównie w miejscach gdzie zabudowa mieszkaniowa lub obiekty podlegające szczególnej ochronie znajdują się w obrębie stref uciążliwości dróg publicznych i linii kolejowych,

b) na styku środowisko przyrodnicze – osadnictwo poprzez:

- realizację oczyszczalni ścieków i rozbudowę istniejących oczyszczalni przede wszystkim:
  - na obszarach zlewni wskazanych do ochrony,
  - na obszarach najwyższej i wysokiej ochrony głównego zbiornika wód podziemnych,sukcesywne wprowadzanie dla celów grzewczych paliw technologii o najmniejszej uciążliwości dla środowiska;

5) Poprawa ładu przestrzennego

Tworzenie ładu przestrzennego dokonuje się w trakcie formułowania zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. W Planie województwa określone zostały tylko generalne zasady, których przestrzeganie wpłynie na poprawę ładu przestrzennego. Dla powiatu śremskiego są to następujące zasady:

a) zasady kształtowania przestrzeni miejskiej:

- ochrona dziedzictwa kulturowego, tożsamości i tradycyjnych elementów środowiska miejskiego, takich jak: zabytkowe dzielnice, budynki, dominanty przestrzenne, panoramy, tereny zielone i tereny otwarte; respektowanie zaleceń wynikających z przepisów ochronnych i poszerzanie zakresu ochrony prawnej,
- zabezpieczenie na obszarze śródmieść terenów pod inwestycje publiczne,
- planistyczne przygotowanie oferty terenów dla mieszkańców o różnym stopniu zamożności (dotyczy to zarówno terenów mieszkaniowych jak i przeznaczonych pod usługi i działalność gospodarczą),
- zapewnienie sprawnego transportu publicznego oraz wprowadzenie ułatwień w ruchu pieszym i rowerowym, optymalizowanie sieci ulic (realizacja nowych ulic, segregacja ruchu),
- harmonijne rozwijanie przestrzeni publicznych – ulic i placów; uwzględnianie takich elementów jak: skwery, parki, aleje, ogrody; wyznaczenie miejsc pod parkingi strategiczne,
- utrzymywanie terenów biologicznie czynnych poprzez formowanie korytarzy zieleni penetrujących miasto oraz narzucanie odpowiednich standardów wykorzystania terenu pod inwestycje,
- wykorzystanie atutów wynikających z ukształtowania terenu, osi widokowych, dominant przestrzennych, panoram,
- w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podnoszenie wymogów architektonicznych w stosunku do obiektów realizowanych na obszarach śródmieść oraz w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych,
- podejmowanie opracowań dotyczących rewaloryzowania zabytkowych dzielnic, rehabilitowania „blokowisk”;

Śrem, jako miasto powiatowe, **będzie centrum aktywizacji życia o znaczeniu subregionalnym, wyznaczonym na miejsce koncentracji usług i urządzeń ponadpodstawowych dla obsługi mieszkańców powiatu**

(ewentualnie sąsiednich powiatów lub gmin) w zakresie szkolnictwa średniego, kultury, opieki zdrowotnej i społecznej, sportu itp. Jego bezpośrednie oddziaływanie obejmuje obszar 4 gmin z miejskimi ośrodkami w Dolsku i Książu Wlkp. oraz z wiejskim ośrodkiem gminnym w Brodnicy.

Wszystkie ww ośrodki oraz sam Śrem zaliczone zostały do ośrodków wielofunkcyjnych i jako takie winny być kształtowane w perspektywie, zapewniając rozwój funkcji administracyjnej, usługowej i produkcyjnej oraz mieszkaniowej z zapleczem rekreacyjno-sportowym.

15. Wytyczne projektu strategii rozwoju gminy

Cele niezbędne do realizacji w gminie:

Obszar – Gospodarka

1. Trwały rozwój infrastruktury technicznej, a także wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.
2. Promowanie potencjału gospodarczego gminy i oferty inwestycyjnej dla nowych przedsięwzięć gospodarczych oraz konkurencyjności lokalnej gospodarki dla zapewnienia trwałości jej rozwoju.
3. Podniesienie kompetencji pracowniczych prowadzące do trwałego obniżenia stopy bezrobocia w Gminie.
4. Opracowanie programu współpracy samorządów i wykorzystanie potencjału stowarzyszenia Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości.

Obszar - Przestrzeń i Środowisko

1. Zapewnienie planistycznych podstaw dla zrównoważonego rozwoju gminy, zapewniając ochronę i racjonalne korzystanie z walorów lokalnego środowiska.
2. Zapewnienie trwałych warunków dla rozbudowy i modernizacji infrastruktury chroniącej środowisko, w szczególności zasoby wodne i powierzchnię ziemi.
3. Zapewnienie jakości środowiska gwarantującej wysoki standard życia mieszkańcom.
4. Pobudzanie rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych gminy.
5. Podniesienie świadomości proekologicznej społeczności lokalnej.
6. Wykorzystanie pomników przyrody do rozwoju działalności rekreacyjno-usługowej (Warta, park, jezioro).
7. Oznakowanie dróg dojazdowych do terenów rekreacyjnych.

Obszar – Społeczność

1. Zapewnienie wysokiej jakości i standardu kształcenia oraz dostępności do usług edukacyjnych.
2. Zapewnienie warunków dla rozwoju lokalnej wspólnoty obywatelskiej, opartej na wiedzy, dostępie do informacji i aktywności społecznej mieszkańców.
3. Zapewnienie godziwych socjalnych warunków życia i wypoczynku dla mieszkańców.
4. „Pohamowanie” wpływu najzdolniejszej młodzieży.
5. Działalność marketingowa wśród potencjalnych klientów.

6. Zwalczenie patologii społecznej i utrzymanie bezpieczeństwa obywateli.
7. Osiągnięcie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.
8. Ochrona społeczności przed klęskami żywiołowymi.
9. Wzrost poziomu dochodów na 1 mieszkańca w Gminie.

16. Wytyczne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Podstawa: Uchwała Rady Miejskiej w Śremie Nr 169/XVI/99 z dnia 2 grudnia 1999 r.

W okresie powojennym miasto Śrem w swym obrysie historycznym zdołało zachować główne elementy swego planu i sylwety w stanie stosunkowo nie zmienionym. Wszelkie działania urbanistyczne związane z budową wielkiej odlewni i osiedli - blokowisk miały miejsce niejako poza miastem, na jego południowo - zachodnich obrzeżach. Zgodzić należy się z autorami wcześniejszych studiów, że sylweta miasta najefektowniej prezentuje się w widoku od strony południowo - wschodniej z okolic tzw. „Żydowskich Gór” oraz z lewego, wysokiego brzegu Warty z ulic Nadbrzeżnej i Kolejowej. Dlatego w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej Śremu nie należy wznosić takich budynków, które ze względu na swoje gabaryty lub agresywną architekturę mogłyby niekorzystnie wpłynąć na te dalekie panoramy.

20. Panorama Śremu z brzegu Warty

21. Panorama miasta.

Głównym elementem, który w istotny sposób zakłócił czytelność historycznego układu przestrzennego miasta stało się wytyczenie trasy przelotowej - obecnej ulicy Piłsudskiego. Z racji na wymaganą szerokość ulicy wyburzono częściowo starą zabudowę. Trasa ta zdecydowanie rozgraniczyła śródmieście od południowej części miasta, dzielnice dotąd silnie zintegrowane. To z kolei bezpośrednio wpłynęło na degradację przestrzenną południowo - zachodniej strony miasta, czyli okolic Starego Rynku.

22. Widoki ulicy Piłsudskiego

Estakada prowadząca na nowy most na rzece zeszpeciła ponadto otoczenie zabytkowego kościoła Świętego Ducha. O ile zrozumiałym jest fakt wyprowadzenia części ruchu kołowego z centrum, o tyle konieczne jest przeniesienie drogi tranzytowej poza miasto bardziej na południe, tak by omijała ona miasto i dochodziła na przykład do szlaku wrocławskiego w okolicy Wójtostwa. Natomiast **ulicy Piłsudskiego należy przywrócić śródmiejski charakter. Służyć temu może uzupełnienie frontowej zabudowy ulic do niej prostopadłych oraz stworzenie po jej stronie północnej obiektów usługowych, handlowych, ewentualnie niewielkich skwerów i miejsc parkingowych.** Jednak ze stanowiska konserwatorskiego niedopuszczalne jest scalanie parcel, a wszelka zabudowa przy zachowaniu pierwotnego podziału działek nie powinna tworzyć w tym miejscu zwartej pierzei. Tak samo nie powinno się tworzyć w tym miejscu zadrzewień w formie alei, które mogą podkreślać rozgraniczający charakter trasy. **Takie potraktowanie tej przestrzeni ma szansę przyczynić się do ponownego scalenia miasta. Podobnie można by zagospodarować okolice Starego Rynku.** Tu szczególnie ważne jest zagospodarowanie ulicy Piaskowej połączonej z ulicą Targową jako drogi prowadzącej do atrakcyjnego miejsca, jakim jest okolica kościoła Świętego Ducha, i dalej ulicą Kościuszki - dawnym traktem od przeprawy w kierunku rynku - obecnego Placu 20 Października.

Szczegółnej uwagi wymaga także zagospodarowanie nadbrzeżnej dzielnicy - ulic Ks. Popiełuszki, Ogrodowej i sąsiednich. Należy przy tym pamiętać o ochronie dawnych budynków przemysłowych, które świadczą o swoistym charakterze tej dzielnicy. Niestety w powszechnym mniemaniu stale jeszcze niedocenia się walorów estetycznych i znaczenia historycznego tego typu architektury. Z zagadnieniem uregulowania tej części miasta wiąże się także problem tylnej zabudowy bloków przyrynkowych i pierzei ulic. W większości zabudowa ta pozostaje w bardzo złym stanie. Fakt, że oficyny i niektóre dobudówki są integralną częścią zabytkowych budynków frontowych wymaga podejmowania rozważnych działań porządkowych i rewaloryzacyjnych. Na obszarze Starego Miasta (ul. Mickiewicza i Powstańców Wlkp.) nie należy planować nowych zespołów budynków.

Powinno ono zachować charakter przestrzeni swobodnie zabudowanej z dużą ilością zieleni.

Bardziej ogólną kwestią jest sprawa nawierzchni dróg. Wskazane jest zachowanie, a gdzie jest to konieczne - wyremontowanie, lub nawet przywrócenie nawierzchni brukowych. Do niedawna niedoceniane i usuwane z zaułków starych miast bruki, teraz ponownie się w nich pojawiają, przywracając im niepowtarzalny, zabytkowy klimat.

Wytyczne dotyczące miasta Śrem

- W obrębie strefy ochrony konserwatorskiej m. Śrem nie należy wznosić budynków, które ze względu na swoje gabaryty lub agresywną architekturę mogłyby wpłynąć niekorzystnie na panoramy miasta;
- Historyczna zabudowa śródmiejska powinna podlegać stopniowej rewaloryzacji i modernizacji, także uzupełnieniu, po uprzednim porządkowaniu całych kwartałów;
- Obecnej ulicy Piłsudskiego należy przywrócić śródmiejski charakter między innymi poprzez uzupełnienie frontowej zabudowy ulic do niej prostopadłych; wszelka zabudowa powinna zachować dotychczasowy podział parcel;
- Zagospodarowanie ul. Piłsudskiego oraz okolic Starego Rynku, w tym ulic Piaskowej i Targowej powinno prowadzić do scalenia północnej i południowej części starego śródmieścia;
- Rozważnych działań porządkowych i rewaloryzacyjnych wymaga tzw. dzielnica nadbrzeżna – okolice ulic Ks. Popiełuszki, Ogrodowej i sąsiednich, kryjące pewien potencjał wolnej przestrzeni; należy przy tym otoczyć ochroną ważniejsze budynki przemysłowe (świadczące o szczególnym charakterze tej części miasta), które obok dotychczasowych funkcji mogą pełnić wszelkie funkcje usługowe;
- Tam gdzie to jeszcze możliwe należy zachować nawierzchnie brukowe ulic, w dalszej perspektywie należy rozważyć celowość przywracania takich nawierzchni, jak również oświetlenia i zieleni.

W studium przyjęto dwa generalne kierunki rozwoju usług:

- rozwój usług ponadlokalnych, związanych z powiatową rangą miasta,
- realizację zasady równego dostępu do usług podstawowych, bytowych dla wszystkich mieszkańców gminy.

Rozwój przestrzenny tej sfery dotyczyć będzie:

- przygotowania różnorodnej oferty nowych terenów dla usług ponadlokalnych w mieście (dla ośrodków administracyjno – usługowych, centrum finansowo – usługowego),
- przekształceń jakościowych dotychczasowych obiektów usługowych poprzez, poprawę wystroju architektoniczno – plastycznego droga

modernizacji i remontów oraz zastosowanie różnorodnych ułatwień dla klientów,

- stwarzanie sprzyjających warunków lub pewnych ograniczeń (poprzez stosowne zapisy planów miejscowych) dla rozwoju usług komercyjnych, a tym samym sterowanie ich rozwojem zgodnie z występującym zapotrzebowaniem lub interesem gminy.

Realizacja zasady równego dostępu mieszkańców do usług bytowych powinna odbywać się poprzez:

- niwelowanie różnic w wyposażeniu w usługi handlu, gastronomii, rzemiosła usługowego, kultury i sportu poszczególnych wsi i części miasta,
- realizację zakładanej sieci placówek oświatowych – szkół podstawowych, gimnazjum i przedszkoli, zgodnie z występującą strukturą demograficzną, przy czym należy pamiętać, że za 5 – 10 lat może wystąpić wtórny wyż demograficzny (dzieci obecnego wyżu demograficznego z lat 1976 – 1985).

Idei organizacji usług służy zaproponowana w studium następująca hierarchia ośrodków usługowych w mieście:

- C1 - tereny głównego centrum miasta - historyczne śródmieście, skupiające wszystkie prestiżowe usługi ogólnomiejskie i ponadlokalne związane z powiatową i regionalną funkcją Śremu,
- C2 - tereny nowego centrum administracyjno – usługowego w rejonie ulic Grunwaldzka – Kilińskiego, głównie dla usług kultury i administracji,
- C3 - tereny usług podstawowych – osiedlowych, wyznaczone centralnie w stosunku do mieszkaniowych terenów rozwojowych miasta, o promieniu obsługi około 500 m.

Główne centrum miasta – historyczne śródmieście, pełnić będzie nadrzędną rolę polegającą na centralizowaniu struktury miejskiej, tworzeniu więzi społecznych, tworzeniu wizytówki miasta – jego obrazu i nastroju jako centrum ogólnomiejskie z przeważającym udziałem lokowania usług centrotwórczych

Obszary C1 i C2 zajmujące centralne części miasta prawo- i lewobrzeżnego skupiają usługi ogólnomiejskie, z których korzystają mieszkańcy miasta, powiatu i regionu. Pełnią one także rolę lokalnych ośrodków usługowych dla mieszkańców danego obszaru.

17. Wytyczne Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Śrem.

Podstawa: Uchwała Rady Miejskiej w Śremie Nr 203/XXVII/04 z dnia 29 czerwca 2004 r.

Wobec zidentyfikowanych problemów w obszarze funkcjonowania gminy podejmowane będą działania zmierzające do ich usuwania bądź łagodzenia ich skutków takie jak :

1. Budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków :
  - sieci kanalizacyjne, w tym podłączenie do sieci indywidualnych użytkowników,
  - sieci kanalizacji deszczowej,
  - inne urządzenia do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków.
2. Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę i poboru wody :
  - sieci wodociągowe,
  - ujęcia wody (w tym ochrona ujęć i źródeł wody pitnej),
  - stacje uzdatniania wody,
3. Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w energię alternatywną:
  - lokalne systemy pozyskiwania energii z alternatywnych źródeł (w szczególności energia uzyskiwana z wykorzystania biomasy),
  - zastosowanie domieszki wierzby energetycznej do paliwa stałego w elektrociepłowni.
4. Budowa lub modernizacja dróg gminnych o znaczeniu lokalnym :
  - drogi gminne,
  - chodniki, parkingi i place.
5. Gospodarka odpadami stałymi :
  - budowa, modernizacja i rekultywacja składowisk odpadów stałych,
  - likwidacja dzikich wysypisk,
  - kompleksowe systemy zagospodarowania odpadów na poziomie lokalnym, obejmujące m.in. odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskiwanie surowców wtórnych, recykling, kompostowanie odpadów organicznych, itp.

6. Kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje:
  - projekty kompleksowego uzbrojenia terenu przeznaczonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod działalność gospodarczą – uzbrojenie związane z dostarczeniem podstawowych mediów – kanalizacji, wodociągu, dróg i ulic, instalacji elektrycznych, gazowych itp.
7. Budowa, rozbudowa i modernizacja lokalnej bazy kulturalnej, sportowej i turystycznej:
  - infrastruktura służąca rozwojowi aktywnych form wypoczynku,
  - infrastruktura noclegowa, gastronomiczna, informacyjno-recepcyjna i inna infrastruktura turystyczna,
  - systemy informacji kulturalnej i turystycznej,
  - infrastruktura kultury i sportu (zaplecze kulturalne, sportowe i rozrywkowe – sala kinowo-koncertowa, sala sportowa itp.),
  - projekty polegające na restauracji i rewitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego,
  - systemy zabezpieczeń obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń (np. pożary, włamania, itp.).
8. Wspieranie przedsiębiorczości :
  - rozbudowa i modernizacja obiektów, w których zlokalizowane będą inkubatory przedsiębiorczości,
  - przystosowanie obiektów budowlanych do pełnienia funkcji inkubatorów przedsiębiorczości, centrum innowacyjno-wdrożeniowego.

18. Polityka komunikacji społecznej

Polityka informacyjna realizowana jest w trzech zasadniczych obszarach:

1. zbieranie informacji:

- a) monitoring prasowy,
- b) tworzenie zasobu informacyjnego gminy (www.srem.pl, BIP).

2. przekazywanie informacji:

- a) oficjalne komunikaty i ogłoszenia w mediach,
- b) informator o wydarzeniach kulturalnych w gminie,
- c) konferencje prasowe dla dziennikarzy,
- d) biuletyny informacyjne wydawane przez gminę,
- e) raporty i sprawozdania generowane przez organizację, jej jednostki organizacyjne,
- f) konferencje, seminaria, spotkania, zebrania,
- g) formalna korespondencja z instytucjami i mieszkańcami,
- h) wywiady Burmistrza i informacje w środkach masowego przekazu.

3. wymiana opinii / dialog ze społeczeństwem:

- a) formalne badania sondażowe klientów (Badanie Opinii Klienta),
- b) debaty publiczne i telewizyjne, czaty internetowe,
- e) akcje społeczne, kulturalne, sportowe, imprezy.

Organizowanie i kontrolowanie wewnętrznego i zewnętrznego przepływu informacji czyli ich zbierania, wypływu i wymiany odbywa się głównie w sferze „public relations” i media „relations”.

PUBLIC RELATIONS

Istotą działań public relations jest tworzenie, rozszerzanie i utrwalanie zaufania do działalności gminy oraz kształtowanie pozytywnej atmosfery wokół przedsięwzięć przez nią realizowanych i podejmowanych inicjatyw.

Zadania public relations polegają na:

- **informowaniu**, czyli upowszechnianiu wiedzy dotyczącej działalności władz samorządowych oraz funkcjonowania gminy. Proponowana jest otwartość informacyjna ze strony władz lokalnych, co umożliwi przełamywanie bariery między samorządem a mieszkańcami, a w efekcie zdobycie zaufania społecznego dla władz i podejmowanych przez nie decyzji,

W przypadku Lokalnego Programu Rewitalizacji społeczeństwo informowane było za pomocą strony internetowej, wiadomości w prasie lokalnej oraz w gablotach Urzędu Miejskiego.

- **organizowaniu i utrzymywaniu kontaktów** ze społecznością lokalną i otoczeniem Urzędu Miejskiego. Najważniejszymi adresatami będą tu: organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, inwestorzy, środowiska

biznesu a także przedstawiciele społeczności lokalnej będący tzw. liderami opinii,

Przygotowując LPR zbierane były opinie i projekty wśród różnych organizacji w gminie, były to m.in. Śremskie Forum Spółdzielców, Fundacja na Rzecz Rewaloryzacji Miasta Śrem, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. H. Świącickiego, Liceum Ogólnokształcące im. Gen. J Wybickiego w Śremie, parafie kościelne, Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości. W ramach konsultacji odbywały się spotkania z przedstawicielami ww. instytucji.

- **edukowaniu**, czyli podnoszeniu świadomości mieszkańców na temat założeń i uwarunkowań związanych z realizacją polityki lokalnej. Właściwe tej funkcji będą społeczne kampanie informacyjne o charakterze wyprzedzającym a nie reaktywnym,

Ulotki informujące o przygotowywanym LPR rozpowszechniane były wśród mieszkańców za pośrednictwem Poczty Polskiej. W witrynach sklepowych również umieszczono informacje o programie i istocie rewitalizacji.

- **perswadowaniu**, czyli przekonywaniu opinii publicznej do akceptacji planów, projektów, decyzji podejmowanych przez władze lokalne.

Program został wyłożony do publicznego wglądu, mieszkańcy mieli możliwość dawania propozycji projektów, które mogą zostać zrealizowane w ramach działań rewitalizacyjnych.

MEDIA RELATIONS

Zadania media relations będą miały na celu wykorzystanie wpływu masmediów na kształtowanie opinii publicznej. Obejmą współpracę z lokalną prasą, telewizją, właściwymi z uwagi na zasięg stacjami radiowymi oraz Internet.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami – inspektor ds. informacji i promocji na bieżąco informowała o postępach w pracach nad LPR, w ramach cotygodniowych konferencji prasowych oraz doraźnych briefingów prasowych, udzielała również wszelkich odpowiedzi na zapytania mediów.

Najważniejsze projekty w ramach rewitalizacji były konsultowane z mieszkańcami. Najszerzej dyskutowany był projekt rewitalizacji Placu 20 Października, w spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele kupców, taksówkarzy, mieszkańcy najbliższej okolicy. Przez cały okres prac nad projektem placu (ok. 1 rok) przyjmowane były uwagi od mieszkańców.

W ramach realizacji programu został powołany zespół roboczy Urzędu Miejskiego. Spotkania zespołu odbywały się raz w tygodniu. Przy

realizacji programu prowadzone były konsultacje ze wszystkimi pionami Urzędu, pracownicy wszystkich pionów dostarczali potrzebne dane.

Do współpracy w tworzeniu programu zostały zaproszone instytucje publiczne, od których gmina otrzymała niezbędne informacje:

- dane dotyczące bezrobocia – Powiatowy Urząd Pracy,
- dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego – Komenda Powiatowa – Policji,
- dane dotyczące turystyki – Śremski Ośrodek Wspierania Małej – Przedsiębiorczości,
- dane dotyczące zasobów kulturowych – Śremski Ośrodek Kultury, Wojewódzki Konserwator Zabytków.

18.1. Sposób monitorowania i oceny.

System monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Monitorowanie programu odbywać się będzie poprzez raportowanie kierowników poszczególnych projektów, w okresach zgodnych ze sprawozdawczością realizowaną przez gminę.

Sposoby oceny planu rozwoju

Ocena ex-ante

Celem oceny *ex-ante* było dostarczenie informacji dla przygotowania planu, co przedstawiono w części uwarunkowania (sytuacja wyjściowa - wykorzystano materiały GUS, raporty o stanie gminy i środowiska, studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego oraz dane statystyczne dostarczone przez PUP i Komendę Powiatową Policji). Na tej podstawie wskazano główne problemy poszczególnych sfer życia społeczno-gospodarczego gminy.

Ocena ex-post

Na podstawie już zaproponowanych wskaźników osiągnięć, ocena *ex - post* obejmie stopień i sposób wykorzystania środków, skuteczność i wydajność pomocy oraz jej oddziaływanie. Ocena obejmuje czynniki przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania, jak również osiągnięcia i rezultaty, w tym ich trwałość. Wyniki oceny zostaną udostępnione opinii publicznej.

Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Możliwe jest również włączenie w realizację planu sektora prywatnego i organizacji pozarządowych. Odbywać się to będzie w drodze partnerstwa

publiczno-prywatnego w dotychczas wykorzystywanych formach współpracy. Po wdrożeniu nowej ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym stworzone zostaną również możliwości włączenia sektora prywatnego w realizację planu w nowych formułach.

Public relations

Dla potrzeb rozwoju komunikacji społecznej przewiduje się okresowe publikacje na temat Lokalnego Programu Rewitalizacji w lokalnych mediach, jak również publikację raportów :

- w roku 2005 - Raport o stanie środowiska
- w roku 2006 - Raport o stanie gminy - wyzwanie przyszłości.

Aby utrzymać dobrą komunikację bieżącą kontynuowane będą obecne formy przekazu:

- publikowanie informacji bieżących na stronie internetowej gminy,
- cotygodniowe konferencje prasowe,
- wywiady w telewizji lokalnej co dwa tygodnie,
- chat internetowy co kwartał,
- debaty w telewizji lokalnej na ważne tematy dla gminy,
- okresowe publikacje prasowe ważnych informacji w skondensowanej formie (projekt budżetu, sprawozdanie budżetowe, dane o rozwoju gminy itd.).

Gmina Śrem przysąpiła do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla obszaru starego miasta. W programie chcemy zamieścić projekty na które pomysły pojawiły się już kilka lat temu m. in. : projekt renowacji Placu 20 Października, modernizacja kina "Słońce", renowacja kościoła pofranciszkańskiego, projekt zagospodarowania konwiktu na cele społeczne, stworzenie centrum informacji turystycznej, renowacja sali sportowej "Bazar". Są to zadania możliwe do zrealizowania w najbliższych latach. Planujemy opracowanie listy zadań możliwych do zrealizowania w dłuższej perspektywie czasu. Pomysłami, które również już wielokrotnie były omawiane, są m. in. zagospodarowanie terenu nabrzeża Warty na funkcje rekreacyjne - przystań rzeczna, bulwar pieszy ze ścieżką rowerową, przebudowa skrzyżowań przy ul. Kilińskiego.

Pragniemy, by cała społeczność Śremu i gminy włączyła się w proces tworzenia kompleksowego programu rewitalizacji. Naszym celem jest zwiększenie aktywności gospodarczej i społecznej mieszkańców, wykorzystanie potencjału turystycznego Śremu, poprawa warunków życia, porządkowanie tkanki urbanistycznej miasta poprzez zagospodarowanie pustych przestrzeni, poprawa funkcjonalności struktury ruchu kołowego oraz pieszego.

Czekamy na państwa pomysły dotyczące wszelkich aspektów rewitalizacji, czekamy również na konkretne programy, które mogłyby zostać włączone do Lokalnego Programu Rewitalizacji. Propozycje można składać w formie pisemnej w biurze obsługi klienta w Urzędzie Miejskim z dopiskiem "REWITALIZACJA" do dnia 16 maja 2005r. Wyłożenie programu do wglądu nastąpi 23 maja 2005r. w pokoju nr 15.

Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji ma na celu określenie polityki przestrzennej i społecznej gminy w zakresie działań wymagających odnowy. Obszar wyznaczony w programie obejmuje strefę ochrony konserwatorskiej oraz tereny PKP. Został on wyznaczony dla realizacji najpilniejszych zadań w gminie. Gmina chce ubiegać się o środki ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego w ramach działania dotyczącego rewitalizacji. Każde zadanie, na które chcemy uzyskać fundusze, musi zostać ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji. O fundusze w ramach działania dot. rewitalizacji mogą ubiegać się m. in. instytucje publiczne, spółdzielnie oraz wspólnoty mieszkaniowe. Należy jednak pamiętać, że dotacje można otrzymać na działania wpływające na tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój gospodarczy zaniedbanych dzielnic miasta, wzrost aktywności społecznej mieszkańców. W ramach ZPORR nie można ubiegać się o dotacje na funkcje mieszkaniowe, konieczne jest jednak ujęcie w wszystkich aspektach rewitalizacji, tak by program był kompleksowy, obejmował wszystkie dziedziny życia. Tylko takie programy będą wysoko oceniane przy rozdziałaniu środków ZPORR. Szczegóły dot. możliwości uzyskania dotacji znajdują się na stronie internetowej ZPORR.

www.zporr.gov.pl

Szczegółowe warunki informacji udzielają:

Urząd Miejski

Plac Główny 1, 63-100 Śrem

Ze spój Planowania Przestrzennego

Pl. 20 Października 1, 63-100 Śrem

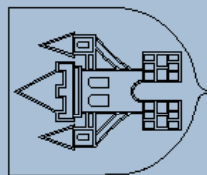
tel. (061) 28-35-225 wew. 131, fax (061) 28-35-337

Adres e-mail: umiej@skp.śrem.pl

Strona w Internecie: ww.w.srem.pl

ZPORR
Zintegrowany Program
Operacyjny Rozwoju Regionalnego

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA OBSZARU MIASTA ŚREM

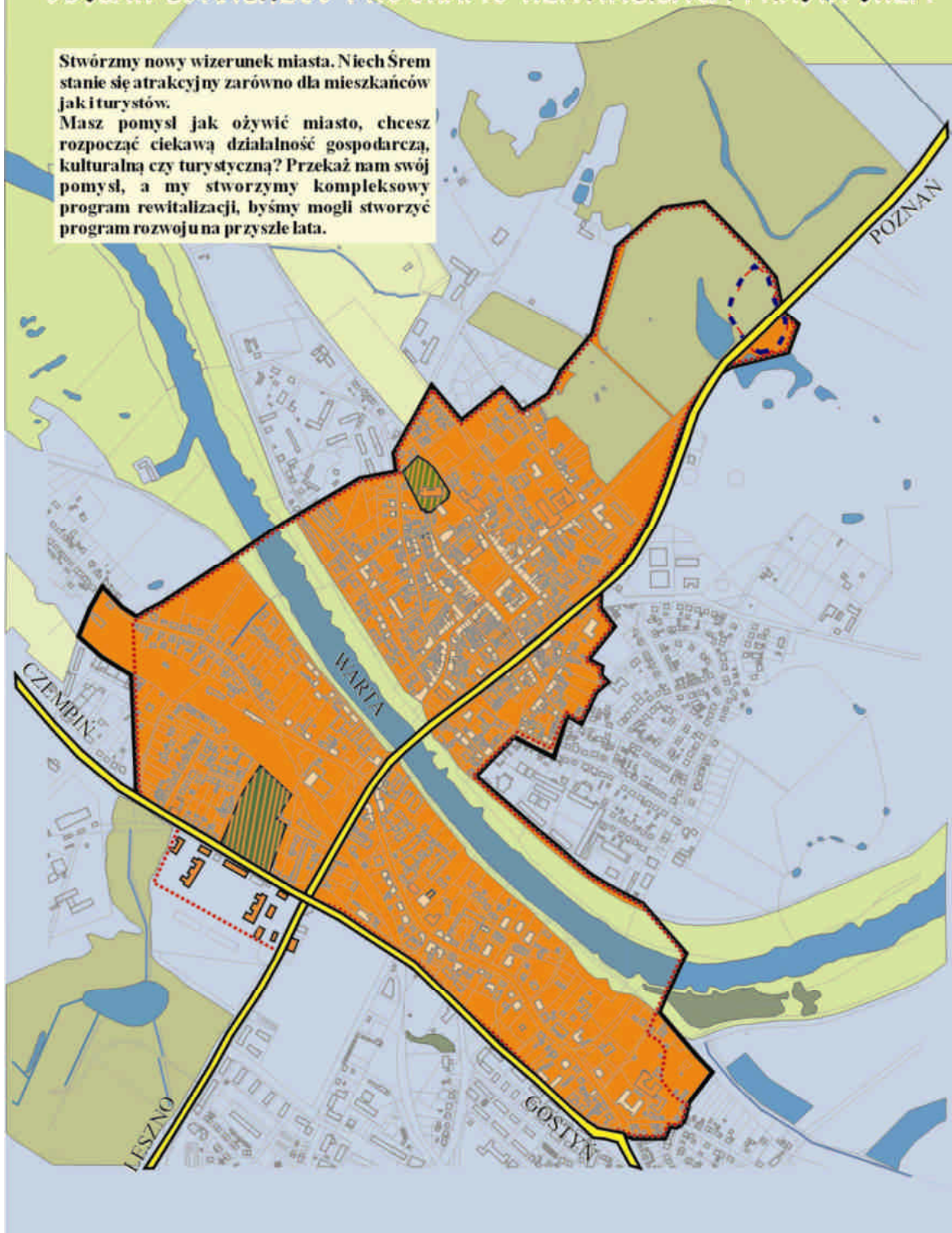

Szanse na poprawę wizerunku
i rozwoju naszego miasta

OBSZAR LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA ŚREM

Stwórzmy nowy wizerunek miasta. Niech Śrem stanie się atrakcyjny zarówno dla mieszkańców jak i turystów.

Masz pomysł jak ożywić miasto, chcesz rozpocząć ciekawą działalność gospodarczą, kulturalną czy turystyczną? Przekaż nam swój pomysł, a my stworzymy kompleksowy program rewitalizacji, byśmy mogli stworzyć program rozwoju na przyszłe lata.

24. Folder strona 2.

19. Realizacja programu „Bezpieczne miasto”

- 1) Ograniczenie sprzedaży nieletnim oraz używania przez nich artykułów pirotechnicznych.
- 2) Ograniczenie prowadzenia handlu okrężnego na jezdniach, aby zapobiec zakłóceniom płynności ruchu drogowego.
- 3) Poprawa sytuacji sanitarnej w gminie.
- 4) Nałożenie na właścicieli obowiązku sprzątnięcia nieczystości stałych pozostawianych przez psy oraz prowadzenia psów niebezpiecznych, agresywnych oraz o wysokości w kłębie powyżej 30 cm w kagańcu.
- 5) Wprowadzenie obowiązku elektronicznego znakowania psów.
- 6) Wprowadzenie zakazu spożywania napojów alkoholowych na jednym z placów, w jednym parku oraz na 17 ulicach w mieście.
- 7) Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez przebudowę oraz wyznaczenie ścieżek spacerowo – rowerowych i pieszo – rowerowych, na obszarze całego miasta wprowadzono udogodnienia w poruszaniu się osób niepełnosprawnych.
- 8) Poprawa stanu istniejących dróg, modernizacja oświetlenia ulicznego,
- 9) Budowa boisk sportowych.
- 10) Wylimitowano postój pojazdów ciężarowych o ciężarze ponad 3,5 t na ulicach miasta, wyznaczono odpowiednie parkingi w innych miejscach.
- 11) Utrzymanie komunikacji miejskiej usprawniającej ruch pieszy.
- 12) Przebudowa skrzyżowania ulic Kilińskiego i Grunwaldzkiej, budowa obwodnicy w celu poprawy ruchu tranzytowego.
- 13) Uruchomienie systemu monitorowania specjalnymi kamerami miejsc najbardziej niebezpiecznych.
- 14) „Sąsiedzki Program Przeciwdziałania Przestępczości” – przejęcie współodpowiedzialności za stan bezpieczeństwa i porządku publicznego.

20. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2005 r.

Podstawa: Uchwała Rady Miejskiej w Śremie Nr 234/XXXII/04 z dnia 2 grudnia 2004 r

W celu zrealizowania zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją osób uzależnionych od alkoholu, gminny program obejmuje:

1) działalność Przychodni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Śremie:

- a) pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych od alkoholu,
- b) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i terapeutycznej,
- c) prowadzenie młodzieżowej grupy socjoterapeutycznej,
- d) organizowanie szkoleń dla nauczycieli i młodzieży szkolnej gminy Śrem z zakresu profilaktyki uzależnień,
- e) prowadzenie telefonu zaufania,
- f) współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Śremie oraz organizacjami społecznymi w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz występowaniu przemocy w rodzinie.

2) działalność Biura Obywatelskiej Pomocy Prawnej:

- a) udzielanie porad prawnych w zakresie pomocy społecznej osobom współuzależnionym – zwłaszcza ofiarom przemocy w rodzinie,
- b) pomoc ofiarom przemocy w rodzinie oraz osobom współuzależnionym w przygotowaniu pism związanych ze zgłoszeniem do odpowiednich organów spraw dotyczących przemocy.

3) prowadzenie kuchni społecznej dla osób, które własnym staraniem nie mogą zapewnić sobie wyżywienia, zwłaszcza tych, u których wystąpiła duża degradacja społeczna lub dotkniętych problemem uzależnienia – realizacja zadania przez Polski Komitet Pomocy Społecznej w Śremie poprzez:

- a) prowadzenie jadłodajni,
  - b) przygotowywanie i wydawanie gorących posiłków i suchego prowiantu dla osób korzystających z kuchni społecznej.
- 4) organizację dożywiania dla dzieci i rodzin wymagających wsparcia, w szczególności tych, w których występują problemy uzależnienia – realizacja zadania przez Towarzystwo Pomocy Potrzebującym im. Brata Alberta „Nadzieja” w Śremie, Parafialny Zespół Caritas przy Parafii p.w. Najświętszego Serca Jezusa w Śremie, Parafialny Zespół Caritas p.w. Błogosławionego Michała Kozala w Śremie.

5) działalność na rzecz osób bezdomnych, zwłaszcza uzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie – realizacja zadania przez Fundację na Rzecz Rewaloryzacji Miasta Śrem poprzez:

a) prowadzenie Hostelu Socjalnego w Nochowiu,

b) utrzymanie Schroniska dla Kobiet w Śremie ul. Dutkiewicza 8a.

6) działalność profilaktyczna skierowana do dzieci i młodzieży:

a) działalność świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem choroby alkoholowej oraz dzieci z grup zwiększonego ryzyka przez Gabinet Psychologiczny Pani Bożeny Maciek – Haściło na osiedlu Jeziorany w Śremie, Parafię Rzymsko-Katolicką p.w. Najświętszego Serca Jezusa w Śremie oraz we wsi Psarskie,

b) organizacja Centrum Integracji Społecznej poprzez prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży na boisku sportowym Szkoły Podstawowej Nr 1 w Śremie przez instruktorów sportowych oraz w kręgielni przy ul. Zamenhofa w Śremie przez Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej SOKÓŁ w Śremie,

c) organizacja wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem choroby alkoholowej,

d) spotkanie świąteczne dzieci z Burmistrzem Śremu.

7) kontynuację inwestycji budowy zaplecza socjalnego na boisku sportowym Szkoły Podstawowej Nr 1 w Śremie, na którym odbywają się pozalekcyjne zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży.

8) wykonanie materiałów informacyjnych, w tym ulotek informacyjnych i kalendarzy dla mieszkańców gminy zawierających telefony kontaktowe oraz adresy punktów świadczenia pomocy dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie.

9) wspieranie podmiotów i grup samopomocowych działających na terenie gminy Śrem, których działalność służy rozwiązywaniu problemów uzależnień, między innymi: dofinansowanie wyjazdów na imprezy sportowe i kulturalne służące utrzymaniu abstynencji, organizowanie turniejów sportowych dla osób trzeźwiejących, zakup broszur informacyjnych i książek o tematyce związanej z profilaktyką uzależnień, partycypowanie w kosztach związanych z wynajmem pomieszczeń dla grup samopomocowych i klubów abstynenckich.

10) działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Śremie, w szczególności:

a) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,

b) kierowanie osób, w stosunku do których toczy się postępowanie, na badanie przez biegłego – specjalisty uzależnień w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia,

- c) prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla mieszkańców gminy Śrem,
- d) przeprowadzanie kontroli w placówkach handlowych i lokalach gastronomicznych.

21. Realizacja program niskiej emisji.

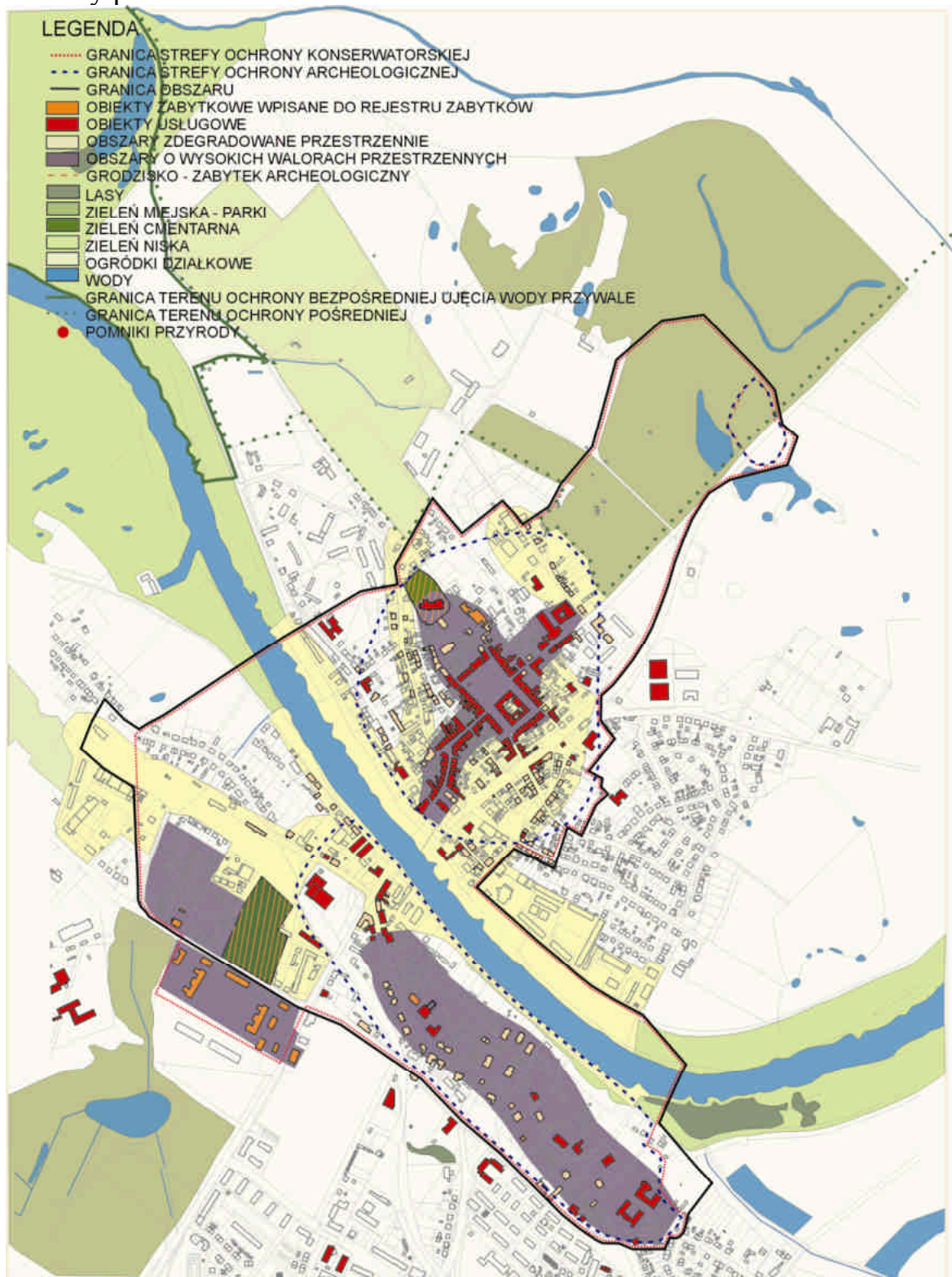
W roku 2002 uchwałą Rady Miejskiej w Śremie wszedł w życie „Program – Niska emisja”. Jego celem było zachęcanie mieszkańców (poprzez udzielanie dotacji) do realizacji zmiany węglowego systemu ogrzewania mieszkań i budynków położonych w prawobrzeżnej części miasta Śremu, na bardziej przyjazne środowisku (elektryczne, olejowe, gazowe). Zmiana systemu ogrzewania przyczynia się do ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń z domowych palenisk oraz powoduje poprawę stanu czystości powietrza, co wpływa korzystnie na warunki zdrowotne, jak i na zjawisko niszczenia elewacji budynków. W 2003 roku zrealizowano 2 umowy w ramach „Programu – Niska emisja”. Z biegiem czasu Program cieszył się coraz większym zainteresowaniem, co spowodowało rozszerzenie obszaru objętego udzielaniem dotacji do granic administracyjnych Śremu (ZARZĄDZENIE NR 220/04 BURMISTRZA ŚREMUM z dnia 5 maja 2004r.).

W roku 2004 wpłynęło do Urzędu Miejskiego w Śremie 15 wniosków o udzielenie dotacji na zmianę ogrzewania z czego 11 zakończyło się podpisaniem umowy. Spośród 15 złożonych wniosków, 5 inwestycji realizowanych było w prawobrzeżnej części miasta Śrem.

Do czerwca 2005 r. wpłynęło 10 wniosków dotyczących „Niskiej emisji”, 5 z prawobrzeżnej części miasta, 4 z ul. Mickiewicza w obszarze LPR.

22. Uzasadnienie wyboru obszaru do rewitalizacji.

Obszar ujęty w Lokalnym Programie Rewitalizacji został wytyczony prawie całkowicie wzdłuż granicy ochrony konserwatorskiej, powiększony o tereny po PKP.

25. Obszar LPR z zaznaczeniem obszarów zdegradowanych.

Jest to obszar, który wymaga prac w jak najbliższym okresie, gdyż poprzez oddziaływanie poszczególnych jego fragmentów całe miasto zyska podstawy do zachęcania dużej liczby inwestorów do realizacji własnych projektów, właściciele prywatni poprzez bliskie sąsiedztwo obiektów i obszarów rewitalizowanych zostaną zachęcani do poprawy jakości własnej przestrzeni.

Na wyznaczonym obszarze jest bardzo **niekorzystna struktura wieku mieszkańców (tab. 10, str. 35)**. Jest tu duży odsetek osób w wieku emerytalnym, bardzo niski odsetek urodzeń. Nie przybywa tu ludzi młodych, chcących zakładać rodziny.

Stale zmniejsza się liczba mieszkańców w obszarze (tab. 9, str. 33), w znacznie szybszym tempie niż wskazuje na to tendencja odpływu mieszkańców na tereny podmiejskie.

Wśród mieszkańców obszaru istnieje bardzo **niekorzystna struktura bezrobocia (tab.18, str. 42, tab. 19, str. 43, tab. 20, str. 43)**. 25 % stanowią ludzie młodzi, poniżej 25 roku życia, 40% bezrobotnych nie posiada wykształcenia, a ponad 10 % wszystkich bezrobotnych posiada wykształcenie jedynie podstawowe. Są to w większości osoby, które nie podejmą już żadnej nauki.

Wiele budynków i terenów w tym obszarze pozostaje niezagospodarowanych, a wyznaczone nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną cieszą się małym zainteresowaniem.

Obszar starej zabudowy w większości pozostaje nie remontowany. Niemal wszystkie budynki pochodzą z przełomu XIX i XX wieku, wyposażone są w przestarzałą infrastrukturę techniczną, nie spełniają wymogów termoizolacyjności. Przy pracach w obiektach zabytkowych nie można dostosować wszystkich wymogów technicznych do obecnie obowiązujących standardów, jednak można znacznie polepszyć ich standard funkcjonalny oraz komfort użytkowy. Remontując budynki w ramach wyznaczonych przez konserwatora zabytków, można znacznie wpłynąć na ich estetykę oraz maksymalnie wydłużyć okres przydatności do użytkowania. Ważnym aspektem jest również zachowanie dziedzictwa kulturowego, podłoża tradycji miasta.

Konieczne jest przywrócenie znaczenia starego miasta w świadomości mieszkańców oraz **ożywienie funkcjonalne zabytkowego centrum**. Sukcesywne remonty i lokalizowanie nowych, ciekawych i niespotykanych w lewobrzeżnej części miasta usług może wpłynąć na rozwój miasta na prawym brzegu i wzrost jego atrakcyjności dla mieszkańców i turystów. Już istniejące szlaki turystyczne mogą zostać wzbogacone o nowe obiekty do zwiedzania.

Ważnym argumentem za rewitalizacją właśnie tego obszaru jest potencjał, jaki tkwi w tkance **zabytkowego układu urbanistycznego miasta**.

Średniowieczny rynek w latach PRL-u przestał być miejscem wyjątkowym, został zapomniany przez młodsze pokolenia. Nie jest już miejscem spotkań.

Śrem może mieć ciekawą wizytówkę o wysokich walorach przestrzennych. Odnowione zabytkowe centrum kulturalno – usługowe podniesie rangę całego miasta.

Korzystne jest lokowanie nowej zabudowy mieszkaniowej na terenach prawobrzeżnego miasta. Może to zapewnić napływ ludzi młodych na te tereny, a co za tym idzie – napływ inwestorów widzących możliwości rozwoju na długi okres czasu. Tereny na obszarze prawobrzeżnego Śremu są uzbrojone, łatwiejszy jest tu dostęp do infrastruktury technicznej niż na terenach porolniczych na obrzeżach miasta.

Rozwój gospodarczy miasta, nastawiony na różnorodność usług może zapobiec odpływowi ludzi młodych i wykształconych do dużych ośrodków miejskich takich jak Poznań. Rozwój starej części miasta ma łączyć w sobie ciekawe **uwarunkowania kulturowe oraz nowoczesne uwarunkowania ekonomiczno-społeczne.**

23. Dotychczasowe działania na opracowywanym obszarze

23.1. Działania gminy (w ostatnim dziesięcioleciu).

- 23.1.1. Opracowanie Studium Uwarunkowań i kierunków Zagospodarowania przestrzennego gminy 1999 r.
- 23.1.2. Przystąpienie do zmiany Studium z uwzględnieniem problemów rewitalizacji 2004 r.
- 23.1.3. Przystąpienie do sporządzenia gminnej ewidencji zabytków 2005 r.
- 23.1.4. Opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszaru prawobrzeżnego miasta:
  - 1) plan miejscowy 221/XXIX/96 (17) – obiekty związane z obsługą komunikacji przy ul. Piłsudskiego, teren wyznaczony pod uprawy ogrodnicze przy ul. Szkolnej,
  - 2) plan miejscowy 170/XVI/99 (41) – tereny istniejącej stacji tankowania pojazdów gazem przy ul. Piłsudskiego, tereny zabudowy handlowo – usługowej przy ul. Piłsudskiego, tereny działalności gospodarczej z uzupełniającą funkcją mieszkaniową przy ul. Szkolnej, tereny zabudowy handlowo – usługowej przy ul. Szkolnej,
  - 3) plan miejscowy 254/XXIV/2000 (50) tereny o podstawowej funkcji mieszkaniowej i uzupełniającej usługowej pomiędzy ulicami Piłsudskiego i Wyszyńskiego,
  - 4) plan miejscowy 355/XXXI/01 (55) – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej przy ul. Szkolnej, tereny usługowo-handlowe z uzupełniającą funkcją mieszkaniową przy ul. Piłsudskiego,
  - 5) plan miejscowy 417/XXXVII/01 (61) – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny działalności gospodarczej, usług i handlu w rejonie ulic Franciszkańskiej, Dutkiewicza, Parkowej,
  - 6) plan miejscowy 447/XXXIX/01 (66) – tereny nieuciążliwej działalności gospodarczej z prawem zabudowy mieszkaniowej przy ul. Szkolnej,
  - 7) plan miejscowy 118/XV/03 (76) – tereny przystani rzecznej i służące organizacji imprez masowych nad rzeką Wartą
- 23.1.5. Modernizacja mostu na rzece Warcie,
- 23.1.6. Porządkowanie przestrzeni przy ul. Piłsudskiego (fragment ulicy przed obiektami usługowymi wyłożono kostką brukową),
- 23.1.7. Opracowanie projektu zagospodarowania Placu 20 Października,

- 23.1.8. Nowa Stacja Uzdatniania Wody ul. Parkowa (ukończona w kwietniu 2005 r.),
- 23.1.9. Deptak na ul. Kościuszki i ul. Wyszyńskiego – ułożono nawierzchnię z kostki brukowej, postawiono klomby i ławki, zamontowano nowe oświetlenie, ul. Popiełuszki – ułożono nawierzchnię z kostki brukowej (ulica nad Wartą do Zespołu Szkół Zawodowych),
- 23.1.10. Nawierzchnia z kostki brukowej na ul. Gołębiej i wznowienie połączenia z ulicą Ks. Wawrzyniaka,
- 23.1.11. Dokumentacja budowy obwodnicy Śremu (2002 r.), uchwalony plan miejscowy i projekt drogowy wraz z projektem dwóch mostów, w marcu 2005 r. odbył się przetarg na roboty budowlane obwodnicy, rozpoczęcie w 2005 r. po drugim przetargu (w lipcu 2005 r.),
- 23.1.12. Program Niskiej Emisji – dofinansowanie wymiany pieców opalanych paliwem stałym na kotły gazowe, olejowe lub elektryczne,
- 23.1.13. Program Rozwoju Lokalnego,
- 23.1.14. Wieloletni Program Inwestycyjny,
- 23.1.15. Program „Bezpieczne Miasto”, monitoring ulic w starej zabudowie,
- 23.1.16. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 23.1.17. Dotacje gminy na prace konserwatorskie w kościele pofranciszkańskim.

23.2. Działania instytucji publicznych

- 23.2.1. Modernizacja dachu gimnazjum przy ul. Szkolnej, wymiana dachówki i uszczelnienie dachu,
- 23.2.2. Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Ekonomicznych przy ul. Wybickiego,
- 23.2.3. Częściowa renowacja kościoła pofranciszkańskiego – częściowa wymiana dachu, wymiana okien (witraże), osuszanie murów, zainstalowanie odprowadzenia wód deszczowych, wymiana instalacji elektrycznej, restauracja ambony, zakrystii, renowacja stacji Drogi Krzyżowej, malowanie ścian, rozpoczęta odnowa ołtarza głównego,
- 23.2.4. Renowacja budynku poczty wpisanego do rejestru zabytków,
- 23.2.5. Częściowa renowacja kościoła farnego,
- 23.2.6. Park Powstańców Wlkp., nowa zieleń, ścieżki edukacyjne,
- 23.2.7. ŚOSiR – modernizacja hotelu w parku,
- 23.2.8. Modernizacja biblioteki publicznej,

- 23.2.9. Starostwo Powiatowe, renowacja elewacji,
- 23.2.10. Komenda Powiatowa Policji – renowacja elewacji,
- 23.2.11. Instalacja monitoringu na terenie obszaru starej zabudowy,
- 23.2.12. Powiatowy Urząd Pracy - programy stażowe dla osób bezrobotnych,
- 23.2.13. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych - projekt.

23.3. Działania osób prywatnych

- 23.3.1. Dwa duże obiekty handlowe przy ul. Szkolnej– powstanie tych obiektów przyciągnęło mieszkańców Jezioran do prawobrzeżnej części miasta. Nie są to obiekty wielkopowierzchniowe jak na obrzeżach dużych miast, więc nie dominują w przestrzeni, jednak szpecą wjazd do miasta, konieczne są uzupełnienia terenu zielenią.
- 23.3.2. Bank Spółdzielczy przy ul. Wawrzyniaka 3 – remont elewacji i parking przy ul. Dąbrowskiego,
- 23.3.3. Bank Zachodni WBK przy Pl. 20 Października 31 – remont elewacji i podwórza, modernizacja wnętrza,
- 23.3.4. Renowacja elewacji wielu kamienic wokół Placu 20 Października: kamienice nr 43 – hotel, 41 – poczta, 2, 4 - handel + mieszkania, 49, przy ul. Wawrzyniaka kamienica nr 2, przy ul. Farnej kamienica nr 1 – restauracja, przy ul. Kościuszki kamienice nr 1, 2, 11,18, przy ul. Piłsudskiego kamienica nr 5

23.4. Spółdzielnie, wspólnoty i fundacje

- 23.4.1. Spółdzielnia Mleczarska – renowacja elewacji i wnętrza,
- 23.4.2. Odnowienie ogrodzenia zabytkowego cmentarza przy ul. Cmentarnej.
- 23.4.3. Poznański Ośrodek Reumatologiczny.

24. Założenia programu rewitalizacji

Tab. 28. Główne problemy i wytyczne rewitalizacji.

Stan istniejący	Założenia Programu Rewitalizacji
Centrum staromiejskie straciło swoją rangę na skutek: <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa osiedli mieszkaniowych na Jezioranach 2. Przeniesienie centrum handlowego na Jeziorany 3. Przeniesione główne usługi publiczne na lewy brzeg – ZUS, Urząd Skarbowy (w rejonie ul. Wojska Polskiego) 	Remont kamienic i przystosowanie istniejących mieszkań do obecnych wymogów Rewitalizacja placu, fontanna, źródło, oświetlenie – nowy klimat wnętrza urbanistycznego Centrum usługowo-kulturalne Utrzymanie UM i sądu, szkół, przedszkoli, wzbogacenie o nowe obiekty kultury
Zły stan zabudowy, zaniedbane podwórza, stare budynki gospodarcze, puste sklepy, brak działalności gospodarczej	Renowacja kamienic, wnętrz, wprowadzanie nowych funkcji, likwidacja małych budynków gospodarczych, likwidacja barier architektonicznych Dotacje na renowację obiektów zabytkowych, Programy wspierające powstające działalności gospodarcze
Brak napływu ludności na prawy brzeg Warty, 75% ludności Śremu mieszka po lewej stronie Warty	Nowe tereny pod zabudowę na obszarze prawobrzeżnego miasta, już są uchwalone mpzp
Szkoły średnie blisko starego miasta, ale młodzież przebywa tu tylko w trakcie zajęć	Nowe atrakcyjne usługi w starym centrum, bezprzewodowy Internet, usługi kulturalne
ul. Piłsudskiego rozcięła miasto w 1972 r.	Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza miasto (obwodnica), scalenie przestrzenne pierzei ulicy
Warta ma niezagospodarowane brzegi	Budowa przystani rzecznej i terenu pod imprezy masowe Budowa bulwaru na obu brzegach Warty Promenada na lewym brzegu, zejście od ul. Mickiewicza Ścieżki rowerowe, Nowe usługi wzdłuż brzegów Warty (gastronomia, galerie, hotel)
Odpyły mieszkańców na tereny wsi	Nowe tereny pod zabudowę na obszarze prawobrzeżnego miasta, już są uchwalone mpzp
Odpyły mieszkańców z obszaru starej zabudowy	Deptak z ul. Kościuszki do brzegu Warty i dalej w rejonie wału do przejścia przez Wartę.
Deptak na ul. Kościuszki i Wyszyńskiego	Większa baza hotelowa, przystań, renowacja zabytków, nowe muzea, modernizacja kina, Śrem jako atrakcyjny przystanek na trasie wycieczek, informacja turystyczna
Miasto mało atrakcyjne turystycznie, ścieżki rowerowe mające swój początek na Pl. 20 Października	Więcej imprez na terenie parku, renowacja ul. Poznańskiej, nowy amfiteatr – urozmaicenie imprez masowych
Park Powstańców ciekawie zagospodarowany, plac zabaw, mini zoo, stadion, ścieżki edukacyjne niezagospodarowany amfiteatr, brak imprez kulturalnych	Nowe uchwały mpzp szczegółowe i precyzyjne w swych zapisach, zapobieganie powstawaniu zabudowy w miejscach przeznaczonych na inne cele w SUiKZP, uchwalenie stosownych mpzp
Przepisy w zakresie planowania przestrzennego w trakcie ciągłych zmian	Nowe usługi i nowe funkcje to nowe miejsca pracy, przywrócenie usług dawniej istniejących w obszarze, ciekawa okolica sprzyja prowadzeniu własnej działalności gospodarczej, programy wspierające nowo powstające miejsca działalności gospodarczej,
Duże bezrobocie wśród mieszkańców miasta	Poprawa ładu przestrzennego, jakości zabudowy i przestrzeni publicznych, tworzenie nowych wnętrz urbanistycznych wpływa na pozytywne zachowanie mieszkańców, kontynuacja programu „Bezpieczne Miasto”- monitoring.
Wzrost przestępczości w zaniedbanych zaułkach miasta	Nowe tereny mieszkaniowe w prawobrzeżnej części miasta, nowe usługi i rynek pracy dostosowany do nowych kierunków kształcenia.
Duża liczba mieszkańców na obszarze starej zabudowy w wieku przedemerytalnym i emerytalnym.	

25. Działania kierunkowe w obszarze rewitalizacji.

Wszystkie działania zawarte w programie wynikają z założeń dokumentów nadrzędnych bądź je uzupełniają i są spójne z proponowanymi w tych dokumentach zadaniami.

- 25.1. Powołanie pełnomocnika do kompleksowej realizacji programu rewitalizacji.
- 25.2. Stworzenie gminnej bazy danych statystycznych w podziale na miasto Śrem, dzielnice miasta, wsie, we współpracy z odpowiednimi instytucjami.
- 25.3. Opracowanie programów dotyczących komunikacji pieszej, rowerowej i samochodowej oraz organizacji komunikacyjnej zgromadzeń. Likwidacja konfliktów funkcjonalnych.
- 25.4. Przeciwdziałanie narastającym procesom dezintegracji i wykluczenia społecznego. Programy wsparcia, pomocy społecznej, aktywizacji społeczeństwa.
- 25.5. Poprawa jakości zasobu mieszkaniowego. Wzrost jakości warunków zamieszkania, poprawa warunków sanitarnych w starym budownictwie, modernizacja budynków, dostosowanie do obecnych wymogów norm budowlanych.
- 25.6. Ujęcie problematyki rewitalizacji w pracach nad partnerstwem publiczno-prywatnym. Współpraca w ramach projektów rewitalizacyjnych, pomoc prawna i finansowa.
- 25.7. Zapobieganie dekapitalizacji substancji miejskiej, a tym samym najtrudniejszym problemom społecznym. Stała poprawa jakości przestrzeni publicznych, zagospodarowanie budynków opuszczonych, stworzenie bazy kulturalno-turystycznej na obszarze miasta prawobrzeżnego.
- 25.8. Zapobieganie wyludnianiu się obszaru LPR, wzrostowi ujemnego salda migracji. Stworzenie planów miejscowych pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, stworzenie nowoczesnej bazy usług.
- 25.9. Wspieranie przez dofinansowanie przedsięwzięć dotyczących mieszkańców. Dotacje na modernizację i konserwację budynków zabytkowych, adaptacje budynków gospodarczych i oficyn na nowe funkcje, zagospodarowywanie podwórzy w zabudowie śródmiejskiej, budowę nowych budynków w zabudowie plombowej, dotacje na programy aktywizacji gospodarczej.
- 25.10. Tworzenie warunków dla wzmocnienia funkcji rozwojowych obszaru dla poprawy konkurencyjności.
- 25.11. Uwzględnienie specyficznych potrzeb obszaru w systemie finansowania z uwzględnieniem wielkości zabudowy historycznej, potencjalnej liczby użytkowników usług świadczonych przez miasto.
- 25.12. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

26. Kryteria wyboru projektów do realizacji na lata 2005-2006.

Tab.29. Ocena projektów

	projekt	kryterium	oddziaływanie
1.	Kościół pofranciszkański	Podniesienie prestiżu miejsca	Restauracja kościoła podnosi jego znaczenie w przestrzeni miejskiej i w świadomości ludzi.
		Rozwój kulturalny	Kościół dostępny dla wiernych, ważne miejsce kultu
		Wzrost atrakcyjności turystycznej	Kościół dostępny dla turystów, atrakcyjna architektura
		Ochrona zabytków	Ochrona zabytku wpisanego do rejestru zabytków
		Uporządkowanie przestrzeni	Obiekt odzyskuje swoje znaczenie w przestrzeni miejskiej
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
2.	Konwikt – klasztor pofranciszkański	Usługi dla niepełnosprawnych	Środowiskowy Dom Samopomocy poszerzy swoją działalność, wzrośnie jakość świadczonych usług
		Zahamowanie patologii społecznych	Pomoc dla niepełnosprawnych umysłowo, nauka życia
		Aktywizacja społeczeństwa	Zajęcia dla większej liczby potrzebujących
		Podniesienie prestiżu miejsca	Remont, adaptacja budynku na ważną funkcję społeczną
		Nowe miejsca pracy	Wzrost liczby zatrudnionych w SDS, zwiększona liczba świadczonych usług
		Wzrost atrakcyjności turystycznej	Obiekt w sąsiedztwie kościoła pofranciszkańskiego
		Wsparcie dla zagrożonych grup społecznych	Pomoc dla osób niepełnosprawnych
		Ochrona zabytków	Restauracja obiektu wpisanego do rejestru zabytków
		Uporządkowanie przestrzeni	Obiekt odzyskuje swoje znaczenie w przestrzeni miejskiej
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
3.	Kanalizacja na ul. Franciszkańskiej	Podniesienie prestiżu miejsca	Ostatnia nieskanalizowana ulica w mieście
		Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Ochrona środowiska przyrodniczego, zastosowanie współczesnych standardów utylizacji ścieków
		Ochrona zabytków	Ochrona zabytkowego układu urbanistycznego przed degradacją

		Uporządkowanie przestrzeni	Odpowiednie zagospodarowanie ulicy
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Miasto w pełni skanalizowane
4.	Liceum Ogólnokształcące	Wzrost jakości nauczania	Wnętrza przystosowane do obecnych wymogów, wzrost komfortu nauczania
		Zahamowanie patologii społecznych	Zwiększone uczestnictwo w zajęciach pozaszkolnych
		Zmniejszenie przestępczości wśród młodzieży	Nowe inicjatywy uczniów
		Podniesienie prestiżu miejsca	Obiekt odzyskuje swoją rangę w przestrzeni miasta
		Rozwój kulturalny	Imprezy kulturalne w odrestaurowanej auli
		Wzrost atrakcyjności turystycznej	Obiekt dostępny dla turystów
		Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Nowoczesny piec grzewczy zamiast pieca na paliwo stałe Ochrona środowiska przyrodniczego
		Ochrona zabytków	Restauracja obiektu wpisanego do rejestru zabytków
		Uporządkowanie przestrzeni	Obiekt odzyskuje swoje znaczenie w przestrzeni miejskiej
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
5.	Modernizacja kina „Słonko”	Usługi dla niepełnosprawnych	Dostosowanie obiektu dla potrzeb osób niepełnosprawnych
		Podniesienie prestiżu miejsca	Wzrost jakości świadczonych usług, wzrost komfortu użytkowania,
		Rozwój kulturalny	Utrzymanie jedyne kina w powiecie, imprezy kulturalne w zmodernizowanym obiekcie, jedyna popołudniowa rozrywka w mieście
		Wzrost atrakcyjności turystycznej	Nowe usługi dla turystów
		Ochrona zabytków	Ochrona zabytku wpisanego do ewidencji zabytków
		Uporządkowanie przestrzeni	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
6.	Plac 20 Października	Zahamowanie patologii społecznych	Atrakcyjne miejsce spotkań, rozrywka w mieście
		Aktywizacja społeczeństwa	Imprezy kulturalne na placu
		Podniesienie prestiżu miejsca	Główny plac w mieście odzyskuje swoje znaczenie, wzrost atrakcyjności miejsca
		Nowe miejsca pracy	Nowe lokale usługowe przy placu, zwiększone zapotrzebowanie na świadczone usługi

		Rozwój przedsiębiorczości	Nowe lokale usługowe przy placu
		Wzrost atrakcyjności turystycznej	Nowa jakość przestrzeni urbanistycznej, atmosfera sprzyjająca spotkaniom mieszkańców i turystów
		Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej
		Ochrona zabytków	Ochrona średniowiecznego układu urbanistycznego
		Uporządkowanie przestrzeni	Plac odzyskuje swoje znaczenie w przestrzeni miejskiej
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
7.	Promenada nad Wartą	Usługi dla niepełnosprawnych	Szlak pieszy dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych
		Zahamowanie patologii społecznych	Miejsce aktywności sportowej mieszkańców, zorganizowany czas wolny od pracy
		Aktywizacja społeczeństwa	Zachęta do uprawiania sportów
		Podniesienie prestiżu miejsca	Ścieżka nad Wartą dotychczas zaniedbana, wykorzystanie walorów krajobrazowych
		Nowe miejsca pracy	Możliwość powstania nowych usług nad rzeką
		Rozwój przedsiębiorczości	Nowe usługi nad rzeką
		Wzrost atrakcyjności turystycznej	Wzrost atrakcyjności miasta, wojewódzki szlak rowerowy nad rzeką
		Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Ochrona krajobrazu nad rzeką
		Ochrona pomników przyrody	Liczne pomniki przyrody na trasie
		Uporządkowanie przestrzeni	Przestrzeń nad rzeką uporządkowana, odpowiednio użytkowana
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego, tereny rekreacyjne w pobliżu Warty
8.	Wieża ciśnień	Zahamowanie patologii społecznych	Wieża znów użytkowana
		Podniesienie prestiżu miejsca	Obiekt odzyskuje swoją rangę w przestrzeni miasta
		Nowe miejsca pracy	Nowe usługi to nowe miejsca pracy
		Rozwój kulturalny	Usługi kulturalne w wieży, wzrost atrakcyjności miejsca
		Wzrost atrakcyjności turystycznej	Nowe usługi dla turystów, punkt widokowy

		Ochrona zabytków	Restauracja obiektu wpisanego do rejestru zabytków
		Uporządkowanie przestrzeni	Obiekt odzyskuje swoje znaczenie w przestrzeni miejskiej, ważna dominanta przestrzenna
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
9.	Sala sportowa „Bazar”	Usługi dla niepełnosprawnych	Dostosowanie obiektu dla potrzeb osób niepełnosprawnych
		Wzrost jakości nauczania	Zwiększony standard prowadzonych zajęć sportowych, większy komfort i bezpieczeństwo
		Zahamowanie patologii społecznych	Atrakcyjne zajęcia pozalekcyjne sportowe i kulturalne
		Zmniejszenie przestępczości wśród młodzieży	Nowe inicjatywy uczniów, zorganizowany czas pozalekcyjny
		Podniesienie prestiżu miejsca	Ważny obiekt przy tzw. Starym Rynku
		Rozwój kulturalny	Imprezy kulturalne nie tylko dla uczniów
		Rozwój przedsiębiorczości	Wynajem sali na imprezy okolicznościowe
		Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Nowoczesny piec grzewczy zamiast pieca na paliwo stałe Ochrona środowiska przyrodniczego
		Wsparcie dla zagrożonych grup społecznych	Zajęcia dla uczniów z rodzin patologicznych
		Ochrona zabytków	Restauracja obiektu wpisanego do ewidencji zabytków
		Uporządkowanie przestrzeni	Obiekt odzyskuje swoje znaczenie w przestrzeni miejskiej
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
		10.	Centrum Informacji Turystycznej
Wzrost jakości nauczania	Zwiększony standard świadczonych usług		
Aktywizacja społeczeństwa	Imprezy kulturalne, Uniwersytet Ludzi Ciekawych Świata		
Podniesienie prestiżu miejsca	Ważne miejsce na skrzyżowaniu głównych ulic miasta		
Nowe miejsca pracy	Pracownicy do obsługi turystów		
Rozwój kulturalny	Liczne imprezy kulturalne		
Wzrost atrakcyjności turystycznej	Kompleksowa informacja i obsługa dla turystów		
Ochrona zabytków	Renowacja i modernizacja budynku wpisanego do ewidencji zabytków		

		Uporządkowanie przestrzeni	Obiekt odzyskuje swoje znaczenie w przestrzeni miejskiej
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
11.	Program „Bezpieczne Miasto”	Zahamowanie patologii społecznych	Pogromy edukacyjne dla młodzieży
		Zmniejszenie przestępczości wśród młodzieży	Większe bezpieczeństwo mieszkańców
		Podniesienie prestiżu miejsca	Ograniczone akty wandalizmu w miejscach monitoringu
		Wsparcie dla zagrożonych grup społecznych	Edukacja młodzieży
12.	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Zahamowanie patologii społecznych	Edukacja i pomoc społeczna
		Wsparcie dla zagrożonych grup społecznych	Wsparcie finansowe, lekarskie, pomoc psychologiczna
13.	Program Ochrony Zabytków	Podniesienie prestiżu miejsca	Program wskaże obiekty najcenniejsze do ochrony
		Rozwój kulturalny	Zachowanie tradycji kulturowych regionu
		Ochrona zabytków	Kompleksowy program ochrony wszystkich zabytków w gminie
		Uporządkowanie przestrzeni	Obiekty odzyskują swoje znaczenie w przestrzeni miejskiej
		Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
14.	SREMAN – system informatycznego zarządzania gminą	Rozwój przedsiębiorczości	Lepsza obsługa klientów, podmiotów gospodarczych
		Wprowadzanie nowych technologii	Innowacyjne rozwiązania teleinformatyczne
		Wzrost efektywności pracy	Ograniczenie liczby dokumentów, elektroniczny obieg dokumentów
15.	Program „Niska emisja”	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Ochrona środowiska przyrodniczego, oszczędność energii
		Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza	Nowe technologie, efektywniejsze wykorzystanie paliw gazowych i płynnych
		Większe bezpieczeństwo użytkowania	Nowe technologie, lepsze zabezpieczenia
16.	Projekt uchwały o dotacjach na prace przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru	Ochrona zabytków	Kompleksowy program ochrony zabytków w gminie, dotacje dla osób prywatnych
		Rozwój przedsiębiorczości	Nowe funkcje w odrestaurowanych zabytkach
		Uporządkowanie przestrzeni	Obiekty odzyskują swoje znaczenie w przestrzeni miejskiej

	zabytków	Oddziaływanie na sąsiadujące tereny	Wzrost atrakcyjności miasta, zachowane zasady ładu przestrzennego
--	----------	-------------------------------------	---

Pierwszym i najważniejszym projektem jest **ożywienie Placu 20 Października**. Przywrócenie dawnej świetności temu miejscu przyniesie nie tylko korzyści estetyczne, ale nada nowy wizerunek zachęcający do odwiedzania rynku i okolic. Obecnie nawierzchnia wykonana jest z asfaltu i stanowi jedną przestrzeń wraz z nawierzchnią ulic. Brak jest ławek, zieleń nie stanowi wydzielenia wnętrza placu od ulic, brak jest też innego wydzielenia. Plac nie jest miejscem spotkań ludzi, nie ma tu atmosfery charakterystycznej dla wnętrz starych rynków w innych miejscowościach. Rynek jest tylko miejscem przejazdowym na trasie, a nie miejscem zachęcającym do zatrzymania się i zwiedzenia starego miasta.

Nawierzchnia asfaltowa daje wrażenie zaniedbania i przypomina lata 70-te, gdy taka powierzchnia była utworzona dla wygody istniejącego na placu dworca autobusowego.

Od kilku lat zaczęły powstawać w okolicy rynku nowe lokale gastronomiczne, sklepy z nowoczesnym wystrojem, właściciele prywatni odnowili elewacje kilku kamienic. Przez realizację projektu odnowy placu miasto zyska wartościową przestrzeń oddziałującą na cały obszar prawobrzeżnego Śremu. Inicjatywa władz miasta zachęci inwestorów prywatnych do zaangażowania swoich środków i pomysłów na obszarze starego miasta. Cała przestrzeń zyska wiele możliwości poprawy ładu przestrzennego, zagospodarowania pustych działek z zachowaniem podziałów przestrzennych typowych dla uliczek w tej części miasta.

Ożywienie placu jest częścią kompleksowej odnowy rejonu miasta na prawym brzegu rzeki.

Również modernizacja jedyne kina w powiecie wpłynie korzystnie na ożywienie funkcjonalno-społeczne obszaru starej zabudowy. **Kino „Słonko”** jest ważnym elementem struktury kulturalnej miasta. Modernizacja ma polegać m.in. na przystosowaniu do potrzeb osób niepełnosprawnych, renowacji technicznej budynku.

Istotnym projektem jest **adaptacja budynku konwiktów – klasztoru pofranciszkańskiego na Środowiskowy Dom Samopomocy**. Pozwoli ona na poszerzenie działalności tej instytucji, zwiększenie pomocy społecznej oraz zwiększenie zatrudnienia w ośrodku. Ważnym aspektem jest tu remont zabytkowego budynku, modernizacja wnętrza, instalacji technicznych oraz wykorzystanie w pełni zasobów klasztoru. Restauracja budynku wpłynie też znacząco na wizerunek ul. Poznańskiej, która stanowi m.in. ciąg spacerowy do parku Powstańców Wielkopolskich. Równocześnie podlega renowacji kościół pofranciszkański. Jest on jednym z najcenniejszych zabytków architektury w mieście. Jest ważnym akcentem pierzei ul. Poznańskiej.

Sąsiadująca z kościołem ul. Franciszkańska jest ostatnim obszarem w mieście dotąd nie skanalizowanym. Realizacja instalacji jest dość skomplikowana - ze względu na wąski pas drogowy zdecydowana

o poprowadzeniu kanalizacji na tyłach działek. **W pełni skanalizowane miasto**, to miasto czyste i korzystnie oddziałujące na środowisko naturalne.

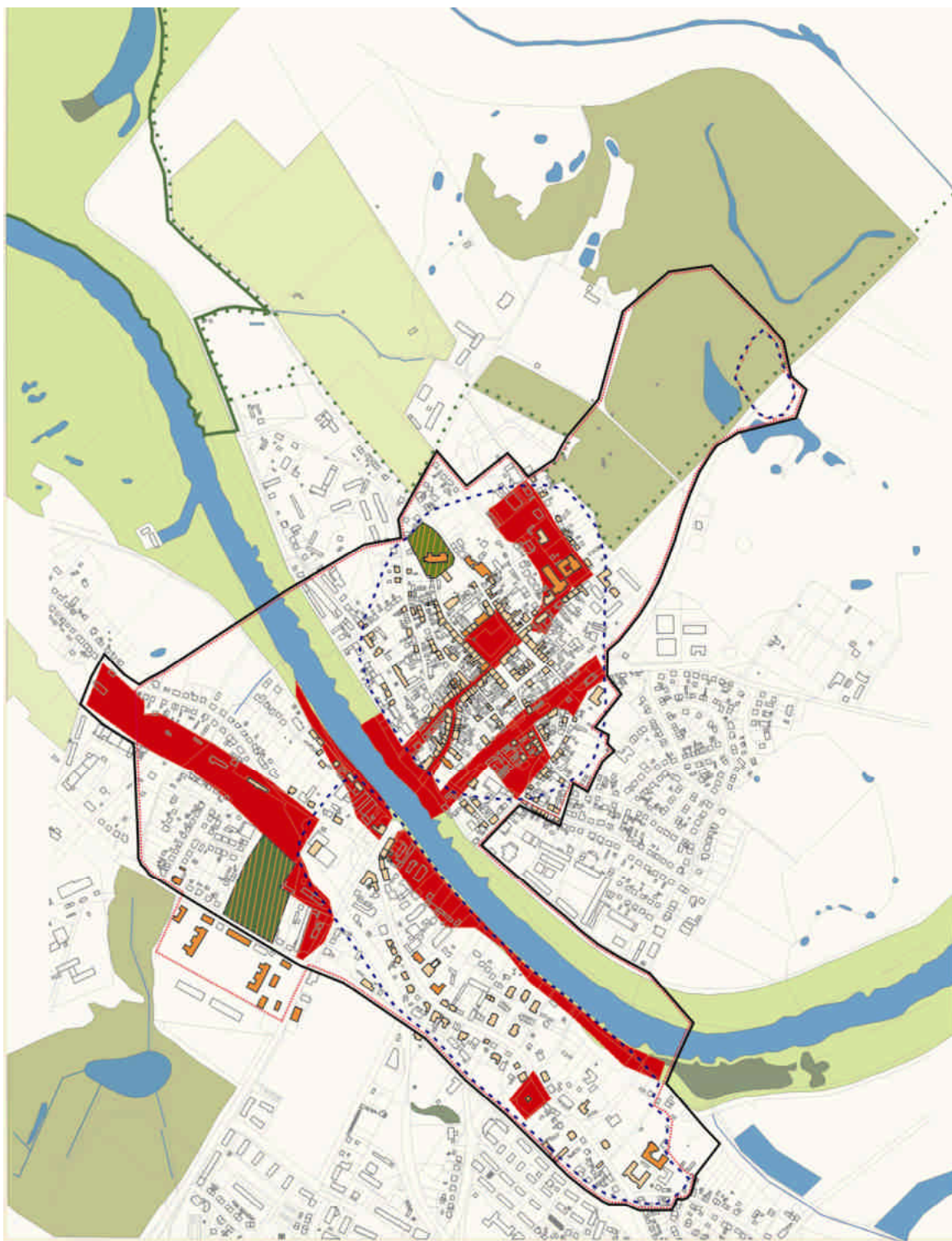
Kolejnymi projektami wpływającymi korzystnie na poprawę warunków życia mieszkańców są: **remont sali sportowej „Bazar” oraz Zespołu Szkół im. M. Gorzewskiej**. Są to obiekty niezwykle cenne dla rozwoju dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizowanym. Remont sali sportowej pozwoli na długi okres jej użytkowania, zwiększenie liczby zajęć sportowych pozalekcyjnych, wykorzystanie sali na imprezy nie tylko sportowe. Zorganizowany czas pozalekcyjny wpływa również na zmniejszenie powstawania patologii społecznych i na pełny rozwój młodzieży.

Remont i modernizacja Liceum Ogólnokształcącego gwarantuje zachowanie ważnej funkcji edukacyjnej w prawobrzeżnej części miasta. Budynek liceum wpisany jest do rejestru zabytków, jego ochrona to zachowanie dziedzictwa kulturowego Śremu.

Projekty wpływające na zwiększenie atrakcyjności miasta w regionie to przede wszystkim utworzenie profesjonalnego **Centrum Informacji Turystycznej** z pełną obsługą internetową. W centrum mają być udzielane wszelkie informacje przydatne turystom takie jak: miejsca noclegowe, punkty gastronomiczne, trasy wycieczek pieszych i rowerowych, programy wycieczek.

Jednym z obiektów mających istotny potencjał turystyczny jest **wieża ciśnień**. Zabezpieczenie wieży przed odchyleniem od pionu, renowacja instalacji wewnętrznych i wnętrza pozwoli na wprowadzenie do budynku nowych funkcji, np. gastronomicznych czy stworzenie punktu widokowego, pozwalającego na obserwację całego miasta.

27. Podział na projekty i zadania inwestycyjne.

26. Obszary projektowe rewitalizacji.

27.1. Projekty przeznaczone do realizacji w latach 2005-2006

27.1.1. Projekt rejonu ul. Franciszkańskiej i ul. Dutkiewicza

27.1.1.1. Kościół pofranciszkański – początek prac.

Tab. 30. Opis projektu.

Lokalizacja i dane techniczne	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
<p>Kościół usytuowany został na wschód od rynku miejskiego, na skrzyżowaniu ulic Franciszkańskiej i Poznańskiej</p> <p>- ściany tynkowane wewnątrz i na zewnątrz, - dach dwuspadowy pokryty dachówką ceramiczną</p>	<p>- zły stan tynków elewacyjnych - w wielu miejscach ubytki zaprawy tynkowej - występujące zawilgocenie murów - na powierzchni elewacji widoczne jest skażenie przez mikroflorę i porosty, osłabiające spoiwość i stabilność tynków - dość duże zawilgocenie budynku</p>	<p>- usunięcie z powierzchni elewacji starych powłok malarskich i odsłonięcie czystych warstw zaprawy tynkowej - usunięcie wszystkich wtórnych opierzeń wykonanych z blachy, pokrycie przypór dachówką ceramiczną - usunięcie odspojonych i skorodowanych tynków oraz wszelkich zapraw cementowych występujących na elewacji - miejsce ubytków i cegły o dużej destrukcji należy uzupełnić odpowiednio dobranymi ceglami - partie cokołową należy odsłonić przez skucie tynków zawilgoconych, cementowych oraz usunąć stare zasolone spoiny - odnowienie ołtarzy i prace konserwatorskie</p>	<p>- kościół – ważny zabytek miasta Śrem, wpisany do rejestru zabytków, - pielęgnowane dziedzictwo kulturowe - kościół dostępny dla wiernych, - kościół jako znacząca atrakcja turystyczna, ważny element pierzei ulicy Poznańskiej, - ciekawe elementy wystroju wnętrza</p>

27.1.1.2. Konwikt – klasztor pofranciszkański – adaptacja na Środowiskowy Dom Samopomocy

Tab. 31. Opis projektu.

Lokalizacja i dane techniczne	Przedmiot	Stan istniejący	Stan projektowany
<p>Obiekt przy ulicy Poznańskiej w Śremie</p> <p>- pow. użytkowa: 787m² - ściany z cegły pełnej, palonej, elewacja frontowa z cegły i kamienia polnego - elewacja tylna otynkowana - dach o konstrukcji drewnianej, trójspadowy, kryty dachówką ceramiczną</p>	<p>- modernizacja tynków - wymiana podłóg - modernizacja ogrzewania - modernizacja instalacji wewnętrznych</p>	<p>- zły stan tynków elewacyjnych - miejscami ubytki zaprawy tynkowej - zawilgocenie budynku - zły stan stolarki okiennej i drzwiowej - nie zagospodarowane podwórze</p>	<p>- zwiększenie zatrudnienia - rozszerzenie działalności o pobyt całodobowy - poszerzenie oferty pomocowej dla mieszkańców - zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne</p>

27.1.1.3. Kanalizacja na ulicy Franciszkańskiej

Tab. 32. Opis projektu.

Lokalizacja	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
ulica Franciszkańska w Śremie	brak kanalizacji, szamba bezodpływowe	budowa sieci kanalizacyjnej, długość 300m, 13 przyłączy	- miasto w pełni skanalizowane - ochrona środowiska przyrodniczego

27.1.2. Projekt rejonu ul. Poznańskiej

27.1.2.1. Liceum Ogólnokształcące

Tab. 33. Opis projektu.

Lokalizacja i dane techniczne	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
Budynek przy ul. Poznańskiej pow. użytkowa: 3 104,95 m ² – szkoła 589,5 m ² – sala gimnastyczna - ściany z cegły ceramicznej - więźba dachowa drewniana wzmocniona konstrukcją stalową - dach kryty eternitem	- zabytkowy budynek wymagający modernizacji - brak dostosowania części pomieszczeń do obecnych wymogów	- wymiana pokrycia dachu - remont auli, wzmocnienie stropu, demontaż boazerii i stropu podwieszanego - modernizacja kotłowni, wymiana pieca na gazowy - wymiana okien, instalacji elektrycznych, malowanie - wykonanie oświetlenia drogi ewakuacyjnej - remont sali gimnastycznej	- remont budynku wpisanego do rejestru zabytków - poprawa wizerunku ul. Poznańskiej - stworzenie lepszych warunków nauki - poprawa funkcjonalności budynku - zmodernizowana kotłownia, ochrona środowiska przyrodniczego

27.1.2.2. Modernizacja kina „Słonko”, adaptacja dla osób niepełnosprawnych

Tab. 34. Opis projektu.

Lokalizacja i dane techniczne	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
Budynek kina „Słonko” zlokalizowany przy ul. Poznańskiej w Śremie - powierzchnia netto: 334,1 m ² kubatura 1197m ³ - budynek tynkowany na zewnątrz i wewnątrz - więźba dachowa drewniana, - liczba miejsc w kinie: 168 – wąskie przejścia	- brak przystosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych - pomieszczenia trudno dostępne, duża liczba progów - toalety nie spełniające obowiązujących norm, niedostosowane dla niepełnosprawnych - brak przystosowania foteli dla osób średniego wzrostu i wysokich - ogólna niska estetyka budynku - liczba widzów 10 381 w roku 2004, w roku 1998 było 18 224 widzów	- dostosowanie obiektów i urządzeń do obowiązujących przepisów, uwzględniając wymogi dla osób niepełnosprawnych - wymiana fotelików wraz z reorganizacją widowni, 116 miejsc siedzących plus 2 dla osób na wózkach inwalidzkich - obniżenie sceny - zmiana systemu ogrzewania i wentylacji wraz z włączeniem do systemu ogrzewania hollu i klimatyzacją sali - przeniesienie rozdzielni elektrycznej do operatorni	- kino jest jedynym takim obiektem w powiecie, ciekawa lokalizacja w historycznym centrum - duża liczba nie tylko pokazów filmowych, ale również spektakli, - przebudowa sceny umożliwi szersze wykorzystanie obiektu, - ważny element – likwidacja barier architektonicznych, aktywizacja osób niepełnosprawnych - zwiększona liczba widzów

		<p>wraz z wymiana urządzeń elektrycznych i instalacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - naprawa konstrukcji dachu i ocieplenie stropu - przebudowa i zmiana funkcji holu wraz z uruchomieniem AGM - wymiana stolarki budowlanej - wykonanie elewacji zewnętrznej - remont i unowocześnienie aparatury i urządzeń projekcyjnych (zmiana systemu projekcji) - podniesienie estetyki i wyposażenia obiektu 	
--	--	--	--

27.1.3. Projekt Pl. 20 Października

27.1.3.1. Renowacja placu, ożywienie funkcjonalne

Tab. 35. Opis projektu.

Lokalizacja i dane techniczne	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
<p>Plac 20 Października w Śremie</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2931 m² placu, - 753 m² ścieków ulicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - nawierzchnia placu jest wyasfaltowana z wyjątkiem lokalizacji rabat-11 oraz mis kwiatowych-24, - rabaty wyznaczają parking przed ratuszem, w jednym z nich znajduje się ułożona z kostki data historyczna i dwie tablice pamiątkowe w innym znajduje się odrestaurowana w 2003r figura Matki Boskiej na cokole - podbudowę nawierzchni bitumicznej stanowi stara nawierzchnia z brukowca nieregularnego, bruk jest zdeformowany a powierzchnia placu odwodniana powierzchniowo, tworzą się w niektórych miejscach zastoje wody - na placu brak lamp oświetleniowych na murach budynku lamp oświetleniowych wolno stojących - brak możliwości zasilania ogródków kawiarnianych 	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie placu z obiektami małej architektury, a w tym: - wymiana istniejącej nawierzchni bitumicznej na nawierzchnię z kostki kamiennej - budowa oświetlenia zewnętrznego terenu i linii kablowych nn 0,4 kV, - modernizacja sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej deszczowej - zasilanie w wodę fontanny i 2 źródeł ulicznych oraz odprowadzanie wód deszczowych - wyposażenie plac w obiekty małej architektury 	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie placu nawiązuje do pierwotnego wyglądu - centrum spotkań, dawny targ - układ przestrzenny placu wyznaczają dwie osie kompozycyjne, jedna z nich jest osią symetrii - neorenesansowego Ratusza-dominanty architektonicznej placu. - na jednej z osi projektowana fontanna dodatkowo eksponowałyby Ratusz - Drugą osią jest linia łącząca dwa źródła wolno stojące - plac miejscem spotkań mieszkańców, zagospodarowany przez ogródki letnie, - lampy wolnostojące – 14, - 2 źródła fontanna

	- również brak zasilania energetycznego przy organizowaniu imprez masowych i zasilaniu fontanny		
--	---	--	--

27.1.4. Projekty rejonu Promenady.

27.1.4.1. Promenada nad Wartą – ciąg pieszo – rowerowy, szlak wojewódzki

Tab. 36. Opis projektu.

Lokalizacja i dane techniczne	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
Obszar przy ulicy Mickiewicza oraz wzdłuż brzegu Warty w Śremie - 1543 m na lewym brzegu, 1150 m na prawym brzegu – do zagospodarowania	- ścieżka istniejąca na przywalu nieutwardzona nawierzchnia, brak oznakowania - liczne pomniki przyrody na trasie - brak oświetlenia	- ścieżka rowerowa o randze wojewódzkiej - uporządkowanie ciągu pieszego - w pierwszym etapie zagospodarowanie 1300 m	- uporządkowanie ciekawego krajobrazowo terenu utwardzona nawierzchnia ścieżki - wykorzystanie turystyczne brzegu Warty, otwarcie na rzekę

27.1.4.2. Wieża ciśnień - dostępna dla zwiedzających, funkcja usługowo-kulturalna

Tab. 37. Opis projektu.

Lokalizacja i dane techniczne	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
Obiekt przy ulicy Mickiewicza w Śremie - powierzchnia wew.: 676,2 m ² , pow. użytkowa: 506 m ² - kubatura: 2746 m ³ ściany z cegły ceramicznej wypalanej - dach namiotowy, czterospadowy, pokryty dachówką ceramiczną, zwieńczony latarnią pokrytą blachą - parter murowany ze spoinowanych kamieni polnych	- odchylenie górnej części budynku od pionu - budynek nie użytkowany - postępująca degradacja budynku - zagrożenie bezpieczeństwa ludzi - skorodowana konstrukcja nośna	- wymiana dachówki - wymiana więźby dachowej - remont schodów górnej części wieży - przywrócenie ścian bocznych górnej części do pionu - wymiana opierzeń i rynien	- wieża dostępna jako punkt widokowy - zabezpieczenie wieży przed odchyleniem od pionu - renowacja cennego zabytku architektury i techniki - zagospodarowanie terenu przyległego

27.1.5. Projekt rejonu ul. Łazienkowej

27.1.5.1. Podniesienie atrakcyjności obiektu sali sportowej „Bazar”, reaktywacja Szkoły Podstawowej Nr 3

Tab. 38. Opis projektu.

Lokalizacja i dane techniczne	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
Obiekt przy ulicy Szkolnej w Śremie - pow. użytkowa:	- uszkodzenia konstrukcji obiektu - uszkodzona podłoga,	- wzmocnienie fragmentów fundamentów	- remont i modernizacja budynku zabytkowego - poprawa estetyki

<p>941 m²</p> <ul style="list-style-type: none"> - ściany z cegły pełnej ceramicznej - Stropodach nad salą konstrukcja stalowa - stropodach nad piętrem z płyt korytkowych na stropie klein`a - stolarka okienna drewniana - w sali posadzka parkietowa - ściany zewnętrzne tynkowane - 124 h tygodniowo zajęć sportowych z uczniami 	<p>zły stan stolarki okiennej i drzwiowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - przestarzałe instalacje wewnętrzne 	<ul style="list-style-type: none"> - naprawa ścian, częściowa wymiana tynków wewnętrznych i zewnętrznych - wymiana podłóg i posadzek - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej - remont kominów - wymiana instalacji centralnego ogrzewania i wodno-kanalizacyjnej - remont sanitariatów i szatni 	<p>budynku</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa użytkowania - zwiększona liczba zajęć szkolnych – 146 h w 2006 r. - większa liczba zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży - zapobieganie powstawaniu zjawiska agresji wśród młodzieży - organizowanie imprez środowiskowych dla mieszkańców
--	--	---	---

27.1.6. Projekt rejonu ul. Kilińskiego i Piłsudskiego

27.1.6.1. Stworzenie profesjonalnego Centrum Informacji Turystycznej

Tab. 39. Opis projektu.

Lokalizacja i dane techniczne	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
<p>Obiekt przy ul. Kilińskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - pow. użytkowa: 555 m² - ściany z cegły tynkowane - więźba dachowa drewniana, dach kryty dachówką ceramiczną (nowa) - budynek podpiwniczony - klatka schodowa drewniana - okna drewniane nieszczelne 	<ul style="list-style-type: none"> - brak profesjonalnego centrum informacji turystycznej - budynek nieprzystosowany dla osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - remont budynku, odnowienie elewacji - wymiana okien - budowa podjazdu dla osób niepełnosprawnych, przebudowa wejścia, klatki schodowej i toalet - pomieszczenie dla informacji - wyposażenie punktów internetowych 	<ul style="list-style-type: none"> - promocja turystyki w regionie - profesjonalna obsługa turystów - remont zabytkowego budynku - organizacja programów wycieczek po regionie - dostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych

27.1.7. Programy społeczno organizacyjne.

27.1.7.1. Program „Bezpieczne Miasto” na rok 2005 i 2006, opis str. 100.

27.1.7.2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, opis str. 101.

27.1.7.3. Program Ochrony Zabytków.

27.1.7.4. ŚREMAN – system informatycznego zarządzania gminą (infrastruktura społeczeństwa informacyjnego).

27.1.7.5. Projekt uchwały o dotacjach na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.

27.1.7.6. Program „Niska emisja”, opis str. 104.

Tab.40. Projekty przeznaczone do realizacji w latach 2005-2006

	Projekt	Podmiot realizujący	Obszar problemowy	Cel rewitalizacji
27.1.1.1.	Kościół pofranciszkański	parafia	Budynek zaniedbany, cenny wystrój wnętrza, freski wymagające kompleksowej konserwacji. Brak udostępnienia dla wiernych i turystów.	Restauracja cennego zabytku architektury, zachowanie dziedzictwa kulturowego, udostępnienie kościoła wiernym.
27.1.1.2.	Konwikt – adaptacja na Środowiskowy Dom Samopomocy	gmina	Budynek w złym stanie technicznym, tylko w małej części wykorzystywany, nieprzystosowany do stałego pobytu.	Wprowadzenie nowej i cennej funkcji do zabytkowego wnętrza, poszerzenie działalności Środowiskowego Domu Samopomocy.
27.1.1.3.	Kanalizacja na ulicy Franciszkańskiej	PWiK	Brak kanalizacji w mieście jedynie na ul. Franciszkańskiej, niski poziom sanitarny, zły wpływ na stan środowiska przyrodniczego.	Miasto w pełni skanalizowane, poprawa warunków życia mieszkańców, poprawa jakości środowiska naturalnego w sąsiedztwie parku miejskiego.
27.1.2.1.	Liceum Ogólnokształcące – remont auli, sali gimnastycznej, dachu	LO powiat	Budynek wpisany do rejestru zabytków, użytkowany jako szkoła wymaga ciągłej modernizacji i przystosowania do wymogów nauczania.	Zmodernizowany obiekt, wnętrza lepiej przystosowane do obecnych wymogów użytkowania, lepsze warunki do nauki.
27.1.2.2.	Modernizacja kina „Słonko”	SOK	Jedyne kino w powiecie, mała stała oferta kulturalna w mieście w ciągu roku, szczególnie w okresie zimowym.	Kino z możliwością organizacji profesjonalnych pokazów filmowych i przedstawień, poszerzenie dostępności oferty kulturalnej o osoby niepełnosprawne.
27.1.3.1.	Renowacja placu 20 Października, ożywienie gospodarcze i społeczne	gmina PWiK	Plac nie użytkowany przez mieszkańców, nie jest miejscem spotkań,	Ożywienie miejsca ważnego historycznie i kulturowo, pobudzenie gospodarcze prawobrzeżnego Śremu, wzrost poziomu życia w prawobrzeżnej części.
27.1.4.1.	Promenada nad Wartą – ciąg pieszo – rowerowy, szlak wojewódzki	gmina	Nabrzeże Warty nie wykorzystane do celów rekreacyjnych. Nie wykorzystane walory krajobrazowe.	Szlak rowerowy wojewódzki jako ważny element oferty turystycznej miasta i regionu. Zwiększona atrakcyjność miasta, wykorzystanie ciekawych walorów krajobrazowych.
27.1.4.2.	Wieża ciśnień	PWiK	Wieża nie wykorzystana, postępująca degradacja budynku, odchylenie górnej	Wieża zagospodarowana na cele turystyczne, kulturalne, budynek

			części od pionu.	wyremontowany, zabezpieczony przed degradacją, zachowany zabytek wpisany do rejestru zabytków.
27.1.5.1.	Podniesienie atrakcyjności obiektu sali sportowej „Bazar”, reaktywacja Szkoły Podstawowej Nr 3	gmina	Budynek zabytkowy w złym stanie technicznym, wnętrza wymagające modernizacji, intensywne eksploatacja budynku na cele sportowe.	Modernizacja i remont budynku, sala zabezpieczona na długie lata eksploatacji, miejsce organizowania imprez sportowych i okolicznościowych. Zorganizowany czas dla młodzieży. Szkoła podstawowa na prawym brzegu Warty.
27.1.6.1.	Stworzenie Centrum Informacji Turystycznej	Biblioteka Miasta i Gminy	Brak informacji turystycznej, mała atrakcyjność regionu dla turystów.	Profesjonalne centrum informacji turystycznej w centralnym miejscu Śremu, przy głównej trasie przelotowej przez miasto, zwiększona dostępność do informacji dla mieszkańców, programy wycieczek po regionie, promocja atrakcyjności miasta w województwie wielkopolskim.
27.1.7.1.	Program „Bezpieczne Miasto”	gmina i policja	Przestępstwa popełniane w dzielnicach źle oświetlonych, przy lokalach gastronomicznych i w miejscach nie monitorowanych.	Realizacja monitoringu w najbardziej niebezpiecznych dzielnicach, programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i modernizacja dróg. Modernizacja oświetlenia ulicznego.
27.1.7.2.	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	gmina	Narastające problemy społeczne związane z dużym bezrobociem i niskimi dochodami mieszkańców.	Poprawa warunków społecznych w mieście, rozwiązanie problemu patologii wśród mieszkańców, profilaktyka, edukacja, pomoc socjalna.
27.1.7.3.	Program Ochrony Zabytków	gmina	Brak kompleksowego programu ochrony zabytków.	Kompleksowy program ochrony zabytków uwzględniający specyfikę poszczególnych obiektów oraz walory kulturowe krajobrazu śremskiego.
27.1.7.4.	SREMAN – system informatycznego zarządzania gminą	gmina	Stały wzrost liczby prowadzonych spraw.	Wprowadzenie nowoczesnej administracji w gminie, wyższy standard świadczonych usług dla mieszkańców. Budowa

				infrastruktury teleinformatycznej.
27.1.7.5.	Projekt uchwały o dotacjach na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków	gmina	Duże koszty prac konserwatorskich w cennych obiektach zabytkowych.	Ochrona dziedzictwa kulturowego, poprawa bezpieczeństwa użytkowania, możliwość lokowania nowych funkcji w obiektach zabytkowych.
27.1.7.6.	Program „Niska emisja”	gmina	Zanieczyszczenie powietrza związane ze stosowaniem paliwa stałego do ogrzewania mieszkań.	Dotacje dla mieszkańców. Modernizacja przestarzałych urządzeń, ochrona środowiska przyrodniczego, wzrost bezpieczeństwa użytkowników mieszkań.

Tab.41. Wydatki na projekty na lata 2005 – 2006.

	Nazwa zadania	Podmiot realizujący	Źródło finansowania	Ogółem (w tys. zł)		2005 (w tys. zł)		2006 (w tys. zł)	
27.1.1.1.	Kościół pofranciszkański	parafia	dotacja funduszu		90,00		60,00		30,00
			budżet gminy	90,00					
			budżet państwa						
27.1.1.2.	Konwikt – klasztor pofranciszkański - adaptacja na Środowiskowy Dom Samopomocy	gmina	dotacja funduszu	375,00	525,00		25,00	375,00	500,00
			budżet gminy	100,00				75,00	
			budżet państwa	50,00				50,00	
27.1.1.3.	Kanalizacja na ulicy Franciszkańskiej	PWik	dotacja funduszu		120,00				120,00
			budżet PWiK	120,00				120,00	
			budżet państwa						
27.1.2.1.	Liceum Ogólnokształcące – remont auli, sali gimnastycznej, dachu, instalacji	LO powiat	dotacja funduszu	520,00	1 070,00		220,00	520,00	850,00
			budżet powiatu	470,00				250,00	
			budżet państwa	80,00				80,00	
27.1.2.2.	Modernizacja kina „Słonko”	ŚOK	dotacja funduszu	721,03	1 351,37		390,00	721,03	961,37
			budżet gminy	534,20				144,20	
			budżet państwa	96,14				96,14	
27.1.3.1	Renowacja placu 20 Października, ożywienie gospodarcze i społeczne	gmina Srem	dotacja funduszu	718,67	1 058,23		100,00	718,67	958,23
			budżet gminy	243,74				143,74	
			budżet państwa	95,82				95,82	
27.1.4.1.	Promenada nad Wartą – ciąg pieszo – rowerowy, szlak wojewódzki	gmina	dotacja funduszu	67,50	150,00			67,50	150,00
			budżet gminy	13,50				13,50	
			budżet państwa	9,00				9,00	
27.1.4.2.	Wieża ciśnień	PWik	dotacja funduszu	653,00	1000,00		30,00	653,00	970,00
			budżet PWiK	250,00				220,00	
			budżet państwa	97,00				97,00	
27.1.5.1.	Podniesienie atrakcyjności obiektu sali sportowej „Bazar”, reaktywacja Szkoły Podstawowej Nr 3	gmina	dotacja funduszu	455,32	957,09		350,00	455,32	607,09
			budżet gminy	441,07				91,07	
			budżet państwa	60,70				60,70	

27.1.6.1.	Stworzenie Centrum Informacji Turystycznej	Biblioteka Miasta i Gminy	dotacja funduszu	67,50	150,00	60,00	60,00	67,50	90,00
			budżet gminy	73,5				13,5	
			budżet państwa	9,00				9,00	
27.1.7.1.	Program „Bezpieczne Miasto”	gmina	dotacja funduszu		220,00	110,00	110,00		110,00
			budżet gminy	220,00				110,00	
			budżet państwa						
27.1.7.2.	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	gmina	dotacja funduszu		916,00	458,00	458,00		458,00
			budżet gminy	916,00				458,00	
			budżet państwa						
27.1.7.3.	Program Ochrony Zabytków	gmina	dotacja funduszu		36,50	16,50	16,50		20,00
			budżet gminy	36,50				20,00	
			budżet państwa						
27.1.7.4.	SREMAN – system informatycznego zarządzania gminą	gmina	dotacja funduszu	653,75	877,74	659,75	877,74		
			budżet gminy	136,22				136,22	
			budżet państwa	87,77				87,77	
27.1.7.5.	Projekt uchwały o dotacjach na prace przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków	gmina	dotacja funduszu		120,00	60,00	60,00		60,00
			budżet gminy	120,00				60,00	
			budżet państwa						
27.1.7.6.	Program „Niska emisja”	gmina	dotacja funduszu		70,00	30,00	30,00		40,00
			budżet gminy	70,00				40,00	
			budżet państwa						

27.2. Projekty przewidziane do realizacji w latach 2007-2013

27.2.1. Projekt rejonu ul. Franciszkańskiej i ul. Dutkiewicza

27.2.1.1. Kościół i klasztor franciszkański – kontynuacja renowacji obiektu.

27.2.1.2. Adaptacja Stacji Uzdatniania Wody na inne cele publiczne (koncepcja miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego).

27.2.1.3. Sąd rejonowy – utrzymanie miejsc pracy w strefie zabytkowej.

27.2.2. Projekt rejonu ul. Poznańskiej

27.2.2.1. Liceum Ogólnokształcące – dalsze prace renowacyjne przy zabytkowym obiekcie.

27.2.3. Projekt Pl. 20 Października

27.2.3.1. Budowa fontanny (II etap) na placu, ogródki letnie, nowe nasadzenia.

27.2.3.2. Przebudowa i wymiana infrastruktury wodno-kanalizacyjnej wokół płyty.

27.2.4. Projekt rejonu ul. Popieluszki i nabrzeża Warty

27.2.4.1. Ciąg pieszy z Pl. 20 Października do Warty.

27.2.4.2. Nowe funkcje w budynkach przemysłowych – młyn, rzeźnia.

27.2.5. Projekty rejonu Promenady do okolic mleczarni

27.2.5.1. Promenada nad Wartą – ciąg pieszo – rowerowy, szlak wojewódzki.

27.2.5.2. Wieża ciśnień - dostępna dla zwiedzających, funkcja usługowa.

Tab.42. Opis projektu.

Lokalizacja	Stan istniejący	Przedmiot	Stan projektowany
Obiekt przy ulicy Mickiewicza w Śremie	- budynek nie użytkowany postępująca degradacja budynku	- wykonanie stropów dla poszczególnych części - przebudowa i modernizacja schodów - wykonanie instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej - wykonanie ścian i pomieszczeń dla każdego piętra – modernizacja dolnej części wieży Kwota w budżecie PWiK na rok 2007 – 220 tys. zł.	- wieża dostępna jako punkt widokowy - zabezpieczenie wieży przed odchyleniem od pionu - renowacja cennego zabytku architektury i techniki - nowe funkcje w budynku

27.2.6. Projekty rejonu ulicy Szkolnej.

27.2.6.1. Budowa dojazdu do obwodnicy.

27.2.7. Projekty rejonu ul. Kilińskiego

27.2.7.1. Przebudowa skrzyżowań na ronda.

27.2.8. Programy społeczno organizacyjne.

- 27.2.8.1. Kontynuacja programu „Bezpieczne Miasto” – poszerzenie rejonu monitorowania kamerami telewizyjnymi.
- 27.2.8.2. Coroczna realizacja Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 27.2.8.3. Program dotacji na remonty i modernizację obiektów zabytkowych nie stanowiących własności gminy.
- 27.2.8.4. Program wspierania działalności gospodarczej w prawobrzeżnej części miasta.
- 27.2.8.5. Program aktywizacji młodzieży w rejonie LPR.
- 27.2.8.6. Program aktywizacji bezrobotnych z obszarów biedy.
- 27.2.8.7. Projekty koncepcji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obszarze LPR.
- 27.2.8.8. Dotacje gminy do prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych dla obiektów i na zagospodarowanie terenów zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji.
- 27.2.8.9. Kontynuacja programu „Niska emisja”.
- 27.2.8.10. Program socjalny dla miasta – zagospodarowanie oficyn i budynków gospodarczych na cele mieszkaniowe.

Tab.43. Projekty przewidziane do realizacji w latach 2007-2013

	Projekt	Jednostka realizująca	Obszar problemowy	Cel rewitalizacji
27.2.1.1.	Kościół pofranciszkański	parafia	Długi okres prowadzenia prac konserwatorskich.	Zabytek w pełni odrestaurowany, zachowane dziedzictwo kulturowe, w pełni użytkowany kościół.
27.2.1.2.	Stacja Uzdatniania Wody	PWiK gmina	Przeniesienie stacji uzdatniania wody, stary budynek pozostaje nie zagospodarowany.	Zagospodarowania SUW na nowe funkcje kulturalne. Podtrzymanie tradycji i wartości turystycznych miasta.
27.1.2.3.	Sąd rejonowy – utrzymanie miejsc pracy w strefie zabytkowej	sąd gmina	Jedna z dwóch ważnych funkcji administracyjnych na prawym brzegu Warty.	Utrzymanie sądu, utrzymanie miejsc pracy, remont budynku zabytkowego, nowa jakość przestrzeni ul. Franciszkańskiej. Utrzymanie funkcji prestiżowej dla miasta na prawym brzegu Warty.
27.2.2.1.	Liceum Ogólnokształcące	LO powiat	Niski komfort nauki w zabytkowym budynku.	Zachowanie ważnego ośrodka edukacji w prawobrzeżnej części miasta. Młodzież obecna w obszarze LPR.
27.2.3.1.	Budowa fontanny (II etap) na placu, nowe nasadzenia	gmina	Brak elementu wyróżniającego plac, tworzącego klimat wnętrza urbanistycznego.	Stworzenie miejsca atrakcyjnego dla mieszkańców, z ciekawym akcentem identyfikującym plac, łatwość zapamiętania miejsca, komfort przebywania na placu.
27.2.3.2.	Przebudowa i wymiana infrastruktury wokół płyty	PWiK	Przestarzała infrastruktura wokół placu, duże ryzyko awarii.	Modernizacja oznacza trwałość, długie użytkowanie i małe ryzyko usterek. Kompleksowa modernizacja placu z uwzględnieniem wszelkich potrzeb.
27.2.4.1.	Ciąg pieszy z Pl. 20 Października do Warty	gmina	Istniejący fragment od placu do ul. Wszyńskiego.	Ciąg pieszy do nabrzeża Warty, ciekawy ciąg widokowy, podniesienie atrakcyjności rzeki. Zaistnienie rzeki w świadomości mieszkańców, jako ważnego elementu krajobrazu zarówno przyrodniczego jak i urbanistycznego.
27.2.4.2.	Nowe funkcje w budynkach przemysłowych – młyn, rzeźnia	gmina właściciele prywatni	Zabytkowe budynki przemysłowe prawie nie remontowane. Zagospodarowane na magazyny.	Wprowadzenie funkcji kulturotwórczych w obiekty zabytkowe. Stworzenie warunków dla szerokiego funkcjonowania centrum

				kultury. Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców, poszerzenie oferty kulturalnej. Nowe miejsca pracy, nowe inicjatywy.
27.2.5.1.	Promenada nad Wartą – ciąg pieszo – rowerowy,	gmina	Brak zagospodarowania nabrzeża Warty. Niewykorzystany potencjał terenu.	Ciąg pieszy i rowerowy wzdłuż rzeki, zagospodarowanie atrakcyjnych terenów na funkcje rekreacyjne. Podniesienie atrakcyjności rzeki.
27.2.5.2.	Wieża ciśnień	PWiK gmina	Budynek w złym stanie technicznym. Duża ilość prac remontowych.	Budynek zabytkowy, będący dominantą w przestrzeni urbanistycznej Śremu, zagospodarowanie na cele turystyczne, punkt widokowy, lokale usługowe. Nowe miejsca pracy.
27.2.6.1.	Budowa dojazdu do obwodnicy	WZDW gmina	Brak obwodnicy miasta, konieczność budowy połączeń komunikacyjnych z każdej strony miasta.	Połączenie komunikacyjne starej części miasta z obwodnicą.
27.2.7.1.	Przebudowa skrzyżowań na ronda	WZDW	Konfliktowe skrzyżowania przy głównej trasie przelotowej przez miasto	Likwidacja konfliktów komunikacyjnych, Poprawa bezpieczeństwa i płynności ruch kołowego, poprawa bezpieczeństwa pieszych.
27.2.8.1.	Kontynuacja programu „Bezpieczne Miasto” – poszerzenie rejonu monitorowania	gmina	Stale ryzyko wzrostu przestępczości przy zaniechaniu działań.	Program jako zadanie ciągle, udoskonalanie metod prewencji.
27.2.8.2.	Coroczna realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	gmina	Stale ryzyko pojawiania się patologii w społeczeństwie.	Coroczna realizacja programu, likwidacja patologii społecznych, zapobieganie ich powstawaniu szczególnie wśród osób młodych.
27.2.8.3.	Program dotacji na remonty i modernizację obiektów zabytkowych	gmina	Niskie dochody mieszkańców, niszczące budynki w obszarze starej zabudowy.	Wsparcie finansowe dla właścicieli obiektów zabytkowych, wprowadzanie nowych funkcji, zagospodarowywanie budynków opuszczonych, poprawa ładu przestrzennego, likwidacja obszarów zdegradowanych.
27.2.8.4.	Program wspierania działalności	gmina	Nietrwale małe podmioty gospodarcze,	Wpieranie nowych przedsięwzięć

	gospodarczej w prawobrzeżnej części miasta		brak innowacyjnych przedsięwzięć.	gospodarczych w obszarze niskiej aktywności mieszkańców, wspieranie innowacyjnych rozwiązań.
27.2.8.5.	Program aktywizacji młodzieży w rejonie LPR	szkoły gmina	Młodzież przebywająca w obszarze LPR jedynie w okresie nauki, brak przedsięwzięć integrujących młodzież.	Zachęcenie młodzieży do tworzenia różnych przedsięwzięć na terenie LPR, wpływających na ożywienie obszaru starej zabudowy. Zwiększenie aktywności kulturalnej.
27.2.8.6.	Program aktywizacji bezrobotnych z obszarów biedy	PUP gmina	Duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych, duży odsetek osób nie posiadających wykształcenia.	Stworzenie warunków dla rozwijania działalności gospodarczych przez osoby w trudnej sytuacji społecznej, zapewnienie pomocy prawnej.
27.2.8.7.	Projekty koncepcji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obszarze LPR.	gmina	Brak planów miejscowych, bałagan przestrzenny, brak spójnej koncepcji rozwoju zabudowy w obszarze LPR.	Ustalone spójne zasady zagospodarowania przestrzennego cennego układu urbanistycznego, ustalone kierunki rozwoju poszczególnych funkcji w mieście.
27.2.8.8.	Dotacje gminy do prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych dla obiektów i na zagospodarowanie terenów zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji.	gmina	Niskie dochody mieszkańców, niszczące budynki w obszarze starej zabudowy.	Wsparcie finansowe dla właścicieli obiektów zabytkowych, wprowadzanie nowych funkcji, zagospodarowywanie budynków opuszczonych, nowe miejsca pracy, poprawa ładu przestrzennego, likwidacja obszarów zdegradowanych.
27.2.8.9.	Kontynuacja programu „Niska emisja”	gmina	Zanieczyszczenie powietrza związane ze stosowaniem paliwa stałego do ogrzewania mieszkań.	Modernizacja przestarzałych urządzeń, ochrona środowiska przyrodniczego, wzrost bezpieczeństwa użytkowników mieszkań. Program jako zadanie ciągłe.
27.2.8.10.	Program socjalny dla miasta – zagospodarowanie oficyn i budynków gospodarczych na cele mieszkaniowe.	gmina właściciele prywatni	Duże zapotrzebowanie na mieszkania socjalne w mieście, niewykorzystane budynki, niski standard zabudowy oficyn.	Wykorzystanie nie użytkowanych pomieszczeń, oficyn, budynków gospodarczych. Uporządkowanie przestrzeni podwórzy wewnętrznych, pomoc dla osób ubogich, wyższe standardy mieszkaniowe.

27.3. Projekty przewidziane do realizacji po 2013 r.

27.3.1. Projekt rejonu ul. Poznańskiej

27.3.1.1. Ciąg pieszy na ulicy Poznańskiej prowadzący do parku.

27.3.2. Projekt Pl. 20 Października.

27.3.2.1. Zagospodarowanie podwórza kwartału wewnątrz Placu 20 Października, program dotacji.

27.3.2.2. Renowacja wieży i zabudowań w podwórzu Ratusza.

27.3.3. Projekt rejonu ul. Piłsudskiego

27.3.3.1. Przystanek autobusowy.

27.3.3.2. Nowy front kamienic.

27.3.3.3. Renowacja zabudowy Starego Rynku, remonty podwórzy.

27.3.3.4. Parking pod mostem.

27.3.3.5. Tereny zielone.

27.3.3.6. Zagospodarowanie kwartału zabudowy przy ul. Młyńskiej.

27.3.4. Projekt rejonu ul. Popieluszki i nabrzeża Warty

27.3.4.1. Przystań rzeczna, urządzenia imprez masowych.

27.3.5. Projekty rejonu Promenady

27.3.5.1. Promenada nad Wartą – połączenie nabrzeża bulwarem pieszym.

27.3.5.2. Obszar od ośrodka zdrowia do mleczarni – uporządkowanie przestrzeni miejskiej.

27.3.6. Ulica Kolejowa

27.3.6.1. Zagospodarowanie dworca kolejowego i terenów PKP.

27.3.6.2. Uporządkowanie przestrzenne terenu pod wiaduktem przy ul. Cmentarnej.

27.3.7. Projekty rejonu ul. Kilińskiego

27.3.7.1. Przebudowa skrzyżowań na ronda – kolejne etapy.

27.3.8. Programy społeczno organizacyjne

27.3.8.1. Kontynuacja programu „Bezpieczne Miasto”

27.3.8.2. Coroczna realizacja Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

27.3.8.3. Dotacje gminy do prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych dla obiektów i na zagospodarowanie terenów zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji.

27.3.8.4. Kontynuacja programu „Niska emisja”.

Tab.44. Projekty przewidziane do realizacji po 2013 r.

	Projekt	Jednostka realizująca	Obszar problemowy	Cel rewitalizacji
27.3.1.1.	Ciąg pieszy na ulicy Poznańskiej prowadzący do parku	gmina	Dawniej ważna ulica w mieście, obecnie tyły miasta. Zaniedbane zaułki.	Stworzenie ciągu pieszego, łączącego Plac 20 Października z Parkiem Powstańców Wielkopolskich. Część trasy pieszej łączącej brzeg rzeki z parkiem i obrzeżem miasta.
27.3.2.1.	Zagospodarowanie podwórza kwartału wewnątrz Placu 20 Października	właściciele prywatni	Zaniedbany kwartał wewnątrz głównego placu miasta na prawym brzegu.	Stworzenie ciekawego wnętrza urbanistycznego, zagospodarowanego na funkcje kulturalno-usługowe. Nowe miejsca pracy, możliwość aktywizacji bezrobotnych. Podniesienie atrakcyjności placu dla mieszkańców i inwestorów.
27.3.3.1.	Renowacja wieży i budynków w podwórzu Ratusza	gmina	Podwórze dla mieszkańców połączone z parkingiem dla pracowników UM, niszczące budynki.	Remont zabytkowych budynków, renowacja wieży, wyeksponowanie walorów architektonicznych, poprawa warunków mieszkalnych, stworzenie kameralnego wnętrza urbanistycznego.
27.3.3.2.	Przystanek autobusowy	gmina	ul. Piłsudskiego rozdarła miasto na dwie części, nieład przestrzenny i funkcjonalny.	Zachęcająca wizytówka miasta, zagospodarowanie kwartału przy przystanku autobusowym, dostosowanie budowli do otaczającej zabudowy.
27.3.4.1.	Nowy front kamienic przy ul. Piłsudskiego	właściciele prywatni	Pozostawione tyły kamienic, nie zagospodarowane od czasu budowy trasy przelotowej.	Stworzenie spójnej przestrzeni ul. Piłsudskiego, zagospodarowanie oficyn na funkcje usługowe, zlikwidowanie efektu „przerwanej zabudowy”.
27.3.4.2.	Renowacja zabudowy Starego Rynku, remonty podwórzy	właściciele prywatni	Dawniej tętniący życiem rynek, dziś parking.	Renowacja kamienic, zagospodarowanie rynku, wnętrza kwartału kamienic na nowe funkcje.
27.3.4.3.	Parking pod mostem	gmina	Tereny pod mostem zaniedbane, brak ładu przestrzennego.	Odpowiednie zagospodarowanie parkingu, podniesienie walorów

				przestrzennych otoczenia, Zagospodarowanie połączenia z brzegiem rzeki.
27.3.4.4.	Tereny zielone	gmina	Nieład przestrzenny przy ul. Piłsudskiego.	Podniesienie walorów przestrzennych głównej ulicy w mieście
27.3.4.5.	Zagospodarowanie kwartału zabudowy przy ul. Młyńskiej	właściciele prywatni	Kwartał odwrócony oficynami do frontu ul. Piłsudskiego, niezagospodarowane podwórze.	Podwórze blisko brzegu Warty, zagospodarowanie na funkcje usługowe. Nowe miejsca pracy, możliwość aktywizacji bezrobotnych.
27.3.4.6.	Przystań rzeczna, urządzenia imprez masowych	gmina właściciele prywatni	Rzeka mało atrakcyjna dla mieszkańców i turystów, niewykorzystany potencjał Warty.	Stworzenie atrakcji turystycznej rangi wojewódzkiej, miejsca spotkań mieszkańców, miejsca organizowania imprez cyklicznych.
27.3.5.1.	Połączenie nabrzeża bulwami pieszym	gmina	Brak zagospodarowania nabrzeża Warty, nie wykorzystany potencjał krajobrazu.	Bulwar pieszy na wałach Warty, ciekawa ekspozycja w terenie, ścieżka rekreacyjna, punkty widokowe.
27.3.6.1.	Obszar od ośrodka zdrowia do mleczarni – uporządkowanie przestrzeni miejskiej,	właściciele prywatni	Brak ład przestrzennego, pomieszczenie funkcji gospodarczej z mieszkaniową.	Przestrzeń z konkretnym programem funkcjonalnym, uporządkowane tyłów działek schodzących w stronę rzeki. Zachowanie charakteru ul. Mickiewicza.
27.3.6.2.	Zagospodarowanie dworca PKP.	PKP gmina	Budynki dworca tylko częściowo wykorzystywane, nie zagospodarowana przestrzeń wokół budynków.	Nowe funkcje w budynkach po PKP, rozwój gospodarczy i kulturalny miasta, porządkowanie przestrzeni miejskiej.
27.3.7.1.	Uporządkowanie przestrzenne terenu pod wiaduktem przy ul. Cmentarnej	gmina właściciele prywatni	Przemieszczenie funkcji, konfliktowy układ komunikacyjny.	Przestrzeń przeznaczona pod nieuciążliwą działalność gospodarczą, dbałość o ład przestrzenny, zagospodarowanie zielenią.
27.3.7.2.	Przebudowa skrzyżowań na rondo – kolejne etapy	gmina	Kolizyjność przejazdu przez miasto.	Poprawa funkcjonowania ruchu samochodowego, poprawa bezpieczeństwa, ochrona środowiska przyrodniczego.
27.3.8.1.	Kontynuacja programu „Bezpieczne	gmina	Stałe ryzyko wzrostu przestępczości	Program jako zadanie ciągłe,

	Miasto ³⁾		przy zaniechaniu działań.	udoskonalanie metod prewencji.
27.3.8.2.	Coroczna realizacja Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	gmina	Stale ryzyko pojawiania się patologii w społeczeństwie.	Coroczna realizacja programu, likwidacja patologii społecznych, zapobieganie ich powstawaniu szczególnie wśród osób młodych.
27.3.8.3.	Dotacje gminy do prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych dla obiektów i na zagospodarowanie terenów zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji	gmina	Niskie dochody mieszkańców, niszczące budynki w obszarze starej zabudowy.	Wsparcie finansowe dla właścicieli obiektów zabytkowych, wprowadzanie nowych funkcji, zagospodarowywanie budynków opuszczonych, nowe miejsca pracy, poprawa ładu przestrzennego, likwidacja obszarów zdegradowanych.
27.3.8.4.	Kontynuacja programu „Niska emisja”	gmina	Zanieczyszczenie powietrza związane ze stosowaniem paliwa stałego do ogrzewania mieszkań.	Modernizacja przestarzałych urządzeń, ochrona środowiska przyrodniczego, wzrost bezpieczeństwa użytkowników mieszkań. Program jako zadanie ciągłe.

28. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć.

Tab.45. Wskaźniki osiągnięć.

	Nr	Wskaźnik	jednostka	Docelowa wartość wskaźnika 2006 r.
Produkty	1	Powierzchnia usługowa w zrewitalizowanych dzielnicach i miastach.	m ²	+ 1800
	2	Liczba projektów z zakresu lokalnej kultury (w tym ochrony dziedzictwa kulturowego)	szt.	9
	3	Liczba projektów z zakresu lokalnej infrastruktury turystycznej	szt.	3
	4	Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym.	m ²	8900
Rezultaty	1	Liczba przestępstw w mieście.	%	- 1%
	2	Liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie zrewitalizowanym.	szt.	+5
	3	Liczba miejsc pracy stworzonych na terenie zrewitalizowanym	szt.	15
Oddziaływanie	1	Wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych.	%	- 1 %
	2	Migracje z terenów poddanych rewitalizacji.	saldo	0,0
	3	Liczba mieszkańców na terenach zrewitalizowanych.	osoby	6219
	4	Liczba absolwentów szkół średnich na terenie zrewitalizowanym.	osoby	501

29. Plan finansowy gminy na lata 2005-2006.

Podstawy finansowania Planu zawiera prognoza środków finansowych będących w dyspozycji gminy. Zawarta ona została w Planie Finansowym na lata 2005-2006. Przewiduje się również udział innych źródeł finansowania planu obejmujących:

- środki innych samorządów,
- Fundusze Ochrony Środowiska,
- Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych,
- środki prywatne,
- środki przedsiębiorstw komunalnych,
- środki UE.

Tab. 46. Plan finansowy.

Dane makroekonomiczne	2005	2006
Inflacja	2,0%	2,0%
PKB	4,0%	4,0%
Dane dot. budżetu gminy		
Dochody (bez środków zewnętrznych)	52 173 572	54 260 514
Wydatki bieżące	47 211 289	47 683 402
Spląty rat pożyczek i kredytów	3 039 620	3 048 720
Wolne środki	1 922 663	3 528 393
Nowe pożyczki i kredyty	5 000 000	5 500 000
Obsługa nowych kredytów	1 390 000	1 800 000
Wolne środki umniejszone o obsługę nowych pożyczek i kredytów	532 663	1 728 393
Razem nowe kredyty i wolne środki	5 532 663	7 228 393
Środki zewnętrzne (bezzwrotne)	3 200 000	4 500 000
Razem na inwestycje	8 732 663	11 728 393

Spis ilustracji:

1. Położenie gminy Śrem w Polsce, str. 5
2. Rozmieszczenie ośrodków miejskich w województwie, str. 6
3. Mapa powiązań w regionie, str.9
4. Zdjęcie lotnicze miasta, str. 10
5. Widok koryta Warty, str. 13
6. Woda stuletnia przy przerwaniu wałów, str. 15
7. Gospodarka wodna i ochrona wód, str. 16
8. Granica ochrony ujęcia wody „Przywale”, str. 17
9. Zasoby środowiska przyrodniczego, str. 21
10. Kościół Farny, str. 24
11. Plan miasta w XVIII w., str. 25
12. Widok kościoła pofranciszkańskiego, str. 26
13. Wieża ciśnień przy ul. Mickiewicza, str. 27
14. Zabytki architektury i pomniki przyrody na obszarze starego miasta, str.30
15. Trasy szlaków rowerowych, str. 51
16. Inwentaryzacja sporządzona przy projekcie Trasy Mostowej, str. 62
17. Projekt zagospodarowania ul. Piłsudskiego – Trasa Mostowa, str. 63
18. Widok starego mostu na Warcie ok. 1920 r., str. 64
19. Widok z 2004 r., str. 64
20. Panorama Śremu z brzegu Warty, str. 86
21. Panorama miasta, str. 86
22. Widoki ulicy Piłsudskiego, str. 89
23. Folder strona 1, str. 98
24. Folder strona 2, str. 99
25. Obszar LPR z zaznaczeniem obszarów zdegradowanych, str. 105
26. Obszary projektowe rewitalizacji, str. 121

Spis tabel:

- Tab. 1. Odległości od większych miast, str. 8
- Tab. 2. Odległości miasta od ważnych węzłów komunikacyjnych, str. 8
- Tab.3. Struktura użytkowania gruntów będących własnością gminy Śrem.
Stan na 31 grudnia 2003 r., str. 11
- Tab.4. Pomniki przyrody na obszarze miasta Śrem, str. 22
- Tab.5. Obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków – miasto Śrem, str. 31
- Tab. 6. Zabytkowe cmentarze – miasto Śrem, str. 31
- Tab. 7. Kapliczki na obszarze miasta Śrem, str. 31
- Tab.8. Liczba mieszkańców w gminie, str. 33
- Tab. 9. Liczba mieszkańców na obszarze Lokalnego Programu Rewitalizacji, str. 33
- Tab.10. Ludność według wieku w ujęciu %, str. 35
- Tab.11. Mierniki warunków życia mieszkańców gminy Śrem w 1998 r., str.36
- Tab.12. Mierniki warunków życia mieszkańców gminy Śrem w 2003r., str. 36
- Tab.13. Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych, str. 37
- Tab. 14. Liczba uczniów w szkołach, str. 38
- Tab. 15. Liczba dzieci w przedszkolach, str. 39
- Tab. 16. Przestępczość w mieście Śrem, str. 40
- Tab. 17. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w obszarze LPR, str. 41
- Tab.18. Bezrobotni w gminie Śrem, str. 42
- Tab.19. Bezrobotni według wieku w ujęciu %, 43
- Tab.20. Bezrobotni według wykształcenia w ujęciu %, str. 43
- Tab.21. Finanse gminy (2004 r.), str. 44
- Tab.22. Hotele i zajazdy, str. 46
- Tab. 23. Ośrodki wypoczynkowe, str. 46
- Tab. 24. Gospodarstwa agroturystyczne, str. 46
- Tab. 25. Analiza miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z 1964 r., str. 58
- Tab. 26. Rodzaje usług na obszarze rewitalizacji, str. 66
- Tab. 27. Analiza SWOT z uwzględnieniem obszaru LPR, str. 74
- Tab. 28. Główne problemy i wytyczne rewitalizacji, str. 111
- Tab. 29. Ocena projektów, str. 113
- Tab. 30. Opis projektu 27.1.1.1., str. 122
- Tab. 31. Opis projektu 27.1.1.2., str. 122
- Tab. 32. Opis projektu 27.1.1.3., str. 123
- Tab. 33. Opis projektu 27.1.2.1., str. 123
- Tab. 34. Opis projektu 27.1.2.2., str. 123
- Tab. 35. Opis projektu 27.1.3.1., str. 124
- Tab. 36. Opis projektu 27.1.4.1., str. 125
- Tab. 37. Opis projektu 27.1.4.2., str. 125
- Tab. 38. Opis projektu 27.1.5.1., str. 125

- Tab. 39. Opis projektu 27.1.6.1., str. 126
- Tab. 40. Projekty przeznaczone do realizacji w latach 2005-2006, str. 128
- Tab. 41. Wydatki na projekty na lata 2005 – 2006, str. 131
- Tab. 42. Opis projektu 27.2.5.2., str. 133
- Tab. 43. Projekty przewidziane do realizacji w latach 2007-2013, str. 135
- Tab. 44. Projekty przewidziane do realizacji po 2013 r., str. 139
- Tab. 45. Wskaźniki osiągnięć, str. 142
- Tab. 46. Plan finansowy gminy, str. 143

Bibliografia:

1. Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Przewodnik dotyczący kryteriów planowania oraz zarządzania projektami dotyczącymi rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, po-przemysłowych i po-wojskowych w ramach zintegrowanego programu operacyjnego rozwoju regionalnego finansowane ze środków funduszy strukturalnych, Warszawa 2004 r.
2. Heller Carl A., Rewitalizacja obszarów miejskich, www.erd.edu.pl,
3. Urząd mieszkalnictwa i rozwoju miast, Podręcznik rewitalizacji, Warszawa 2003.
4. Sejmik Województwa Wielkopolskiego, Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2000 r.
5. Uchwała nr XLII/628/2001, Sejmik Województwa Wielkopolskiego, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, Poznań listopad 2001 r.
6. Projekt Strategii Rozwoju Gminy Śrem, Śrem 2005 r.
7. Uchwała Rady Miejskiej w Śremie Nr 169/XVI/99, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Śrem, Śrem 1999 r.
8. Uchwała Rady Miejskiej w Śremie Nr 203/XXVII/04 w sprawie Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Śrem, Śrem 29 czerwca 2004 r.
9. Urząd Miejski w Śremie, Procedura prowadzenia komunikacji społecznej, Śrem.
10. Program „Bezpieczne Miasto”, Śrem 2004 – 2005 r.
11. Uchwała Rady Miejskiej w Śremie Nr 234/XXXII/04, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2005 r., Śrem 2004 r.
12. Zarządzenie Burmistrza Śremu Nr 220/04, Program Niska Emisja, Śrem 2004 r.
13. Pion Gospodarowania Przestrzenią i Środowiskiem, Sprawozdanie z realizacji programu „Niska emisja”, Śrem 2005 r.
14. Dokumentacja projektowa Placu 20 Października.
15. Projekt merytoryczny dotyczący modernizacji i adaptacji budynku poklasztornego przy ulicy Poznańskiej na potrzeby Środowiskowego Domu Samopomocy, Śrem 2004 r.
16. Dokumentacja projektowa prac konserwatorskich w kościele pofranciszkańskim.
17. Dokumentacja projektowa kina „Słonko”.
18. Dokumentacja projektowa sali sportowej „Bazar”.
19. Dokumentacja projektowa Liceum Ogólnokształcącego.
20. Program realizacji Centrum Informacji Turystycznej.

21. Urząd Miejski, dane statystyczne dotyczące struktury wieku mieszkańców Śremu, 2005 r.
22. Powiatowy Urząd Pracy, dane statystyczne dotyczące struktury bezrobocia w mieście Śrem, Śrem 2005 r.
23. Komenda Powiatowa Policji, dane statystyczne dotyczące przestępczości w Śremie, Śrem 2005 r.
24. Wieloletni Program Inwestycyjny.
25. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Śrem z 1964 r.
26. Narodowy Plan Rozwoju.
27. Raporty o Stanie gminy w latach 1994-1998, 2002 r.
28. Studium wykonalności dla projektu „Zintegrowany system zarządzania ŚREMAN”.
29. Wieloletni Program Inwestycyjny - załącznik do uchwały budżetowej.
30. Uchwała Nr 262/XXXVI/05 Rady Miejskiej w Śremie, w sprawie Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Śremie Sp. z o.o. na lata 2005-2008, z dnia 30 marca 2005 r.

Uczestnicy procesu opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji:

1. Zespół do spraw rewitalizacji powołany zarządzeniem Burmistrza Śremu z dnia 31 marca 2005 r.:
  - 1) Przewodniczący: Z-ca Burmistrza R. Łucka,
  - 2) Zastępca – koordynator ds. rewitalizacji – J. Naskręt,
  - 3) Sekretarz – A. Cieśla,
  - 4) Członek – przedstawiciel Rady Miejskiej w Śremie: T. Jakuszek,
  - 5) Członkowie :
    - A. Lewandowski,
    - D. Tomczak,
    - R. Mielcarek,
    - E. Madajczak,
    - A. Ściubeł.
2. Urząd Marszałkowski – konsultant terenowy – B. Popp.
3. Zespół prawny Urzędu Miejskiego, radca prawny M. Juniewicz, S. Baum.
4. Urząd Miejski, inspektor ewidencji ludności B. Sypień,
informatyk K. Mikołajczak,
stażyści: M. Joachimiak, S. Sikora.
5. Śremski Ośrodek Kultury, dyrektor G. Wasielewska.
6. Powiatowy Urząd Pracy, zastępca dyrektora Z. Barcz.
7. Komenda Powiatowa Policji, nadkom. P. Wawrzyniak.
8. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy, dyrektor J. Kondras.
9. Komenda Straży Miejskiej, komendant M. Goliński.
10. Starostwo Powiatowe, A. Napieralski, M. Podzerek.
11. Stowarzyszenie Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego - Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości, dyrektor S. Karczewski.
12. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, prezes A. Szczepaniak.
13. Środowiskowy Dom Samopomocy, dyrektor J. Pawliczak.
14. Fundacja na Rzecz Rewaloryzacji Miasta Śrem, prezes Bartkowiak, M. Stefaniak.
15. Śremskie Forum Spółdzielców.
16. Liceum Ogólnokształcące, dyrektor P. Mulkowski.
17. Zespół Szkół im. M. Gorzewskiej, dyrektor K. Rymaniak.
18. WZDW Kościan, K. Rózcza.
19. Kościół pofranciszkański, ks.dz. Brucki.
20. Muzeum Śremskie, dyrektor M. Kondziela.
21. Wojewódzki Konserwator Zabytków, przedstawiciel – A. Mayer.